නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

ඛුද්දකනිකායෙ

පෙතවත්ථුපාළි

1. උරගවග්ගො

1. ඛෙත්තූපමපෙතවත්ථු

1. ‘‘ඛෙත්තූපමා අරහන්තො, දායකා කස්සකූපමා;
බීජූපමං දෙය්‍යධම්මං, එත්තො නිබ්බත්තතෙ ඵලං.

2. ‘‘එතං බීජං කසි ඛෙත්තං, පෙතානං දායකස්ස ච;
තං පෙතා පරිභුඤ්ජන්ති, දාතා පුඤ්ඤෙන වඩ්ඪති.

3. ‘‘ඉධෙව කුසලං කත්වා, පෙතෙ ච පටිපූජිය;
සග්ගඤ්ච කමති [ගමති (ක.)] ඨානං, කම්මං කත්වාන භද්දක’’න්ති.

ඛෙත්තූපමපෙතවත්ථු පඨමං.

2. සූකරමුඛපෙතවත්ථු

4. ‘‘කායො තෙ සබ්බසොවණ්ණො, සබ්බා ඔභාසතෙ දිසා;
මුඛං තෙ සූකරස්සෙව, කිං කම්මමකරී පුරෙ’’ [මකරා පුරෙ (ක.)].

5. ‘‘කායෙන සඤ්ඤතො ආසිං, වාචායාසිමසඤ්ඤතො;
තෙන මෙතාදිසො වණ්ණො, යථා පස්සසි නාරද.

6. ‘‘තං ත්‍යාහං [තාහං (ක.)] නාරද බ්‍රූමි, සාමං දිට්ඨමිදං තයා;
මාකාසි මුඛසා පාපං, මා ඛො සූකරමුඛො අහු’’ති.

සූකරමුඛපෙතවත්ථු දුතියං.

3. පූතිමුඛපෙතවත්ථු

7. ‘‘දිබ්බං සුභං ධාරෙසි වණ්ණධාතුං, වෙහායසං තිට්ඨසි අන්තලික්ඛෙ;
මුඛඤ්ච තෙ කිමයො පූතිගන්ධං, ඛාදන්ති කිං කම්මමකාසි පුබ්බෙ’’.

8. ‘‘සමණො අහං පාපොතිදුට්ඨවාචො [පාපො දුට්ඨවාචො (සී.), පාපො දුක්ඛවාචො (ස්‍යා. පී.)], තපස්සිරූපො
මුඛසා අසඤ්ඤතො;
ලද්ධා ච මෙ තපසා වණ්ණධාතු, මුඛඤ්ච මෙ පෙසුණියෙන පූති.

9. ‘‘තයිදං තයා නාරද සාමං දිට්ඨං,
අනුකම්පකා යෙ කුසලා වදෙය්‍යුං;
‘මා පෙසුණං මා ච මුසා අභාණි,
යක්ඛො තුවං හොහිසි කාමකාමී’’’ති.

පූතිමුඛපෙතවත්ථු තතියං.

4. පිට්ඨධීතලිකපෙතවත්ථු

10. ‘‘යං කිඤ්චාරම්මණං කත්වා, දජ්ජා දානං අමච්ඡරී;
පුබ්බපෙතෙ ච ආරබ්භ, අථ වා වත්ථුදෙවතා.

11. ‘‘චත්තාරො ච මහාරාජෙ, ලොකපාලෙ යසස්සිනෙ [යසස්සිනො (සී. ස්‍යා.)];
කුවෙරං ධතරට්ඨඤ්ච, විරූපක්ඛං විරූළ්හකං;
තෙ චෙව පූජිතා හොන්ති, දායකා ච අනිප්ඵලා.

12. ‘‘න හි රුණ්ණං වා සොකො වා, යා චඤ්ඤා පරිදෙවනා;

න තං පෙතස්ස අත්ථාය, එවං තිට්ඨන්ති ඤාතයො.

13. ‘‘අයඤ්ච ඛො දක්ඛිණා දින්නා, සඞ්ඝම්හි සුප්පතිට්ඨිතා;
දීඝරත්තං හිතායස්ස, ඨානසො උපකප්පතී’’ති.

පිට්ඨධීතලිකපෙතවත්ථු චතුත්ථං.

5. තිරොකුට්ටපෙතවත්ථු

14. [ඛු. පා. 7.1 ඛුද්දකපාඨෙ] ‘‘තිරොකුට්ටෙසු [තිරොකුඩ්ඩෙසු (සී. ස්‍යා. පී.)] තිට්ඨන්ති, සන්ධිසිඞ්ඝාටකෙසු ච;
ද්වාරබාහාසු තිට්ඨන්ති, ආගන්ත්වාන සකං ඝරං.

15. ‘‘පහූතෙ අන්නපානම්හි, ඛජ්ජභොජ්ජෙ උපට්ඨිතෙ;
න තෙසං කොචි සරති, සත්තානං කම්මපච්චයා.

16. ‘‘එවං දදන්ති ඤාතීනං, යෙ හොන්ති අනුකම්පකා;
සුචිං පණීතං කාලෙන, කප්පියං පානභොජනං;
‘ඉදං වො ඤාතීනං හොතු, සුඛිතා හොන්තු ඤාතයො’.

17. ‘‘තෙ ච තත්ථ සමාගන්ත්වා, ඤාතිපෙතා සමාගතා;
පහූතෙ අන්නපානම්හි, සක්කච්චං අනුමොදරෙ.

18. ‘‘‘චිරං ජීවන්තු නො ඤාතී, යෙසං හෙතු ලභාමසෙ;
අම්හාකඤ්ච කතා පූජා, දායකා ච අනිප්ඵලා’.

19. ‘‘‘න හි තත්ථ කසි අත්ථි, ගොරක්ඛෙත්ථ න විජ්ජති;
වණිජ්ජා තාදිසී නත්ථි, හිරඤ්ඤෙන කයාකයං [කයොක්කයං (සී. ක.) කයොකයං (ඛු. පා. 7.6)];
ඉතො දින්නෙන යාපෙන්ති, පෙතා කාලගතා [කාලකතා (සී. ස්‍යා. පී.)] තහිං’.

20. ‘‘‘උන්නමෙ උදකං වුට්ඨං, යථා නින්නං පවත්තති;
එවමෙව ඉතො දින්නං, පෙතානං උපකප්පති’.

21. ‘‘‘යථා වාරිවහා පූරා, පරිපූරෙන්ති සාගරං;
එවමෙව ඉතො දින්නං, පෙතානං උපකප්පති’.

22. ‘‘‘අදාසි මෙ අකාසි මෙ, ඤාති මිත්තා [ඤාති මිත්තො (?)] සඛා ච මෙ;
පෙතානං දක්ඛිණං දජ්ජා, පුබ්බෙ කතමනුස්සරං’.

23. ‘‘‘න හි රුණ්ණං වා සොකො වා, යා චඤ්ඤා පරිදෙවනා;
න තං පෙතානමත්ථාය, එවං තිට්ඨන්ති ඤාතයො’.

24. ‘‘‘අයඤ්ච ඛො දක්ඛිණා දින්නා, සඞ්ඝම්හි සුප්පතිට්ඨිතා;
දීඝරත්තං හිතායස්ස, ඨානසො උපකප්පති’.

25. ‘‘සො ඤාතිධම්මො ච අයං නිදස්සිතො, පෙතාන පූජා ච කතා උළාරා;
බලඤ්ච භික්ඛූනමනුප්පදින්නං, තුම්හෙහි පුඤ්ඤං පසුතං අනප්පක’’න්ති.

තිරොකුට්ටපෙතවත්ථු පඤ්චමං.

6. පඤ්චපුත්තඛාදපෙතිවත්ථු

26. ‘‘නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාසි, දුග්ගන්ධා පූති වායසි;
මක්ඛිකාහි පරිකිණ්ණා [මක්ඛිකාපරිකිණ්ණා ච (සී.)], කා නු ත්වං ඉධ තිට්ඨසී’’ති.

27. ‘‘අහං භදන්තෙ [භද්දන්තෙ (ක.)] පෙතීම්හි, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා.

28. ‘‘කාලෙන පඤ්ච පුත්තානි, සායං පඤ්ච පුනාපරෙ;
විජායිත්වාන ඛාදාමි, තෙපි නා හොන්ති මෙ අලං.

29. ‘‘පරිඩය්හති ධූමායති, ඛුදාය [ඛුද්දාය (ක.)] හදයං මම;
පානීයං න ලභෙ පාතුං, පස්ස මං බ්‍යසනං ගත’’න්ති.

30. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පුත්තමංසානි ඛාදසී’’ති.

31. ‘‘සපතී [සපත්තී (සී.)] මෙ ගබ්භිනී ආසි, තස්සා පාපං අචෙතයිං;

සාහං පදුට්ඨමනසා, අකරිං ගබ්භපාතනං.

32. ‘‘තස්සා ද්වෙමාසිකො ගබ්භො, ලොහිතඤ්ඤෙව පග්ඝරි;
තදස්සා මාතා කුපිතා, මය්හං ඤාතී සමානයි;
සපථඤ්ච මං කාරෙසි, පරිභාසාපයී ච මං.

33. ‘‘සාහං ඝොරඤ්ච සපථං, මුසාවාදං අභාසිසං;
පුත්තමංසානි ඛාදාමි, සචෙ තං පකතං මයා.

34. ‘‘තස්ස කම්මස්ස විපාකෙන [විපාකං (ස්‍යා. ක.)], මුසාවාදස්ස චූභයං;
පුත්තමංසානි ඛාදාමි, පුබ්බලොහිතමක්ඛිතා’’ති.

පඤ්චපුත්තඛාදපෙතිවත්ථු [පඤ්චපුත්තඛාදපෙතවත්ථු (සී. ස්‍යා. පී.) එවමුපරිපි] ඡට්ඨං.

7. සත්තපුත්තඛාදපෙතිවත්ථු

35. ‘‘නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාසි, දුග්ගන්ධා පූති වායසි;
මක්ඛිකාහි පරිකිණ්ණා, කා නු ත්වං ඉධ තිට්ඨසී’’ති.

36. ‘‘අහං භදන්තෙ පෙතීම්හි, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා.

37. ‘‘කාලෙන සත්ත පුත්තානි, සායං සත්ත පුනාපරෙ;
විජායිත්වාන ඛාදාමි, තෙපි නා හොන්ති මෙ අලං.

38. ‘‘පරිඩය්හති ධූමායති, ඛුදාය හදයං මම;
නිබ්බුතිං නාධිගච්ඡාමි, අග්ගිදඩ්ඪාව ආතපෙ’’ති.

39. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පුත්තමංසානි ඛාදසී’’ති.

40. ‘‘අහු මය්හං දුවෙ පුත්තා, උභො සම්පත්තයොබ්බනා;
සාහං පුත්තබලූපෙතා, සාමිකං අතිමඤ්ඤිසං.

41. ‘‘තතො මෙ සාමිකො කුද්ධො, සපත්තිං මය්හමානයි;
සා ච ගබ්භං අලභිත්ථ, තස්සා පාපං අචෙතයිං.

42. ‘‘සාහං පදුට්ඨමනසා, අකරිං ගබ්භපාතනං;
තස්සා තෙමාසිකො ගබ්භො, පුබ්බලොහිතකො [පුබ්බලොහිතකො (ක.)] පති.

43. ‘‘තදස්සා මාතා කුපිතා, මය්හං ඤාතී සමානයි;
සපථඤ්ච මං කාරෙසි, පරිභාසාපයී ච මං.

44. ‘‘සාහං ඝොරඤ්ච සපථං, මුසාවාදං අභාසිසං;
‘පුත්තමංසානි ඛාදාමි, සචෙ තං පකතං මයා’.

45. ‘‘තස්ස කම්මස්ස විපාකෙන, මුසාවාදස්ස චූභයං;
පුත්තමංසානි ඛාදාමි, පුබ්බලොහිතමක්ඛිතා’’ති.

සත්තපුත්තඛාදපෙතිවත්ථු සත්තමං.

8. ගොණපෙතවත්ථු

46. ‘‘කිං නු උම්මත්තරූපොව, ලායිත්වා හරිතං තිණං;
ඛාද ඛාදාති ලපසි, ගතසත්තං ජරග්ගවං.

47. ‘‘න හි අන්නෙන පානෙන, මතො ගොණො සමුට්ඨහෙ;
ත්වංසි බාලො ච [බාලොව (ක.)] දුම්මෙධො, යථා තඤ්ඤොව දුම්මතී’’ති.

48. ‘‘ඉමෙ පාදා ඉදං සීසං, අයං කායො සවාලධි;
නෙත්තා තථෙව තිට්ඨන්ති, අයං ගොණො සමුට්ඨහෙ.

49. ‘‘නාය්‍යකස්ස හත්ථපාදා, කායො සීසඤ්ච දිස්සති;
රුදං මත්තිකථූපස්මිං, නනු ත්වඤ්ඤෙව දුම්මතී’’ති.

50. ‘‘ආදිත්තං වත මං සන්තං, ඝතසිත්තංව පාවකං;
වාරිනා විය ඔසිඤ්චං, සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

51. ‘‘අබ්බහී [අබ්බූළ්හං (බහූසු)] වත මෙ සල්ලං, සොකං හදයනිස්සිතං;
යො මෙ සොකපරෙතස්ස, පිතුසොකං අපානුදි.

52. ‘‘ස්වාහං අබ්බූළ්හසල්ලොස්මි, සීතිභූතොස්මි නිබ්බුතො;
න සොචාමි න රොදාමි, තව සුත්වාන මාණව’.

53. එවං කරොන්ති සප්පඤ්ඤා, යෙ හොන්ති අනුකම්පකා;
විනිවත්තයන්ති සොකම්හා, සුජාතො පිතරං යථාති.

ගොණපෙතවත්ථු අට්ඨමං.

9. මහාපෙසකාරපෙතිවත්ථු

54. ‘‘ගූථඤ්ච මුත්තං රුහිරඤ්ච පුබ්බං, පරිභුඤ්ජති කිස්ස අයං විපාකො;
අයං නු කිං කම්මමකාසි නාරී, යා සබ්බදා ලොහිතපුබ්බභක්ඛා.

55. ‘‘නවානි වත්ථානි සුභානි චෙව, මුදූනි සුද්ධානි ච ලොමසානි;
දින්නානි මිස්සා කිතකා [කිටකා (ක.)] භවන්ති, අයං නු කිං කම්මමකාසි නාරී’’ති.

56. ‘‘භරියා මමෙසා අභූ භදන්තෙ, අදායිකා මච්ඡරිනී කදරියා;
සා මං දදන්තං සමණබ්‍රාහ්මණානං, අක්කොසති ච පරිභාසති ච.

57. ‘‘‘ගූථඤ්ච මුත්තං රුහිරඤ්ච පුබ්බං, පරිභුඤ්ජ ත්වං අසුචිං සබ්බකාලං;
එතං තෙ පරලොකස්මිං හොතු, වත්ථා ච තෙ කිටකසමා භවන්තු’;
එතාදිසං දුච්චරිතං චරිත්වා, ඉධාගතා චිරරත්තාය ඛාදතී’’ති.

මහාපෙසකාරපෙතිවත්ථු නවමං.

10. ඛල්ලාටියපෙතිවත්ථු

58. ‘‘කා නු අන්තොවිමානස්මිං, තිට්ඨන්තී නූපනික්ඛමි;
උපනික්ඛමස්සු භද්දෙ, පස්සාම තං බහිට්ඨිත’’න්ති.

59. ‘‘අට්ටීයාමි හරායාමි, නග්ගා නික්ඛමිතුං බහි;
කෙසෙහම්හි පටිච්ඡන්නා, පුඤ්ඤං මෙ අප්පකං කත’’න්ති.

60. ‘‘හන්දුත්තරීයං දදාමි තෙ, ඉදං දුස්සං නිවාසය;
ඉදං දුස්සං නිවාසෙත්වා, එහි නික්ඛම සොභනෙ;
උපනික්ඛමස්සු භද්දෙ, පස්සාම තං බහිට්ඨිත’’න්ති.

61. ‘‘හත්ථෙන හත්ථෙ තෙ දින්නං, න මය්හං උපකප්පති;
එසෙත්ථුපාසකො සද්ධො, සම්මාසම්බුද්ධසාවකො.

62. ‘‘එතං අච්ඡාදයිත්වාන, මම දක්ඛිණමාදිස;
තථාහං [අථාහං (සී.)] සුඛිතා හෙස්සං, සබ්බකාමසමිද්ධිනී’’ති.

63. තඤ්ච තෙ න්හාපයිත්වාන, විලිම්පෙත්වාන වාණිජා;
වත්ථෙහච්ඡාදයිත්වාන, තස්සා දක්ඛිණමාදිසුං.

64. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ [සමනන්තරා අනුද්දිට්ඨෙ (ස්‍යා. ක.)], විපාකො උදපජ්ජථ [උපපජ්ජථ (සී. ස්‍යා.)];
භොජනච්ඡාදනපානීයං [භොජනච්ඡාදනං පානීයං (ස්‍යා. ක.)], දක්ඛිණාය ඉදං ඵලං.

65. තතො සුද්ධා සුචිවසනා, කාසිකුත්තමධාරිනී;
හසන්තී විමානා නික්ඛමි, ‘දක්ඛිණාය ඉදං ඵල’’’න්ති.

66. ‘‘සුචිත්තරූපං රුචිරං, විමානං තෙ පභාසති;
දෙවතෙ පුච්ඡිතාචික්ඛ, කිස්ස කම්මස්සිදං ඵල’’න්ති.

67. ‘‘භික්ඛුනො චරමානස්ස, දොණිනිම්මජ්ජනිං අහං;
අදාසිං උජුභූතස්ස, විප්පසන්නෙන චෙතසා.

68. ‘‘තස්ස කම්මස්ස කුසලස්ස, විපාකං දීඝමන්තරං;
අනුභොමි විමානස්මිං, තඤ්ච දානි පරිත්තකං.

69. ‘‘උද්ධං චතූහි මාසෙහි, කාලංකිරියා [කාලංකිරියා (ක.)] භවිස්සති;
එකන්තකටුකං ඝොරං, නිරයං පපතිස්සහං.

70. [ම. නි. 3.250, 267; අ. නි. 3.36; පෙ. ව. 240, 693] ‘‘චතුක්කණ්ණං චතුද්වාරං, විභත්තං භාගසො මිතං;
අයොපාකාරපරියන්තං, අයසා පටිකුජ්ජිතං.

71. ‘‘තස්ස අයොමයා භූමි, ජලිතා තෙජසා යුතා;
සමන්තා යොජනසතං, ඵරිත්වා තිට්ඨති සබ්බදා.

72. ‘‘තත්ථාහං දීඝමද්ධානං, දුක්ඛං වෙදිස්ස වෙදනං;
ඵලඤ්ච පාපකම්මස්ස, තස්මා සොචාමහං භුස’’න්ති.

බල්ලාටියපෙතිවත්ථු දසමං.

11. නාගපෙතවත්ථු

73. ‘‘පුරතොව [පුරතො ච (ස්‍යා.)] සෙතෙන පලෙති හත්ථිනා, මජ්ඣෙ පන අස්සතරීරථෙන;
පච්ඡා ච කඤ්ඤා සිවිකාය නීයති, ඔභාසයන්තී දස සබ්බතො [සබ්බතො (ක.)] දිසා.

74. ‘‘තුම්හෙ පන මුග්ගරහත්ථපාණිනො, රුදංමුඛා ඡින්නපභින්නගත්තා;
මනුස්සභූතා කිමකත්ථ පාපං, යෙනඤ්ඤමඤ්ඤස්ස පිවාථ ලොහිත’’න්ති.

75. ‘‘පුරතොව යො ගච්ඡති කුඤ්ජරෙන, සෙතෙන නාගෙන චතුක්කමෙන;
අම්හාක පුත්තො අහු ජෙට්ඨකො සො [සොව ජෙට්ඨයො (ක.)], දානානි දත්වාන සුඛී පමොදති.

76. ‘‘යො සො මජ්ඣෙ අස්සතරීරථෙන, චතුබ්භි යුත්තෙන සුවග්ගිතෙන;
අම්හාක පුත්තො අහු මජ්ඣිමො සො, අමච්ඡරී දානවතී විරොචති.

77. ‘‘යා සා ච පච්ඡා සිවිකාය නීයති, නාරී සපඤ්ඤා මිගමන්දලොචනා;
අම්හාක ධීතා අහු සා කනිට්ඨිකා, භාගඩ්ඪභාගෙන සුඛී පමොදති.

78. ‘‘එතෙ ච දානානි අදංසු පුබ්බෙ, පසන්නචිත්තා සමණබ්‍රාහ්මණානං;
මයං පන මච්ඡරිනො අහුම්හ, පරිභාසකා සමණබ්‍රාහ්මණානං;
එතෙ ච දත්වා පරිචාරයන්ති, මයඤ්ච සුස්සාම නළොව ඡින්නො’’ති [ඛිත්තොති (සී.)].

79. ‘‘කිං තුම්හාකං භොජනං කිං සයානං, කථඤ්ච යාපෙථ සුපාපධම්මිනො;
පහූතභොගෙසු අනප්පකෙසු, සුඛං විරාධාය [විරාගාය (ස්‍යා. ක.)] දුක්ඛජ්ජ පත්තා’’ති.

80. ‘‘අඤ්ඤමඤ්ඤං වධිත්වාන, පිවාම පුබ්බලොහිතං;
බහුං පිත්වා න ධාතා හොම, නච්ඡාදිම්හසෙ [නරුච්චාදිම්හසෙ (ක.)] මයං.

81. ‘‘ඉච්චෙව මච්චා පරිදෙවයන්ති, අදායකා පෙච්ච [මච්ඡරිනො (ක.)] යමස්ස ඨායිනො;
යෙ තෙ විදිච්ච [විදිත්වා (සී.)] අධිගම්ම භොගෙ, න භුඤ්ජරෙ නාපි කරොන්ති පුඤ්ඤං.

82. ‘‘තෙ ඛුප්පිපාසූපගතා පරත්ථ, පච්ඡා [පෙතා (සී.)] චිරං ඣායරෙ ඩය්හමානා;
කම්මානි කත්වාන දුඛුද්‍රානි, අනුභොන්ති දුක්ඛං කටුකප්ඵලානි.

83. ‘‘ඉත්තරං හි ධනං ධඤ්ඤං, ඉත්තරං ඉධ ජීවිතං;
ඉත්තරං ඉත්තරතො ඤත්වා, දීපං කයිරාථ පණ්ඩිතො.

84. ‘‘යෙ තෙ එවං පජානන්ති, නරා ධම්මස්ස කොවිදා;
තෙ දානෙ නප්පමජ්ජන්ති, සුත්වා අරහතං වචො’’ති.

නාගපෙතවත්ථු එකාදසමං.

12. උරගපෙතවත්ථු

85. ‘‘උරගොව තචං ජිණ්ණං, හිත්වා ගච්ඡති සං තනුං;
එවං සරීරෙ නිබ්බොගෙ, පෙතෙ කාලඞ්කතෙ සති.

86. ‘‘ඩය්හමානො න ජානාති, ඤාතීනං පරිදෙවිතං;
තස්මා එතං න රොදාමි, ගතො සො තස්ස යා ගති’’.

87. ‘‘අනබ්භිතො [අනව්හිතො (සී.)] තතො ආගා, නානුඤ්ඤාතො ඉතො ගතො;
යථාගතො තථා ගතො, තත්ථ කා [කා තත්ථ (සී.)] පරිදෙවනා.

88. ‘‘ඩය්හමානො න ජානාති, ඤාතීනං පරිදෙවිතං;
තස්මා එතං න රොදාමි, ගතො සො තස්ස යා ගති’’.

89. ‘‘සචෙ රොදෙ කිසා අස්සං, තත්ථ මෙ කිං ඵලං සියා;

ඤාතිමිත්තසුහජ්ජානං, භියྱො නො අරතී සියා.

90. ‘‘ඩය්හමානො න ජානාති, ඤාතීනං පරිදෙවිතං;
තස්මා එතං න රොදාමි, ගතො සො තස්ස යා ගති’’.

91. ‘‘යථාපි දාරකො චන්දං, ගච්ඡන්තමනුරොදති;
එවං සම්පදමෙවෙතං, යො පෙතමනුසොචති.

92. ‘‘ඩය්හමානො න ජානාති, ඤාතීනං පරිදෙවිතං;
තස්මා එතං න රොදාමි, ගතො සො තස්ස යා ගති’’.

93. ‘‘යථාපි බ්‍රහ්මෙ උදකුම්භො, භින්නො අප්පටිසන්ධියො;
එවං සම්පදමෙවෙතං, යො පෙතමනුසොචති.

94. ‘‘ඩය්හමානො න ජානාති, ඤාතීනං පරිදෙවිතං;
තස්මා එතං න රොදාමි, ගතො සො තස්ස යා ගතී’’ති.

උරගපෙතවත්ථු ද්වාදසමං.

උරගවග්ගො පඨමො නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

ඛෙත්තඤ්ච සූකරං පූති, පිට්ඨං චාපි තිරොකුට්ටං;
පඤ්චාපි සත්තපුත්තඤ්ච, ගොණං පෙසකාරකඤ්ච;
තථා බල්ලාටියං නාගං, ද්වාදසං උරගඤ්චෙවාති.

2. උබ්බරිවග්ගො

1. සංසාරමොචකපෙතිවත්ථු

95. ‘‘නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාසි, කිසා ධමනිසන්ථතා;
උප්ඵාසුලිකෙ [උප්පාසුළිකෙ (ක.)] කිසිකෙ, කා නු ත්වං ඉධ තිට්ඨසී’’ති.

96. ‘‘අහං භදන්තෙ පෙතීම්හි, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

97. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

98. ‘‘අනුකම්පකා මය්හං නාහෙසුං භන්තෙ, පිතා ච මාතා අථවාපි ඤාතකා;
යෙ මං නියොජෙය්‍යුං දදාහි දානං, පසන්නචිත්තා සමණබ්‍රාහ්මණානං.

99. ‘‘ඉතො අහං වස්සසතානි පඤ්ච, යං එවරූපා විචරාමි නග්ගා;
ඛුදාය තණ්හාය ච ඛජ්ජමානා, පාපස්ස කම්මස්ස ඵලං මමෙදං.

100. ‘‘වන්දාමි තං අය්‍ය පසන්නචිත්තා, අනුකම්ප මං වීර මහානුභාව;
දත්වා ච මෙ ආදිස යං හි කිඤ්චි, මොචෙහි මං දුග්ගතියා භදන්තෙ’’ති.

101. සාධූති සො පටිස්සුත්වා, සාරිපුත්තොනුකම්පකො;
භික්ඛූනං ආලොපං දත්වා, පාණිමත්තඤ්ච චොළකං;
ථාලකස්ස ච පානීයං, තස්සා දක්ඛිණමාදිසි.

102. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, විපාකො උදපජ්ජථ;
භොජනච්ඡාදනපානීයං, දක්ඛිණාය ඉදං ඵලං.

103. තතො සුද්ධා සුචිවසනා, කාසිකුත්තමධාරිනී;
විචිත්තවත්ථාභරණා, සාරිපුත්තං උපසඞ්කමි.

104. ‘‘අභික්කන්තෙන වණ්ණෙන, යා ත්වං තිට්ඨසි දෙවතෙ;
ඔභාසෙන්තී දිසා සබ්බා, ඔසධී විය තාරකා.

105. ‘‘කෙන තෙතාදිසො වණ්ණො, කෙන තෙ ඉධ මිජ්ඣති;
උප්පජ්ජන්ති ච තෙ භොගා, යෙ කෙචි මනසො පියා.

106. ‘‘පුච්ඡාමි තං දෙවි මහානුභාවෙ, මනුස්සභූතා කිමකාසි පුඤ්ඤං;
කෙනාසි එවං ජලිතානුභාවා, වණ්ණො ච තෙ සබ්බදිසා පභාසතී’’ති.

107. ‘‘උප්පණ්ඩුකිං කිසං ඡාතං, නග්ගං සම්පතිතච්ඡවිං [ආපතිතච්ඡවිං (සී.)];
මුනි කාරුණිකො ලොකෙ, තං මං අද්දක්ඛි දුග්ගතං.

108. ‘‘භික්ඛූනං ආලොපං දත්වා, පාණිමත්තඤ්ච චොළකං;
ථාලකස්ස ච පානීයං, මම දක්ඛිණමාදිසි.

109. ‘‘ආලොපස්ස ඵලං පස්ස, භත්තං වස්සසතං දස;
භුඤ්ජාමි කාමකාමිනී, අනෙකරසබ්‍යඤ්ජනං.

110. ‘‘පාණිමත්තස්ස චොළස්ස, විපාකං පස්ස යාදිසං;
යාවතා නන්දරාජස්ස, විජිතස්මිං පටිච්ඡදා.

111. ‘‘තතො බහුතරා භන්තෙ, වත්ථානච්ඡාදනානි මෙ;
කොසෙය්‍යකම්බලීයානි, ඛොමකප්පාසිකානි ච.

112. ‘‘විපුලා ච මහග්ඝා ච, තෙපාකාසෙවලම්බරෙ;
සාහං තං පරිදහාමි, යං යං හි මනසො පියං.

113. ‘‘ථාලකස්ස ච පානීයං, විපාකං පස්ස යාදිසං;
ගම්භීරා චතුරස්සා ච, පොක්ඛරඤ්ඤො සුනිම්මිතා.

114. ‘‘සෙතොදකා සුප්පතිත්ථා, සීතා අප්පටිගන්ධියා;
පදුමුප්පලසඤ්ඡන්නා, වාරිකිඤ්ජක්ඛපූරිතා.

115. ‘‘සාහං රමාමි කීළාමි, මොදාමි අකුතොභයා;
මුනිං කාරුණිකං ලොකෙ, භන්තෙ වන්දිතුමාගතා’’ති.

සංසාරමොචකපෙතිවත්ථු පඨමං.

2. සාරිපුත්තත්ථෙරමාතුපෙතිවත්ථු

116. ‘‘නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාසි, කිසා ධමනිසන්ථතා;
උප්ඵාසුලිකෙ කිසිකෙ, කා නු ත්වං ඉධ තිට්ඨසි’’.

117. ‘‘අහං තෙ සකියා මාතා, පුබ්බෙ අඤ්ඤාසු ජාතිසු;
උපපන්නා පෙත්තිවිසයං, ඛුප්පිපාසසමප්පිතා.

118. ‘‘ඡඩ්ඩිතං ඛිපිතං ඛෙළං, සිඞ්ඝාණිකං සිලෙසුමං;
වසඤ්ච ඩය්හමානානං, විජාතානඤ්ච ලොහිතං.

119. ‘‘වණිකානඤ්ච යං ඝාන-සීසච්ඡින්නාන ලොහිතං;
ඛුදාපරෙතා භුඤ්ජාමි, ඉත්ථිපුරිසනිස්සිතං.

120. ‘‘පුබ්බලොහිතං භක්ඛාමි [පුබ්බලොහිතභක්ඛාස්මි (සී.)], පසූනං මානුසාන ච;
අලෙණා අනගාරා ච, නීලමඤ්චපරායණා.

121. ‘‘දෙහි පුත්තක මෙ දානං, දත්වා අන්වාදිසාහි මෙ;
අප්පෙව නාම මුච්චෙය්‍යං, පුබ්බලොහිතභොජනා’’ති.

122. මාතුයා වචනං සුත්වා, උපතිස්සොනුකම්පකො;
ආමන්තයි මොග්ගල්ලානං, අනුරුද්ධඤ්ච කප්පිනං.

123. චතස්සො කුටියො කත්වා, සඞ්ඝෙ චාතුද්දිසෙ අදා;
කුටියො අන්නපානඤ්ච, මාතු දක්ඛිණමාදිසී.

124. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, විපාකො උදපජ්ජථ;
භොජනං පානීයං වත්ථං, දක්ඛිණාය ඉදං ඵලං.

125. තතො සුද්ධා සුචිවසනා, කාසිකුත්තමධාරිනී;
විචිත්තවත්ථාභරණා, කොලිතං උපසඞ්කමි.

126. ‘‘අභික්කන්තෙන වණ්ණෙන, යා ත්වං තිට්ඨසි දෙවතෙ;
ඔභාසෙන්තී දිසා සබ්බා, ඔසධී විය තාරකා.

127. ‘‘කෙන තෙතාදිසො වණ්ණො, කෙන තෙ ඉධ මිජ්ඣති;
උප්පජ්ජන්ති ච තෙ භොගා, යෙ කෙචි මනසො පියා.

128. ‘‘පුච්ඡාමි තං දෙවි මහානුභාවෙ, මනුස්සභූතා කිමකාසි පුඤ්ඤං;
කෙනාසි එවං ජලිතානුභාවා, වණ්ණො ච තෙ සබ්බදිසා පභාසතී’’ති.

129. ‘‘සාරිපුත්තස්සාහං මාතා, පුබ්බෙ අඤ්ඤාසු ජාතිසු;
උපපන්නා පෙත්තිවිසයං, ඛුප්පිපාසසමප්පිතා.

130. ‘‘ඡඩ්ඩිතං ඛිපිතං ඛෙළං, සිඞ්ඝාණිකං සිලෙසුමං;
වසඤ්ච ඩය්හමානානං, විජාතානඤ්ච ලොහිතං.

131. ‘‘වණිකානඤ්ච යං ඝාන-සීසච්ඡින්නාන ලොහිතං;
ඛුදාපරෙතා භුඤ්ජාමි, ඉත්ථිපුරිසනිස්සිතං.

132. ‘‘පුබ්බලොහිතං භක්ඛිස්සං, පසූනං මානුසාන ච;
අලෙණා අනගාරා ච, නීලමඤ්චපරායණා.

133. ‘‘සාරිපුත්තස්ස දානෙන, මොදාමි අකුතොභයා;
මුනිං කාරුණිකං ලොකෙ, භන්තෙ වන්දිතුමාගතා’’ති.

සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස මාතුපෙතිවත්ථු දුතියං.

3. මත්තාපෙතිවත්ථු

134. ‘‘නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාසි, කිසා ධමනිසන්ථතා;
උප්ඵාසුලිකෙ කිසිකෙ, කා නු ත්වං ඉධ තිට්ඨසී’’ති.

135. ‘‘අහං මත්තා තුවං තිස්සා, සපත්තී තෙ පුරෙ අහුං;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

136. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

137. ‘‘චණ්ඩී ච ඵරුසා චාසිං, ඉස්සුකී මච්ඡරී සඨා [සඨී (සී.)];
තාහං දුරුත්තං වත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

138. සබ්බං [සච්චං (ක.)] අහම්පි ජානාමි, යථා ත්වං චණ්ඩිකා අහු;
අඤ්ඤඤ්ච ඛො තං පුච්ඡාමි, කෙනාසි පංසුකුන්ථිතා’’ති.

139. ‘‘සීසංන්හාතා තුවං ආසි, සුචිවත්ථා අලඞ්කතා;
අහඤ්ච ඛො [ඛො තං (සී. ක.)] අධිමත්තං, සමලඞ්කතතරා තයා.

140. ‘‘තස්සා මෙ පෙක්ඛමානාය, සාමිකෙන සමන්තයි;
තතො මෙ ඉස්සා විපුලා, කොධො මෙ සමජායථ.

141. ‘‘තතො පංසුං ගහෙත්වාන, පංසුනා තං හි ඔකිරිං [තං විකීරිහං (සයා. ක.)];
තස්ස කම්මවිපාකෙන, තෙනම්හි පංසුකුන්ථිතා’’ති.

142. ‘‘සච්චං අහම්පි ජානාමි, පංසුනා මං ත්වමොකිරි;
අඤ්ඤඤ්ච ඛො තං පුච්ඡාමි, කෙන ඛජ්ජසි කච්ඡුයා’’ති.

143. ‘‘භෙසජ්ජහාරී උභයො, වනන්තං අගමිම්හසෙ;
ත්වඤ්ච භෙසජ්ජමාහරි, අහඤ්ච කපිකච්ඡුනො.

144. ‘‘තස්සා ත්යාජානමානාය, සෙය්‍යං ත්‍යාහං සමොකිරිං;
තස්ස කම්මවිපාකෙන, තෙන ඛජ්ජාමි කච්ඡුයා’’ති.

145. ‘‘සච්චං අහම්පි ජානාමි, සෙය්‍යං මෙ ත්වං සමොකිරි;
අඤ්ඤඤ්ච ඛො තං පුච්ඡාමි, කෙනාසි නග්ගියා තුව’’න්ති.

146. ‘‘සහායානං සමයො ආසි, ඤාතීනං සමිතී අහු;
ත්වඤ්ච ආමන්තිතා ආසි, සසාමිනී නො ච ඛො අහං.

147. ‘‘තස්සා ත්යාජානමානාය, දුස්සං ත්‍යාහං අපානුදිං;
තස්ස කම්මවිපාකෙන, තෙනම්හි නග්ගියා අහ’’න්ති.

148. ‘‘සච්චං අහම්පි ජානාමි, දුස්සං මෙ ත්වං අපානුදි;
අඤ්ඤඤ්ච ඛො තං පුච්ඡාමි, කෙනාසි ගූථගන්ධිනී’’ති.

149. ‘‘තව ගන්ධඤ්ච මාලඤ්ච, පච්චග්ඝඤ්ච විලෙපනං;
ගූථකූපෙ අධාරෙසිං [අධාරෙසිං (ක.)], තං පාපං පකතං මයා;
තස්ස කම්මවිපාකෙන, තෙනම්හි ගූථගන්ධිනී’’ති.

150. ‘‘සච්චං අහම්පි ජානාමි, තං පාපං පකතං තයා;
අඤ්ඤඤ්ච ඛො තං පුච්ඡාමි, කෙනාසි දුග්ගතා තුව’’න්ති.

151. ‘‘උභින්නං සමකං ආසි, යං ගෙහෙ විජ්ජතෙ ධනං;
සන්තෙසු දෙය්‍යධම්මෙසු, දීපං නාකාසිමත්තනො;
තස්ස කම්මවිපාකෙන, තෙනම්හි දුග්ගතා අහං.

152. ‘‘තදෙව මං ත්වං අවච, ‘පාපකම්මං නිසෙවසි;
න හි පාපෙහි කම්මෙහි, සුලභා හොති සුග්ගතී’’’ති.

153. ‘‘වාමතො මං ත්වං පච්චෙසි, අථොපි මං උසූයසි;
පස්ස පාපානං කම්මානං, විපාකො හොති යාදිසො.

154. ‘‘තෙ ඝරා තා ච දාසියො [තෙ ඝරදාසියො ආසුං (සී. සයා.), තෙ ඝරෙ දාසියො චෙව (ක.)],
තානෙවාභරණානිමෙ;
තෙ අඤ්ඤෙ පරිචාරෙන්ති, න භොගා හොන්ති සස්සතා.

155. ‘‘ඉදානි භූතස්ස පිතා, ආපණා ගෙහමෙහිති;
අප්පෙව තෙ දදෙ කිඤ්චි, මා සු තාව ඉතො අගා’’ති.

156. ‘‘නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාම්හි, කිසා ධමනිසන්ථතා;
කොපීනමෙතං ඉත්ථීනං, මා මං භූතපිතාද්දසා’’ති.

157. ‘‘හන්ද කිං වා ත්‍යාහං [කිං ත්‍යාහං (සී. සයා.), කිං වතාහං (ක.)] දම්මි, කිං වා තෙධ [කිං වා ච තෙ (සී. සයා.),
කිං විධ තෙ (ක.)] කරොමහං;
යෙන ත්වං සුඛිතා අස්ස, සබ්බකාමසමිද්ධිනී’’ති.

158. ‘‘චත්තාරො භික්ඛූ සඞ්ඝතො, චත්තාරො පන පුග්ගලා;
අට්ඨ භික්ඛූ භොජයිත්වා, මම දක්ඛිණමාදිස;
තදාහං සුඛිතා හෙස්සං, සබ්බකාමසමිද්ධිනී’’ති.

159. සාධූති සා පටිස්සුත්වා, භොජයිත්වාට්ඨ භික්ඛවො;
වත්ථෙහච්ඡාදයිත්වාන, තස්සා දක්ඛිණමාදිසී.

160. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ , විපාකො උදපජ්ජථ;
භොජනච්ඡාදනපානීයං, දක්ඛිණාය ඉදං ඵලං.

161. තතො සුද්ධා සුචිවසනා, කාසිකුත්තමධාරිනී;
විචිත්තවත්ථාභරණා, සපත්තිං උපසඞ්කමි.

162. ‘‘අභික්කන්තෙන වණ්ණෙන, යා ත්වං තිට්ඨසි දෙවතෙ;
ඔභාසෙන්තී දිසා සබ්බා, ඔසධී විය තාරකා.

163. ‘‘කෙන තෙතාදිසො වණ්ණො, කෙන තෙ ඉධ මිජ්ඣති;
උප්පජ්ජන්ති ච තෙ භොගා, යෙ කෙචි මනසො පියා.

164. ‘‘පුච්ඡාමි තං දෙවි මහානුභාවෙ, මනුස්සභූතා කිමකාසි පුඤ්ඤං;
කෙනාසි එවං ජලිතානුභාවා, වණ්ණො ච තෙ සබ්බදිසා පභාසතී’’ති.

165. ‘‘අහං මත්තා තුවං තිස්සා, සපත්තී තෙ පුරෙ අහුං;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා.

166. ‘‘තව දින්නෙන දානෙන, මොදාමි අකුතොභයා;
චිරං ජීවාහි භගිනි, සහ සබ්බෙහි ඤාතිභි;
අසොකං විරජං ඨානං, ආවාසං වසවත්තිනං.

167. ‘‘ඉධ ධම්මං චරිත්වාන, දානං දත්වාන සොභනෙ;
විනෙය්‍ය මච්ඡෙරමලං සමූලං, අනින්දිතා සග්ගමුපෙහි ඨාන’’න්ති.

මත්තාපෙතිවත්ථු තතියං.

4. නන්දාපෙතිවත්ථු

168. ‘‘කාළී දුබ්බණ්ණරූපාසි, ඵරුසා භීරුදස්සනා;
පිඞ්ගලාසි කළාරාසි, න තං මඤ්ඤාමි මානුසි’’න්ති.

169. ‘‘අහං නන්දා නන්දිසෙන, භරියා තෙ පුරෙ අහුං;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

170. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

171. ‘‘චණ්ඩී ච ඵරුසා චාසිං [චණ්ඩී ඵරුසවාචා ච (සී.)], තයි චාපි අගාරවා;
තාහං දුරුත්තං වත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

172. ‘‘හන්දුත්තරීයං දදාමි තෙ, ඉමං [ඉදං (සී. අට්ඨ.)] දුස්සං නිවාසය;
ඉමං දුස්සං නිවාසෙත්වා, එහි නෙස්සාමි තං ඝරං.

173. ‘‘වත්ථඤ්ච අන්නපානඤ්ච, ලච්ඡසි ත්වං ඝරං ගතා;
පුත්තෙ ච තෙ පස්සිස්සසි, සුණිසායො ච දක්ඛසී’’ති.

174. ‘‘හත්ථෙන හත්ථෙ තෙ දින්නං, න මය්හං උපකප්පති;
භික්ඛූ ච සීලසම්පන්නෙ, වීතරාගෙ බහුස්සුතෙ.

175. ‘‘තප්පෙහි අන්නපානෙන, මම දක්ඛිණමාදිස;
තදාහං සුඛිතා හෙස්සං, සබ්බකාමසමිද්ධිනී’’ති.

176. සාධූති සො පටිස්සුත්වා, දානං විපුලමාකිරි;
අන්නං පානං ඛාදනීයං, වත්ථසෙනාසනානි ච;
ඡත්තං ගන්ධඤ්ච මාලඤ්ච, විවිධා ච උපාහනා.

177. භික්ඛූ ච සීලසම්පන්නෙ, වීතරාගෙ බහුස්සුතෙ;
තප්පෙත්වා අන්නපානෙන, තස්සා දක්ඛිණමාදිසී.

178. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ , විපාකො උදපජ්ජථ;
භොජනච්ඡාදනපානීයං, දක්ඛිණාය ඉදං ඵලං.

179. තතො සුද්ධා සුචිවසනා, කාසිකුත්තමධාරිනී;
විචිත්තවත්ථාභරණා, සාමිකං උපසඞ්කමි.

180. “අභික්කන්තෙන වණ්ණෙන, යා ත්වං තිට්ඨසි දෙවතෙ;
ඔභාසෙන්තී දිසා සබ්බා, ඔසධී විය තාරකා.

181. “කෙන තෙතාදිසො වණ්ණො, කෙන තෙ ඉධ මිජ්ඣති;
උප්පජ්ජන්ති ච තෙ භොගා, යෙ කෙචි මනසො පියා.

182. “පුච්ඡාමි තං දෙවි මහානුභාවෙ, මනුස්සභූතා කිමකාසි පුඤ්ඤං;
කෙනාසි එවං ජලිතානුභාවා, වණ්ණො ච තෙ සබ්බදිසා පභාසතී”ති.

183. “අහං නන්දා නන්දිසෙන, භරියා තෙ පුරෙ අහුං;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා.

184. “තව දින්නෙන දානෙන, මොදාමි අකුතොභයා;
චිරං ජීව ගහපති, සහ සබ්බෙහි ඤාතිභි;
අසොකං විරජං ඛෙමං, ආවාසං වසවත්තිනං.

185. “ඉධ ධම්මං චරිත්වාන, දානං දත්වා ගහපති;
විනෙය්‍ය මච්ඡෙරමලං සමූලං, අනින්දිතො සග්ගමුපෙහි ඨාන”න්ති.

නන්දාපෙතිවත්ථු චතුත්ථං.

5. මට්ඨකුණ්ඩලීපෙතවත්ථු

186. [වි. ව. 1207] “අලඞ්කතො මට්ඨකුණ්ඩලී, මාලධාරී හරිචන්දනුස්සදො;
බාහා පග්ගය්හ කන්දසි, වනමජ්ඣෙ කිං දුක්ඛිතො තුව”න්ති.

187. “සොවණ්ණමයො පභස්සරො, උප්පන්නො රථපඤ්ජරො මම;
තස්ස චක්කයුගං න වින්දාමි, තෙන දුක්ඛෙන ජහාමි ජීවිත”න්ති.

188. “සොවණ්ණමයං මණිමයං, ලොහිතකමයං [ලොහිතඞ්ගමයං (ස්‍යා.), ලොහිතඞ්කමයං (සී.), ලොහමයං (කත්ථචි)] අථ රූපියමයං;
ආචික්ඛ මෙ භද්දමාණව, චක්කයුගං පටිපාදයාමි තෙ”ති.

189. සො මාණවො තස්ස පාවදි, “චන්දසූරියා උභයෙත්ථ දිස්සරෙ;
සොවණ්ණමයො රථො මම, තෙන චක්කයුගෙන සොභතී”ති.

190. “බාලො ඛො ත්වං අසි මාණව, යො ත්වං පත්ථයසෙ අපත්ථියං;
මඤ්ඤාමි තුවං මරිස්සසි, න හි ත්වං ලච්ඡසි චන්දසූරියෙ”ති.

191. “ගමනාගමනම්පි දිස්සති, වණ්ණධාතු උභයත්ථ වීථියා;
පෙතො කාලකතො න දිස්සති, කො නිධ කන්දතං බාල්‍යතරො”ති.

192. “සච්චං ඛො වදෙසි මාණව, අහමෙව කන්දතං බාල්‍යතරො;
චන්දං විය දාරකො රුදං, පෙතං කාලකතාභිපත්ථයි”න්ති.

193. “ආදිත්තං වත මං සන්තං, ඝතසිත්තංව පාවකං;
වාරිනා විය ඔසිඤ්චං, සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

194. “අබ්බහී [අබ්බූළ්හං (ස්‍යා. ක.)] වත මෙ සල්ලං, සොකං හදයනිස්සිතං;
යො මෙ සොකපරෙතස්ස, පුත්තසොකං අපානුදි.

195. “ස්වාහං අබ්බූළ්හසල්ලොස්මි, සීතිභූතොස්මි නිබ්බුතො;
න සොචාමි න රොදාමි, තව සුත්වාන මාණවා”ති.

196. “දෙවතා නුසි ගන්ධබ්බො, අදු සක්කො පුරින්දදො;
කො වා ත්වං කස්ස වා පුත්තො, කථං ජානෙමු තං මය”න්ති.

197. “යඤ්ච කන්දසි යඤ්ච රොදසි, පුත්තං ආළාහනෙ සයං දහිත්වා;
ස්වාහං කුසලං කරිත්වා කම්මං, තිදසානං සහබ්‍යතං ගතො”ති.

198. “අප්පං වා බහුං වා නාද්දසාම, දානං දදන්තස්ස සකෙ අගාරෙ;
උපොසථකම්මං වා තාදිසං, කෙන කම්මෙන ගතොසි දෙවලොක”න්ති.

199. ‘‘ආබාධිකොහං දුක්ඛිතො ගිලානො, ආතුරරූපොම්හි සකෙ නිවෙසනෙ;
බුද්ධං විගතරජං විතිණ්ණකඞ්ඛං, අද්දක්ඛිං සුගතං අනොමපඤ්ඤං.

200. ‘‘ස්වාහං මුදිතමනො පසන්නචිත්තො, අඤ්ජලිං අකරිං තථාගතස්ස;
තාහං කුසලං කරිත්වාන කම්මං, තිදසානං සහබ්‍යතං ගතො’’ති.

201. ‘‘අච්ඡරියං වත අබ්භුතං වත, අඤ්ජලිකම්මස්ස අයමීදිසො විපාකො;
අහම්පි මුදිතමනො පසන්නචිත්තො, අජ්ජෙව බුද්ධං සරණං වජාමී’’ති.

202. ‘‘අජ්ජෙව බුද්ධං සරණං වජාහි, ධම්මඤ්ච සඞ්ඝඤ්ච පසන්නචිත්තො;
තථෙව සික්ඛාය පදානි පඤ්ච, අඛණ්ඩඵුල්ලානි සමාදියස්සු.

203. ‘‘පාණාතිපාතා විරමස්සු ඛිප්පං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයස්සු;
අමජ්ජපො මා ච මුසා භණාහි, සකෙන දාරෙන ච හොහි තුට්ඨො’’ති.

204. ‘‘අත්ථකාමොසි මෙ යක්ඛ, හිතකාමොසි දෙවතෙ;
කරොමි තුය්හං වචනං, ත්වංසි ආචරියො මමාති.

205. ‘‘උපෙමි සරණං බුද්ධං, ධම්මඤ්චාපි අනුත්තරං;
සඞ්ඝඤ්ච නරදෙවස්ස, ගච්ඡාමි සරණං අහං.

206. ‘‘පාණාතිපාතා විරමාමි ඛිප්පං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයාමි;
අමජ්ජපො නො ච මුසා භණාමි; සකෙන දාරෙන ච හොමි තුට්ඨො’’ති.

මට්ඨකුණ්ඩලීපෙතවත්ථු පඤ්චමං.

6. කණ්හපෙතවත්ථු

207. ‘‘උට්ඨෙහි කණ්හ කිං සෙසි, කො අත්ථො සුපනෙන තෙ;
යො ච තුය්හං සකො භාතා, හදයං චක්ඛු ච [චක්ඛුංච (අට්ඨ.)] දක්ඛිණං;
තස්ස වාතා බලීයන්ති, සසං ජප්පති [සටො ජප්පති (ක.)] කෙසවා’’ති.

208. ‘‘තස්ස තං වචනං සුත්වා, රොහිණෙය්‍යස්ස කෙසවො;
තරමානරූපො වුට්ඨාසි, භාතුසොකෙන අට්ටිතො.

209. ‘‘කිං නු උම්මත්තරූපොව, කෙවලං ද්වාරකං ඉමං;
සසො සසොති ලපසි, කීදිසං සසමිච්ඡසි.

210. ‘‘සොවණ්ණමයං මණිමයං, ලොහමයං අථ රූපියමයං;
සඞ්ඛසිලාපවාළමයං, කාරයිස්සාමි තෙ සසං.

211. ‘‘සන්ති අඤ්ඤෙපි සසකා, අරඤ්ඤවනගොචරා;
තෙපි තෙ ආනයිස්සාමි, කීදිසං සසමිච්ඡසී’’ති.

212. ‘‘නාහමෙතෙ සසෙ ඉච්ඡෙ, යෙ සසා පථවිස්සිතා;
චන්දතො සසමිච්ඡාමි, තං මෙ ඔහර කෙසවා’’ති.

213. ‘‘සො නූන මධුරං ඤාති, ජීවිතං විජහිස්සසි;
අපත්ථියං පත්ථයසි, චන්දතො සසමිච්ඡසී’’ති.

214. ‘‘එවං චෙ කණ්හ ජානාසි, යථඤ්ඤමනුසාසසි;
කස්මා පුරෙ මතං පුත්තං, අජ්ජාපි මනුසොචසි.

215. ‘‘න යං ලබ්භා මනුස්සෙන, අමනුස්සෙන වා පන;
ජාතො මෙ මා මරි පුත්තො, කුතො ලබ්භා අලබ්භියං.

216. ‘‘න මන්තා මූලභෙසජ්ජා, ඔසධෙහි ධනෙන වා;
සක්කා ආනයිතුං කණ්හ, යං පෙතමනුසොචසි.

217. ‘‘මහද්ධනා මහාභොගා, රට්ඨවන්තොපි ඛත්තියා;
පහූතධනධඤ්ඤාසෙ, තෙපි නො [නත්ථෙත්ථපාඨභෙදො] අජරාමරා.

218. ‘‘ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා, සුද්දා චණ්ඩාලපුක්කුසා;
එතෙ චඤ්ඤෙ ච ජාතියා, තෙපි නො අජරාමරා.

219. ‘‘යෙ මන්තං පරිවත්තෙන්ති, ඡළඞ්ගං බ්‍රහ්මචින්තිතං;
එතෙ චඤ්ඤෙ ච විජ්ජාය, තෙපි නො අජරාමරා.

220. “ඉසයො වාපි [ඉසයො වාපි (විමානවත්ථු 99)] යෙ සන්තා, සඤ්ඤතත්තා තපස්සිනො;
සරීරං තෙපි කාලෙන, විජහන්ති තපස්සිනො.

221. “භාවිතත්තා අරහන්තො, කතකිච්චා අනාසවා;
නික්ඛිපන්ති ඉමං දෙහං, පුඤ්ඤපාපපරික්ඛයා”ති.

222. “ආදිත්තං වත මං සන්තං, ඝතසිත්තංව පාවකං;
වාරිනා විය ඔසිඤ්චං, සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

223. “අබ්බහී වත මෙ සල්ලං, සොකං හදයනිස්සිතං;
යො මෙ සොකපරෙතස්ස, පුත්තසොකං අපානුදි.

224. “ස්වාහං අබ්බූළ්හසල්ලොස්මි, සීතිභූතොස්මි නිබ්බුතො;
න සොචාමි න රොදාමි, තව සුත්වාන භාතික” [භාසිතං (ස්‍යා.)].

225. එවං කරොන්ති සප්පඤ්ඤා, යෙ හොන්ති අනුකම්පකා;
නිවත්තයන්ති සොකම්හා, ඝටො ජෙට්ඨංව භාතරං.

226. යස්ස එතාදිසා හොන්ති, අමච්චා පරිචාරකා;
සුභාසිතෙන අන්වෙන්ති, ඝටො ජෙට්ඨංව භාතරන්ති.

කණ්හපෙතවත්ථු ඡට්ඨං.

7. ධනපාලසෙට්ඨිපෙතවත්ථු

227. “නග්ගො දුබ්බණ්ණරූපොසි, කිසො ධමනිසන්ථතො;
උප්ඵාසුලිකො කිසිකො, කො නු ත්වමසි මාරිස”.

228. “අහං භදන්තෙ පෙතොම්හි, දුග්ගතො යමලොකිකො;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතො”.

229. “කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතො”.

230. “නගරං අත්ථි පණ්ණානං [දසන්නානං (සී. ස්‍යා. පී.)], එරකච්ඡන්ති විස්සුතං;
තත්ථ සෙට්ඨී පුරෙ ආසිං, ධනපාලොති මං විදූ.

231. “අසීති සකටවාහානං, හිරඤ්ඤස්ස අහොසි මෙ;
පහූතං මෙ ජාතරූපං, මුත්තා වෙළුරියා බහූ.

232. “තාව මහද්ධනස්සාපි, න මෙ දාතුං පියං අහු;
පිදහිත්වා ද්වාරං භුඤ්ජිං [භුඤ්ජාමි (සී. ස්‍යා.)], මා මං යාචනකාද්දසුං.

233. “අස්සද්ධො මච්ඡරී චාසිං, කදරියො පරිභාසකො;
දදන්තානං කරොන්තානං, වාරයිස්සං බහු ජනෙ [බහුජ්ජනං (සී. ස්‍යා.)].

234. “විපාකො නත්ථි දානස්ස, සංයමස්ස කුතො ඵලං;
පොක්ඛරඤ්ඤොදපානානි, ආරාමානි ච රොපිතෙ;
පපායො ච විනාසෙසිං, දුග්ගෙ සඞ්කමනානි ච.

235. “ස්වාහං අකතකල්‍යාණො, කතපාපො තතො චුතො;
උපපන්නො පෙත්තිවිසයං, ඛුප්පිපාසසමප්පිතො.

236. “පඤ්චපණ්ණාසවස්සානි, යතො කාලඞ්කතො අහං;
නාභිජානාමි භුත්තං වා, පීතං වා පන පානියං.

237. “යො සංයමො සො විනාසො,යො විනාසො සො සංයමො;
පෙතා හි කිර ජානන්ති, යො සංයමො සො විනාසො.

238. “අහං පුරෙ සංයමිස්සං, නාදාසිං බහුකෙ ධනෙ;
සන්තෙසු දෙය්‍යධම්මෙසු, දීපං නාකාසිමත්තනො;
ස්වාහං පච්ඡානුතප්පාමි, අත්තකම්මඵලූපගො.

239. [පෙ. ව. 69] “උද්ධං චතූහි මාසෙහි, කාලංකිරියා භවිස්සති;
එකන්තකටුකං ඝොරං, නිරයං පපතිස්සහං.

240. [පෙ. ව. 70] “චතුක්කණ්ණං චතුද්වාරං, විභත්තං භාගසො මිතං;
අයොපාකාරපරියන්තං, අයසා පටිකුජ්ජිතං.

241. [පෙ. ව. 71] ‘‘තස්ස අයොමයා භූමි, ජලිතා තෙජසා යුතා;
සමන්තා යොජනසතං, ඵරිත්වා තිට්ඨති සබ්බදා.

242. [පෙ. ව. 72] ‘‘තත්ථාහං දීඝමද්ධානං, දුක්ඛං වෙදිස්ස වෙදනං;
ඵලං පාපස්ස කම්මස්ස, තස්මා සොචාමහං භුසං.

243. ‘‘තං වො වදාමි භද්දං වො, යාවන්තෙත්ථ සමාගතා;
මාකත්ථ පාපකං කම්මං, ආවි වා යදි වා රහො.

244. ‘‘සචෙ තං පාපකං කම්මං, කරිස්සථ කරොථ වා;
න වො දුක්ඛා පමුත්‍යත්ථි [පමුත්තත්ථි (සබ්බත්ථ) උදා. 44 පස්සිතබ්බං], උප්පච්චාපි [උපෙච්චාපි (ස්‍යා. ක.)]
පලායතං.

245. ‘‘මත්තෙය්‍යා හොථ පෙත්තෙය්‍යා, කුලෙ ජෙට්ඨාපචායිකා;
සාමඤ්ඤා හොථ බ්‍රහ්මඤ්ඤා, එවං සග්ගං ගමිස්සථා’’ති.

ධනපාලසෙට්ඨිපෙතවත්ථු සත්තමං.

8. චූළසෙට්ඨිපෙතවත්ථු

246. ‘‘නග්ගො කිසො පබ්බජිතොසි භන්තෙ, රත්තිං කුහිං ගච්ඡසි කිස්ස හෙතු;
ආචික්ඛ මෙ තං අපි සක්කුණෙමු, සබ්බෙන විත්තං පටිපාදයෙ තුව’’න්ති.

247. ‘‘බාරාණසී නගරං දූරඝුට්ඨං, තත්ථාහං ගහපති අඩ්ඪකො අහු දීනො;
අදාතා ගෙධිතමනො ආමිසස්මිං, දුස්සීල්‍යෙන යමවිසයම්හි පත්තො.

248. ‘‘සො සූචිකාය කිලමිතො තෙහි,
තෙනෙව ඤාතීසු යාමි ආමිසකිඤ්චික්ඛහෙතු;
අදානසීලා න ච සද්දහන්ති,
දානඵලං හොති පරම්හි ලොකෙ.

249. ‘‘ධීතා ච මය්හං ලපතෙ අභික්ඛණං, ‘දස්සාමි දානං පිතූනං පිතාමහානං’;
තමුපක්ඛටං පරිවිසයන්ති බ්‍රාහ්මණා [බ්‍රාහ්මණෙ (සී.)], ‘යාමි අහං අන්ධකවින්දං භොත්තු’’’න්ති.

250. තමවොච රාජා ‘‘අනුභවියාන තම්පි,
එය්‍යාසි ඛිප්පං අහමපි කස්සං පූජං;
ආචික්ඛ මෙ තං යදි අත්ථි හෙතු,
සද්ධායිතං හෙතුවචො සුණොමා’’ති.

251. ‘තථා’ති වත්වා අගමාසි තත්ථ, භුඤ්ජිංසු භත්තං න ච දක්ඛිණාරහා;
පච්චාගමි රාජගහං පුනාපරං, පාතුරහොසි පුරතො ජනාධිපස්ස.

252. දිස්වාන පෙතං පුනදෙව ආගතං, රාජා අවොච ‘‘අහමපි කිං දදාමි;
ආචික්ඛ මෙ තං යදි අත්ථි හෙතු, යෙන තුවං චිරතරං පීණිතො සියා’’ති.

253. ‘‘බුද්ධඤ්ච සඞ්ඝං පරිවිසියාන රාජ, අන්නෙන පානෙන ච චීවරෙන;
තං දක්ඛිණං ආදිස මෙ හිතාය, එවං අහං චිරතරං පීණිතො සියා’’ති.

254. තතො ච රාජා නිපතිත්වා තාවදෙ [තාවදෙව (ස්‍යා.), තදෙව (ක.)], දානං සහත්ථා අතුලං දදිත්වා [අතුලඤ්ච
දත්වා (ස්‍යා. ක.)] සඞ්ඝෙ;
ආරොචෙසි පකතං [ආරොචයී පකතිං (සී. ස්‍යා.)] තථාගතස්ස, තස්ස ච පෙතස්ස දක්ඛිණං ආදිසිත්ථ.

255. සො පූජිතො අතිවිය සොභමානො, පාතුරහොසි පුරතො ජනාධිපස්ස;
‘‘යක්ඛොහමස්මි පරමිද්ධිපත්තො, න මය්හමත්ථි සමා සදිසා [මය්හමිද්ධිසමසදිසා (සී. ස්‍යා.)] මානුසා.

256. ‘‘පස්සානුභාවං අපරිමිතං මමයිදං, තයානුදිට්ඨං අතුලං දත්වා සඞ්ඝෙ;
සන්තප්පිතො සතතං සදා බහූහි, යාමි අහං සුඛිතො මනුස්සදෙවා’’ති.

චූළසෙට්ඨිපෙතවත්ථු අට්ඨමං නිට්ඨිතං.

භාණවාරං පඨමං නිට්ඨිතං.

9. අඞ්කුරපෙතවත්ථු

257. ‘‘යස්ස අත්ථාය ගච්ඡාම, කම්බොජං ධනහාරකා;
අයං කාමදදො යක්ඛො, ඉමං යක්ඛං නයාමසෙ.

258. ‘‘ඉමං යක්ඛං ගහෙත්වාන, සාධුකෙන පසය්හ වා;
යානං ආරොපයිත්වාන, ඛිප්පං ගච්ඡාම ද්වාරක’’න්ති.

259. [ජා. 1.10.151; 1.14.196; 2.18.153; 2.22.10] ‘‘යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය, නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා;
න තස්ස සාඛං භඤ්ජෙය්‍ය, මිත්තදුබ්භො හි පාපකො’’ති.

260. ‘‘යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය, නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා;
ඛන්ධම්පි තස්ස ඡින්දෙය්‍ය, අත්ථො චෙ තාදිසො සියා’’ති.

261. ‘‘යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය, නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා;
න තස්ස පත්තං භින්දෙය්‍ය [හිංසෙය්‍ය (ක.)], මිත්තදුබ්භො හි පාපකො’’ති.

262. ‘‘යස්ස රුක්ඛස්ස ඡායාය, නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා;
සමූලම්පි තං අබ්බුහෙ [උබ්බහෙ (?)], අත්ථො චෙ තාදිසො සියා’’ති.

263. ‘‘යස්සෙකරත්තිම්පි ඝරෙ වසෙය්‍ය, යත්ථන්නපානං පුරිසො ලභෙථ;
න තස්ස පාපං මනසාපි චින්තයෙ, කතඤ්ඤුතා සප්පුරිසෙහි වණ්ණිතා.

264. ‘‘යස්සෙකරත්තිම්පි ඝරෙ වසෙය්‍ය, අන්නෙන පානෙන උපට්ඨිතො සියා;
න තස්ස පාපං මනසාපි චින්තයෙ, අදුබ්භපාණී දහතෙ මිත්තදුබ්භිං.

265. ‘‘යො පුබ්බෙ කතකල්‍යාණො, පච්ඡා පාපෙන හිංසති;
අල්ලපාණිහතො [අදුබ්භිපාණිහතො (ක)] පොසො, න සො භද්‍රානි පස්සතී’’ති.

266. ‘‘නාහං දෙවෙන වා මනුස්සෙන වා, ඉස්සරියෙන වාහං සුප්පසය්හො;
යක්ඛොහමස්මි පරමිද්ධිපත්තො, දූරඞ්ගමො වණ්ණබලූපපන්නො’’ති.

267. ‘‘පාණි තෙ සබ්බසො වණ්ණො, පඤ්චධාරො මධුස්සවො;
නානාරසා පග්ඝරන්ති, මඤ්ඤෙහං තං පුරින්දද’’න්ති.

268. ‘‘නාම්හි දෙවො න ගන්ධබ්බො, නාපි සක්කො පුරින්දදො;
පෙතං මං අඞ්කුර ජානාහි, රොරුවම්හා [හෙරුවම්හා (සී.)] ඉධාගත’’න්ති.

269. ‘‘කිංසීලො කිංසමාචාරො, රොරුවස්මිං පුරෙ තුවං;
කෙන තෙ බ්‍රහ්මචරියෙන, පුඤ්ඤං පාණිම්හි ඉජ්ඣතී’’ති.

270. ‘‘තුන්නවායො පුරෙ ආසිං, රොරුවස්මිං තදා අහං;
සුකිච්ඡවුත්ති කපණො, න මෙ විජ්ජති දාතවෙ.

271. ‘‘නිවෙසනඤ්ච [ආවෙසනඤ්ච (සී.)] මෙ ආසි, අසය්හස්ස උපන්තිකෙ;
සද්ධස්ස දානපතිනො, කතපුඤ්ඤස්ස ලජ්ජිනො.

272. ‘‘තත්ථ යාචනකා යන්ති, නානාගොත්තා වනිබ්බකා;
තෙ ච මං තත්ථ පුච්ඡන්ති, අසය්හස්ස නිවෙසනං.

273. ‘‘කත්ථ ගච්ඡාම භද්දං වො, කත්ථ දානං පදීයති;
තෙසාහං පුට්ඨො අක්ඛාමි, අසය්හස්ස නිවෙසනං.

274. ‘‘පග්ගය්හ දක්ඛිණං බාහුං, එත්ථ ගච්ඡථ භද්දං වො;
එත්ථ දානං පදීයති, අසය්හස්ස නිවෙසනෙ.

275. ‘‘තෙන පාණි කාමදදො, තෙන පාණි මධුස්සවො;
තෙන මෙ බ්‍රහ්මචරියෙන, පුඤ්ඤං පාණිම්හි ඉජ්ඣතී’’ති.

276. ‘‘න කිර ත්වං අදා දානං, සකපාණීහි කස්සචි;
පරස්ස දානං අනුමොදමානො, පාණිං පග්ගය්හ පාවදි.

277. ‘‘තෙන පාණි කාමදදො, තෙන පාණි මධුස්සවො;
තෙන තෙ බ්‍රහ්මචරියෙන, පුඤ්ඤං පාණිම්හි ඉජ්ඣති.

278. ‘‘යො සො දානමදා භන්තෙ, පසන්නො සකපාණිහි;
සො හිත්වා මානුසං දෙහං, කිං නු සො දිසතං ගතො’’ති.

279. ‘‘නාහං පජානාමි අසය්හසාහිනො, අඞ්ගීරසස්ස ගතිං ආගතිං වා;
සුතඤ්ච මෙ වෙස්සවණස්ස සන්තිකෙ, සක්කස්ස සහබ්‍යතං ගතො අසය්හො’’ති.

280. ‘‘අලමෙව කාතුං කල්‍යාණං, දානං දාතුං යථාරහං;
පාණිං කාමදදං දිස්වා, කො පුඤ්ඤං න කරිස්සති.

281. ‘‘සො හි නූන ඉතො ගන්ත්වා, අනුප්පත්වාන ද්වාරකං;
දානං පට්ඨපයිස්සාමි, යං මමස්ස සුඛාවහං.

282. ‘‘දස්සාමන්නඤ්ච පානඤ්ච, වත්ථසෙනාසනානි ච;
පපඤ්ච උදපානඤ්ච, දුග්ගෙ සඞ්කමනානි චා’’ති.

283. ‘‘කෙන තෙ අඞ්ගුලී කුණා [කුණ්ඨා (සී. ස්‍යා.)], මුඛඤ්ච කුණලීකතං [කුණ්ඩලීකතං (සී. ස්‍යා. ක.)];
අක්ඛීනි ච පග්ඝරන්ති, කිං පාපං පකතං තයා’’ති.

284. ‘‘අඞ්ගීරසස්ස ගහපතිනො, සද්ධස්ස ඝරමෙසිනො;
තස්සාහං දානවිස්සග්ගෙ, දානෙ අධිකතො අහුං.

285. ‘‘තත්ථ යාචනකෙ දිස්වා, ආගතෙ භොජනත්ථිකෙ;
එකමන්තං අපක්කම්ම, අකාසිං කුණලිං මුඛං.

286. ‘‘තෙන මෙ අඞ්ගුලී කුණා, මුඛඤ්ච කුණලීකතං;
අක්ඛීනි මෙ පග්ඝරන්ති, තං පාපං පකතං මයා’’ති.

287. ‘‘ධම්මෙන තෙ කාපුරිස, මුඛඤ්ච කුණලීකතං;
අක්ඛීනි ච පග්ඝරන්ති, යං තං පරස්ස දානස්ස;
අකාසි කුණලිං මුඛං.

288. ‘‘කථං හි දානං දදමානො, කරෙය්‍ය පරපත්තියං;
අන්නං පානං ඛාදනීයං, වත්ථසෙනාසනානි ච.

289. ‘‘සො හි නූන ඉතො ගන්ත්වා, අනුප්පත්වාන ද්වාරකං;
දානං පට්ඨපයිස්සාමි, යං මමස්ස සුඛාවහං.

290. ‘‘දස්සාමන්නඤ්ච පානඤ්ච, වත්ථසෙනාසනානි ච;
පපඤ්ච උදපානඤ්ච, දුග්ගෙ සඞ්කමනානි චා’’ති.

291. තතො හි සො නිවත්තිත්වා, අනුප්පත්වාන ද්වාරකං;
දානං පට්ඨපයි අඞ්කුරො, යංතුමස්ස [යං තං අස්ස (ස්‍යා.), යන්තමස්ස (ක.)] සුඛාවහං.

292. අදා අන්නඤ්ච පානඤ්ච, වත්ථසෙනාසනානි ච;
පපඤ්ච උදපානඤ්ච, විප්පසන්නෙන චෙතසා.

293. ‘‘කො ඡාතො කො ච තසිතො, කො වත්ථං පරිදහිස්සති;
කස්ස සන්තානි යොග්ගානි, ඉතො යොජෙන්තු වාහනං.

294. ‘‘කො ඡත්තිච්ඡති ගන්ධඤ්ච, කො මාලං කො උපාහනං;
ඉතිස්සු තත්ථ ඝොසෙන්ති, කප්පකා සූදමාගධා [පාටවා (ක.)];
සදා සායඤ්ච පාතො ච, අඞ්කුරස්ස නිවෙසනෙ.

295. ‘‘‘සුඛං සුපති අඞ්කුරො’, ඉති ජානාති මං ජනො;
දුක්ඛං සුපාමි සින්ධක [සන්දුක, සින්ධුක (ක.)], යං න පස්සාමි යාචකෙ.

296. ‘‘‘සුඛං සුපති අඞ්කුරො’, ඉති ජානාති මං ජනො;
දුක්ඛං සින්ධක සුපාමි, අප්පකෙ සු වනිබ්බකෙ’’ති.

297. ‘‘සක්කො චෙ තෙ වරං දජ්ජා, තාවතිංසානමිස්සරො;
කිස්ස සබ්බස්ස ලොකස්ස, වරමානො වරං වරෙ’’ති.

298. ‘‘සක්කො චෙ මෙ වරං දජ්ජා, තාවතිංසානමිස්සරො;
කාලුට්ඨිතස්ස මෙ සතො, සුරියුග්ගමනං පති;
දිබ්බා භක්ඛා පාතුභවෙය්‍යුං, සීලවන්තො ච යාචකා.

299. ‘‘දදතො මෙ න ඛීයෙථ, දත්වා නානුතපෙය්‍යහං;
දදං චිත්තං පසාදෙය්‍යං, එතං සක්කං වරං වරෙ’’ති.

300. ‘‘න සබ්බවිත්තානි පරෙ පවෙච්ඡෙ, දදෙය්‍ය දානඤ්ච ධනඤ්ච රක්ඛෙ;
තස්මා හි දානා ධනමෙව සෙය්‍යො, අතිප්පදානෙන කුලා න හොන්ති.

301. ‘‘අදානමතිදානඤ්ච, නප්පසංසන්ති පණ්ඩිතා;
තස්මා හි දානා ධනමෙව සෙය්‍යො, සමෙන වත්තෙය්‍ය ස ධීරධම්මො’’ති.

302. ‘‘අහො වත රෙ අහමෙව දජ්ජං, සන්තො ච මං සප්පුරිසා භජෙය්‍යුං;
මෙඝොව නින්නානි පරිපූරයන්තො [හිපූරයන්තො (සී.), හි පූරයන්තො (ස්‍යා.)], සන්තප්පයෙ
සබ්බවනිබ්බකානං.

303. ‘‘යස්ස යාචනකෙ දිස්වා, මුඛවණ්ණො පසීදති;
දත්වා අත්තමනො හොති, තං ඝරං වසතො සුඛං.

304. ‘‘යස්ස යාචනකෙ දිස්වා, මුඛවණ්ණො පසීදති;
දත්වා අත්තමනො හොති, එසා යඤ්ඤස්ස [පුඤ්ඤස්ස (සී.)] සම්පදා.

305. [අ. නි. 6.37] ‘‘පුබ්බෙව දානා සුමනො, දදං චිත්තං පසාදයෙ;
දත්වා අත්තමනො හොති, එසා යඤ්ඤස්ස [පුඤ්ඤස්ස (සී.)] සම්පදා’’ති.

306. සට්ඨි වාහසහස්සානි, අඞ්කුරස්ස නිවෙසනෙ;
භොජනං දීයතෙ නිච්චං, පුඤ්ඤපෙක්ඛස්ස ජන්තුනො.

307. තිසහස්සානි සූදානි හි [සූදානි (ස්‍යා. ක.)], ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා;
අඞ්කුරං උපජීවන්ති, දානෙ යඤ්ඤස්ස වාවටා [ඛ්‍යාවටා (සී.), පාවටා (ස්‍යා.)].

308. සට්ඨි පුරිසසහස්සානි, ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා;
අඞ්කුරස්ස මහාදානෙ, කට්ඨං ඵාලෙන්ති මාණවා.

309. සොළසිත්ථිසහස්සානි, සබ්බාලඞ්කාරභූසිතා;
අඞ්කුරස්ස මහාදානෙ, විධා පිණ්ඩෙන්ති නාරියො.

310. සොළසිත්ථිසහස්සානි, සබ්බාලඞ්කාරභූසිතා;
අඞ්කුරස්ස මහාදානෙ, දබ්බිගාහා උපට්ඨිතා.

311. බහුං බහූනං පාදාසි, චිරං පාදාසි ඛත්තියො;
සක්කච්චඤ්ච සහත්ථා ච, චිත්තීකත්වා පුනප්පුනං.

312. බහූ මාසෙ ච පක්ඛෙ ච, උතුසංවච්ඡරානි ච;
මහාදානං පවත්තෙසි, අඞ්කුරො දීඝමන්තරං.

313. එවං දත්වා යජිත්වා ච, අඞ්කුරො දීඝමන්තරං;
සො හිත්වා මානුසං දෙහං, තාවතිංසූපගො අහු.

314. කටච්ඡුභික්ඛං දත්වාන, අනුරුද්ධස්ස ඉන්දකො;
සො හිත්වා මානුසං දෙහං, තාවතිංසූපගො අහු.

315. දසහි ඨානෙහි අඞ්කුරං, ඉන්දකො අතිරොචති;
රූපෙ සද්දෙ රසෙ ගන්ධෙ, ඵොට්ඨබ්බෙ ච මනොරමෙ.

316. ආයුනා යසසා චෙව, වණ්ණෙන ච සුඛෙන ච;
ආධිපච්චෙන අඞ්කුරං, ඉන්දකො අතිරොචති.

317. තාවතිංසෙ යදා බුද්ධො, සිලායං පණ්ඩුකම්බලෙ;
පාරිච්ඡත්තකමූලම්හි, විහාසි පුරිසුත්තමො.

318. දසසු ලොකධාතූසු, සන්නිපතිත්වාන දෙවතා;
පයිරුපාසන්ති සම්බුද්ධං, වසන්තං නගමුද්ධනි.

319. න කොචි දෙවො වණ්ණෙන, සම්බුද්ධං අතිරොචති;
සබ්බෙ දෙවෙ අතික්කම්ම [අධිගය්හ (සී.), අතිග්ගය්හ (ක)], සම්බුද්ධොව විරොචති.

320. යොජනානි දස ද්වෙ ච, අඞ්කුරොයං තදා අහු;
අවිදූරෙව බුද්ධස්ස [අවිදූරෙ සම්බුද්ධස්ස (ක.)], ඉන්දකො අතිරොචති.

321. ඔලොකෙත්වාන සම්බුද්ධො, අඞ්කුරඤ්චාපි ඉන්දකං;
දක්ඛිණෙය්‍යං සම්භාවෙන්තො [පභාවෙන්තො (සී.)], ඉදං වචනමබ්‍රවි.

322. ‘‘මහාදානං තයා දින්නං, අඞ්කුර දීඝමන්තරං;
අතිදූරෙ [සුවිදූරෙ (ක.)] නිසින්නොසි, ආගච්ඡ මම සන්තිකෙ’’ති.

323. චොදිතො භාවිතත්තෙන, අඞ්කුරො ඉදමබ්‍රවි;
‘‘කිං මය්හං තෙන දානෙන, දක්ඛිණෙය්‍යෙන සුඤ්ඤතං.

324. ‘‘අයං සො ඉන්දකො යක්ඛො, දජ්ජා දානං පරිත්තකං;
අතිරොචති අම්හෙහි, චන්දො තාරගණෙ යථා’’ති.

325. ‘‘උජ්ජඞ්ගලෙ යථා ඛෙත්තෙ, බීජං බහුම්පි රොපිතං;
න විපුලඵලං හොති, නපි තොසෙති කස්සකං.

326. ‘‘තථෙව දානං බහුකං, දුස්සීලෙසු පතිට්ඨිතං;
න විපුලඵලං හොති, නපි තොසෙති දායකං.

327. ‘‘යථාපි භද්දකෙ ඛෙත්තෙ, බීජං අප්පම්පි රොපිතං;
සම්මා ධාරං පවෙච්ඡන්තෙ, ඵලං තොසෙති කස්සකං.

328. ‘‘තථෙව සීලවන්තෙසු, ගුණවන්තෙසු තාදිසු;
අප්පකම්පි කතං කාරං, පුඤ්ඤං හොති මහප්ඵල’’න්ති.

329. විචෙය්‍ය දානං දාතබ්බං, යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං;
විචෙය්‍ය දානං දත්වාන, සග්ගං ගච්ඡන්ති දායකා.

330. විචෙය්‍ය දානං සුගතප්පසත්ථං, යෙ දක්ඛිණෙය්‍යා ඉධ ජීවලොකෙ;
එතෙසු දින්නානි මහප්ඵලානි, බීජානි වුත්තානි යථා සුඛෙත්තෙති.

අඞ්කුරපෙතවත්ථු නවමං.

10. උත්තරමාතුපෙතිවත්ථු

331. දිවාවිහාරගතං භික්ඛුං, ගඞ්ගාතීරෙ නිසින්නකං;
තං පෙතී උපසඞ්කම්ම, දුබ්බණ්ණා භීරුදස්සනා.

332. කෙසා චස්සා අතිදීඝා [අභූ දීඝා (ක.)], යාවභූමාවලම්බරෙ [යාව භූම්‍යා’වලම්බරෙ (?)];
කෙසෙහි සා පටිච්ඡන්නා, සමණං එතදබ්‍රවි.

333. ‘‘පඤ්චපණ්ණාසවස්සානි, යතො කාලඞ්කතා අහං;
නාභිජානාමි භුත්තං වා, පීතං වා පන පානියං;
දෙහි ත්වං පානියං භන්තෙ, තසිතා පානියාය මෙ’’ති.

334. ‘‘අයං සීතොදිකා ගඞ්ගා, හිමවන්තතො [හිමවන්තාව (ක.)] සන්දති;
පිව එත්තො ගහෙත්වාන, කිං මං යාචසි පානිය’’න්ති.

335. ‘‘සචාහං භන්තෙ ගඞ්ගාය, සයං ගණ්හාමි පානියං;
ලොහිතං මෙ පරිවත්තති, තස්මා යාචාමි පානිය’’න්ති.

336. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, ගඞ්ගා තෙ හොති ලොහිත’’න්ති.

337. ‘‘පුත්තො මෙ උත්තරො නාම [පුත්තො මෙ භන්තෙ උත්තරො (ක.)], සද්ධො ආසි උපාසකො;
සො ච මය්හං අකාමාය, සමණානං පවෙච්ඡති.

338. ‘‘චීවරං පිණ්ඩපාතඤ්ච, පච්චයං සයනාසනං;
තමහං පරිභාසාමි, මච්ඡෙරෙන උපද්දුතා.

339. ‘‘යං ත්වං මය්හං අකාමාය, සමණානං පවෙච්ඡසි;
චීවරං පිණ්ඩපාතඤ්ච, පච්චයං සයනාසනං.

340. ‘‘එතං තෙ පරලොකස්මිං, ලොහිතං හොතු උත්තර;
තස්ස කම්මස්ස විපාකෙන, ගඞ්ගා මෙ හොති ලොහිත’’න්ති.

උත්තරමාතුපෙතිවත්ථු දසමං.

11. සුත්තපෙතවත්ථු

341. ‘‘අහං පුරෙ පබ්බජිතස්ස භික්ඛුනො, සුත්තං අදාසිං උපසඞ්කම්ම යාචිතා;
තස්ස විපාකො විපුලඵලූපලබ්භති, බහුකා ච මෙ උප්පජ්ජරෙ [බහූ ච මෙ උපපජ්ජරෙ (සී.)] වත්ථකොටියො.

342. ‘‘පුප්ඵාභිකිණ්ණං රමිතං [රම්මමිදං (ක.)] විමානං, අනෙකචිත්තං නරනාරිසෙවිතං;
සාහං භුඤ්ජාමි ච පාරුපාමි ච, පහූතවිත්තා න ච තාව ඛීයති.

343. ‘‘තස්සෙව කම්මස්ස විපාකමන්වයා, සුඛඤ්ච සාතඤ්ච ඉධූපලබ්භති;
සාහං ගන්ත්වා පුනදෙව මානුසං, කාහාමි පුඤ්ඤානි නයය්‍යපුත්ත ම’’න්ති.

344. ‘‘සත්ත තුවං වස්සසතා ඉධාගතා,
ජිණ්ණා ච වුඩ්ඪා ච තහිං භවිස්සසි;
සබ්බෙව තෙ කාලකතා ච ඤාතකා,
කිං තත්ථ ගන්ත්වාන ඉතො කරිස්සසී’’ති.

345. ‘‘සත්තෙව වස්සානි ඉධාගතාය මෙ, දිබ්බඤ්ච සුඛඤ්ච සමප්පිතාය;
සාහං ගන්ත්වාන පුනදෙව මානුසං, කාහාමි පුඤ්ඤානි නයය්‍යපුත්ත ම’’න්ති.

346. සො තං ගහෙත්වාන පසය්හ බාහායං, පච්චානයිත්වාන ථෙරිං සුදුබ්බලං;
“වජ්ජෙසි අඤ්ඤම්පි ජනං ඉධාගතං, ‘කරොථ පුඤ්ඤානි සුඛූපලබ්භති’’.

347. “දිට්ඨා මයා අකතෙන සාධුනා, පෙතා විහඤ්ඤන්ති තථෙව මනුස්සා;
කම්මඤ්ච කත්වා සුඛවෙදනීයං, දෙවා මනුස්සා ච සුඛෙ ඨිතා පජා’’ති.

සුත්තපෙතවත්ථු එකාදසමං.

12. කණ්ණමුණ්ඩපෙතිවත්ථු

348. “සොණ්ණසොපානඵලකා , සොණ්ණවාලුකසන්ථතා;
තත්ථ සොගන්ධියා වග්ගූ, සුචිගන්ධා මනොරමා.

349. “නානාරුක්ඛෙහි සඤ්ඡන්නා, නානාගන්ධසමෙරිතා;
නානාපදුමසඤ්ඡන්නා, පුණ්ඩරීකසමොතතා [සමොහතා (ක.)].

350. “සුරභිං සම්පවායන්ති, මනුඤ්ඤා මාලුතෙරිතා;
හංසකොඤ්චාභිරුදා ච, චක්කවක්කාභිකූජිතා.

351. “නානාදිජගණාකිණ්ණා , නානාසරගණායුතා;
නානාඵලධරා රුක්ඛා, නානාපුප්ඵධරා වනා.

352. “න මනුස්සෙසු ඊදිසං, නගරං යාදිසං ඉදං;
පාසාදා බහුකා තුය්හං, සොවණ්ණරූපියාමයා;
දද්දල්ලමානා ආභෙන්ති [ආභන්ති (ක.)], සමන්තා චතුරො දිසා.

353. “පඤ්ච දාසිසතා තුය්හං, යා තෙමා පරිචාරිකා;
තා [කා (ක.)] කම්බුකායූරධරා [කම්බුකෙයූරධරා (සී.)], කඤ්චනාවෙළභූසිතා.

354. “පල්ලඞ්කා බහුකා තුය්හං, සොවණ්ණරූපියාමයා;
කදලිමිගසඤ්ඡන්නා [කාදලිමිගසඤ්ඡන්නා (සී.)], සජ්ජා ගොනකසන්ථතා.

355. “යත්ථ ත්වං වාසූපගතා, සබ්බකාමසමිද්ධිනී;
සම්පත්තායඩ්ඪරත්තාය [... රත්තියා (ක.)], තතො උට්ඨාය ගච්ඡසි.

356. “උය්‍යානභූමිං ගන්ත්වාන, පොක්ඛරඤ්ඤා සමන්තතො;
තස්සා තීරෙ තුවං ඨාසි, හරිතෙ සද්දලෙ සුභෙ.

357. “තතො තෙ කණ්ණමුණ්ඩො සුනඛො, අඞ්ගමඞ්ගානි ඛාදති;
යදා ච ඛායිතා ආසි, අට්ඨිසඞ්ඛලිකා කතා;
ඔගාහසි පොක්ඛරණිං, හොති කායො යථා පුරෙ.

358. “තතො ත්වං අඞ්ගපච්චඞ්ගී [අඞ්ගපච්චඞ්ගා (ක.)], සුචාරු පියදස්සනා;
වත්ථෙන පාරුපිත්වාන, ආයාසි මම සන්තිකං.

359. “කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, කණ්ණමුණ්ඩො සුනඛො තවඅඞ්ගමඞ්ගානි ඛාදතී’’ති.

360. “කිම්ලායං [කිම්බිලායං (සී. ස්‍යා.)] ගහපති, සද්ධො ආසි උපාසකො;
තස්සාහං භරියා ආසිං, දුස්සීලා අතිචාරිනී.

361. “සො මං අතිචරමානාය [එවමාතිචරමානාය (ස්‍යා. පී.)], සාමිකො එතදබ්‍රවි;
‘නෙතං ඡන්නං [නෙතං ඡන්නං න (සී.), නෙතං ඡන්නං නෙතං (ක.)] පතිරූපං, යං ත්වං අතිචරාසි මං’.

362. “සාහං සොරඤ්ච සපථං, මුසාවාදඤ්ච භාසිසං;
‘නාහං තං අතිචරාමි, කායෙන උද චෙතසා.

363. “සචාහං තං අතිචරාමි, කායෙන උද චෙතසා;
කණ්ණමුණ්ඩො යං සුනඛො, අඞ්ගමඞ්ගානි ඛාදතු’.

364. “තස්ස කම්මස්ස විපාකං, මුසාවාදස්ස චූභයං;
සත්තෙව වස්සසතානි, අනුභූතං යතො හි මෙ;
කණ්ණමුණ්ඩො ච සුනඛො, අඞ්ගමඞ්ගානි ඛාදති.

365. “ත්වඤ්ච දෙව බහුකාරො, අත්ථාය මෙ ඉධාගතො;
සුමුත්තාහං කණ්ණමුණ්ඩස්ස, අසොකා අකුතොභයා.

366. “තාහං දෙව නමස්සාමි, යාචාමි පඤ්ජලීකතා;
භුඤ්ජ අමානුසෙ කාමෙ, රම දෙව මයා සහා’’ති.

367. “භුත්වා අමානුසා කාමා, රමිතොම්හි තයා සහ;
තාහං සුභගෙ යාචාමි, ඛිප්පං පටිනයාහි ම”න්ති.

කණ්ණමුණ්ඩපෙතිවත්ථු ද්වාදසමං.

13. උබ්බරිපෙතවත්ථු

368. අහු රාජා බ්‍රහ්මදත්තො, පඤ්චාලානං රථෙසභො;
අහොරත්තානමච්චයා, රාජා කාලමක්‍රුබ්බථ [රාජා කාලඞ්කරී තදා (සී.)].

369. තස්ස ආළාහනං ගන්ත්වා, භරියා කන්දති උබ්බරි [උප්පරි (ක.)];
බ්‍රහ්මදත්තං අපස්සන්තී, බ්‍රහ්මදත්තාති කන්දති.

370. ඉසි ච තත්ථ ආගච්ඡි, සම්පන්නචරණො මුනි;
සො ච තත්ථ අපුච්ඡිත්ථ, යෙ තත්ථ සුසමාගතා.

371. “කස්ස ඉදං ආළාහනං, නානාගන්ධසමෙරිතං;
කස්සායං කන්දති භරියා, ඉතො දූරගතං පතිං;
බ්‍රහ්මදත්තං අපස්සන්තී, ‘බ්‍රහ්මදත්තා’ති කන්දති”.

372. තෙ ච තත්ථ වියාකංසු, යෙ තත්ථ සුසමාගතා;
“බ්‍රහ්මදත්තස්ස භදන්තෙ [භද්දන්තෙ (ක.)], බ්‍රහ්මදත්තස්ස මාරිස.

373. “තස්ස ඉදං ආළාහනං, නානාගන්ධසමෙරිතං;
තස්සායං කන්දති භරියා, ඉතො දූරගතං පතිං;
බ්‍රහ්මදත්තං අපස්සන්තී, ‘බ්‍රහ්මදත්තා’ති කන්දති”.

374. “ඡළාසීතිසහස්සානි, බ්‍රහ්මදත්තස්සනාමකා;
ඉමස්මිං ආළාහනෙ දඩ්ඪා, තෙසං කමනුසොචසී”ති.

375. “යො රාජා චූළනීපුත්තො, පඤ්චාලානං රථෙසභො;
තං භන්තෙ අනුසොචාමි, භත්තාරං සබ්බකාමද”න්ති.

376. “සබ්බෙ චාහෙසුං රාජානො, බ්‍රහ්මදත්තස්සනාමකා;
සබ්බෙචචූළනීපුත්තා, පඤ්චාලානං රථෙසභා.

377. “සබ්බෙසං අනුපුබ්බෙන, මහෙසිත්තමකාරයි;
කස්මා පුරිමකෙ හිත්වා, පච්ඡිමං අනුසොචසී”ති.

378. “ආතුමෙ ඉත්ථිභූතාය, දීඝරත්තාය මාරිස;
යස්සා මෙ ඉත්ථිභූතාය, සංසාරෙ බහුභාසසී”ති.

379. “අහු ඉත්ථී අහු පුරිසො, පසුයොනිම්පි ආගමා;
එවමෙතං අතීතානං, පරියන්තො න දිස්සතී”ති.

380. “ආදිත්තං වත මං සන්තං, ඝතසිත්තංව පාවකං;
වාරිනා විය ඔසිඤ්චං, සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

381. “අබ්බහී වත මෙ සල්ලං, සොකං හදයනිස්සිතං;
යො මෙ සොකපරෙතාය, පතිසොකං අපානුදි.

382. “සාහං අබ්බූළ්හසල්ලාස්මි, සීතිභූතාස්මි නිබ්බුතා;
න සොචාමි න රොදාමි, තව සුත්වා මහාමුනී”ති.

383. තස්ස තං වචනං සුත්වා, සමණස්ස සුභාසිතං;
පත්තචීවරමාදාය, පබ්බජි අනගාරියං.

384. සා ච පබ්බජිතා සන්තා, අගාරස්මා අනගාරියං;
මෙත්තාචිත්තං අභාවෙසි, බ්‍රහ්මලොකූපපත්තියා.

385. ගාමා ගාමං විචරන්තී, නිගමෙ රාජධානියො;
උරුවෙලා නාම සො ගාමො, යත්ථ කාලමක්‍රුබ්බථ.

386. මෙත්තාචිත්තං ආභාවෙත්වා, බ්‍රහ්මලොකූපපත්තියා;
ඉත්ථිචිත්තං විරාජෙත්වා, බ්‍රහ්මලොකූපගා අහූති.

උබ්බරිපෙතවත්ථු තෙරසමං.

උබ්බරිවග්ගො දුතියො නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

මොචකං [පණ්ඩු (සබ්බත්ථ)] මාතා මත්තා [පිතා (සී. ක.), පතියා (සයා.)] ච, නන්දා කුණ්ඩලීනා සටො;
ද්වෙ සෙට්ඨී තුන්නවායො ච, උත්තර [විහාර (සබ්බත්ථ)] සුත්තකණ්ණා [සොපාන (සබ්බත්ථ)] උබ්බරීති.

3. චූළවග්ගො

1. අභිජ්ජමානපෙතවත්ථු

387. “අභිජ්ජමානෙ වාරිම්හි, ගඞ්ගාය ඉධ ගච්ඡසි;
නග්ගො පුබ්බද්ධපෙතොව මාලධාරී අලඞ්කතො;
කුහිං ගමිස්සසි පෙත, කත්ථ වාසො භවිස්සතී”ති.

388. “චුන්දට්ඨිලං [චුන්දට්ඨිකං (සී.)] ගමිස්සාමි, පෙතො සො ඉති භාසති;
අන්තරෙ වාසභගාමං, බාරාණසිං ච [බාරාණසියා ච (සී. ස්‍යා.)] සන්තිකෙ”.

389. තඤ්ච දිස්වා මහාමත්තො, කොලියො ඉති විස්සුතො;
සත්තුං භත්තඤ්ච පෙතස්ස, පීතකඤ්ච යුගං අදා.

390. නාවාය තිට්ඨමානාය, කප්පකස්ස අදාපයි;
කප්පකස්ස පදින්නම්හි, ඨානෙ පෙතස්ස දිස්සථ [පෙතස්සු’දිස්සථ (සී.), පෙතස්සු’දිච්ඡථ (?)].

391. තතො සුවත්ථවසනො, මාලධාරී අලඞ්කතො;
ඨානෙ ඨිතස්ස පෙතස්ස, දක්ඛිණා උපකප්පථ;
තස්මා දජ්ජෙථ පෙතානං, අනුකම්පාය පුනප්පුනං.

392. සාතුන්නවසනා [සාහුන්නවාසිනො (ස්‍යා. පී.), සාහුන්දවාසිනො (ක.)] එකෙ, අඤ්ඤෙ කෙසනිවාසනා
[කෙසනිවාසිනො (ස්‍යා. ක.)];
පෙතා භත්තාය ගච්ඡන්ති, පක්කමන්ති දිසොදිසං.

393. දූරෙ එකෙ [දූරෙ පෙතා (ක.)] පධාවිත්වා, අලද්ධාව නිවත්තරෙ;
ඡාතා පමුච්ඡිතා භන්තා, භූමියං පටිසුම්භිතා.

394. තෙ ච [කෙචි (සී. ස්‍යා.)] තත්ථ පපතිතා [පපතිත්වා (සී.), ච පතිතා (ස්‍යා.)], භූමියං පටිසුම්භිතා;
පුබ්බෙ අකතකල්‍යාණා, අග්ගිදඩ්ඪාව ආතපෙ.

395. “මයං පුබ්බෙ පාපධම්මා, ඝරණී කුලමාතරො;
සන්තෙසු දෙය්‍යධම්මෙසු, දීපං නාකම්හ අත්තනො.

396. “පහූතං අන්නපානම්පි, අපිස්සු අවකිරීයති;
සම්මග්ගතෙ පබ්බජිතෙ, න ච කිඤ්චි අදම්හසෙ.

397. “අකම්මකාමා අලසා, සාදුකාමා මහග්ඝසා;
ආලොපපිණ්ඩදාතාරො, පටිග්ගහෙ පරිභාසිම්හසෙ [පරිභාසිතා (ස්‍යා. ක.)].

398. “තෙ ඝරා තා ච දාසියො, තානෙවාභරණානි නො;
තෙ අඤ්ඤෙ පරිචාරෙන්ති, මයං දුක්ඛස්ස භාගිනො.

399. “වෙණී වා අවඤ්ඤා හොන්ති, රථකාරී ච දුබ්භිකා;
චණ්ඩාලී කපණා හොන්ති, කප්පකා [න්හාපිකා (සී.)] ච පුනප්පුනං.

400. “යානි යානි නිහීනානි, කුලානි කපණානි ච;
තෙසු තෙස්වෙව ජායන්ති, එසා මච්ඡරිනො ගති.

401. “පුබ්බෙ ච කතකල්‍යාණා, දායකා වීතමච්ඡරා;
සග්ගං තෙ පරිපූරෙන්ති, ඔභාසෙන්ති ච නන්දනං.

402. “වෙජයන්තෙ ච පාසාදෙ, රමිත්වා කාමකාමිනො;
උච්චාකුලෙසු ජායන්ති, සභොගෙසු තතො චුතා.

403. “කූටාගාරෙ ච පාසාදෙ, පල්ලඞ්කෙ ගොනකත්ථතෙ;
බීජිතඞ්ගා [වීජිතඞ්ගා (සී. ස්‍යා.)] මොරහත්ථෙහි, කුලෙ ජාතා යසස්සිනො.

404. “අඞ්කතො අඞ්කං ගච්ඡන්ති, මාලධාරී අලඞ්කතා;
ධාතියො උපතිට්ඨන්ති, සායං පාතං සුඛෙසිනො.

405. “නයිදං අකතපුඤ්ඤානං, කතපුඤ්ඤානමෙවිදං;
අසොකං නන්දනං රම්මං, තිදසානං මහාවනං.

406. “සුඛං අකතපුඤ්ඤානං, ඉධ නත්ථි පරත්ථ ච;
සුඛඤ්ච කතපුඤ්ඤානං, ඉධ චෙව පරත්ථ ච.

407. “තෙසං සහබ්‍යකාමානං, කත්තබ්බං කුසලං බහුං;
කතපුඤ්ඤා හි මොදන්ති, සග්ගෙ භොගසමඞ්ගිනො”ති.

අභිජ්ජමානපෙතවත්ථු පඨමං.

2. සාණවාසීථෙරපෙතවත්ථු

408. කුණ්ඩිනාගරියො ථෙරො, සාණවාසි [සානුවාසි (සී.), සානවාසි (ස්‍යා.)] නිවාසිකො;
පොට්ඨපාදොති නාමෙන, සමණො භාවිතින්ද්‍රියො.

409. තස්ස මාතා පිතා භාතා, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා.

410. තෙ දුග්ගතා සූචිකට්ටා, කිලන්තා නග්ගිනො කිසා;
උත්තසන්තා [ඔත්තප්පන්තා (ස්‍යා. ක.)] මහත්තාසා [මහාතාසා (සී.)], න දස්සෙන්ති කුරූරිනො [කුරුද්දිනො (ක.)].

411. තස්ස භාතා විතරිත්වා, නග්ගො එකපථෙකකො;
චතුකුණ්ඩිකො භවිත්වාන, ථෙරස්ස දස්සයීතුමං.

412. ථෙරො චාමනසිකත්වා, තුණ්හීභූතො අතික්කමි;
සො ච විඤ්ඤාපයී ථෙරං, ‘භාතා පෙතගතො අහං’.

413. “මාතා පිතා ච තෙ භන්තෙ, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා.

414. “තෙ දුග්ගතා සූචිකට්ටා, කිලන්තා නග්ගිනො කිසා;
උත්තසන්තා මහත්තාසා, න දස්සෙන්ති කුරූරිනො.

415. “අනුකම්පස්සු කාරුණිකො, දත්වා අන්වාදිසාහි නො;
තව දින්නෙන දානෙන, යාපෙස්සන්ති කුරූරිනො”ති.

416. ථෙරො චරිත්වා පිණ්ඩාය, භික්ඛූ අඤ්ඤෙ ච ද්වාදස;
එකජ්ඣං සන්නිපතිංසු, භත්තවිස්සග්ගකාරණා.

417. ථෙරො සබ්බෙව තෙ ආහ, “යථාලද්ධං දදාථ මෙ;
සඞ්ඝභත්තං කරිස්සාමි, අනුකම්පාය ඤාතිනං”.

418. නිය්‍යාදයිංසු ථෙරස්ස, ථෙරො සඞ්ඝං නිමන්තයි;
දත්වා අන්වාදිසි ථෙරො, මාතු පිතු ච භාතුනො;
“ඉදං මෙ ඤාතීනං හොතු, සුඛිතා හොන්තු ඤාතයො”.

419. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, භොජනං උදපජ්ජථ;
සුචිං පණීතං සම්පන්නං, අනෙකරසබ්‍යඤ්ජනං.

420. තතො උද්දස්සයී [උද්දිසයී (සී. ක.), උද්දිස්සති (ස්‍යා. ක.)] භාතා, වණ්ණවා බලවා සුඛී;
“පහූතං භොජනං භන්තෙ, පස්ස නග්ගාම්හසෙ මයං;
තථා භන්තෙ පරක්කම, යථා වත්ථං ලභාමසෙ”ති.

421. ථෙරො සඞ්කාරකූටම්හා, උච්චිනිත්වාන නන්තකෙ;
පිලොතිකං පටං කත්වා, සඞ්ඝෙ චාතුද්දිසෙ අදා.

422. දත්වා අන්වාදිසී ථෙරො, මාතු පිතු ච භාතුනො;
“ඉදං මෙ ඤාතීනං හොතු, සුඛිතා හොන්තු ඤාතයො”.

423. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, වත්ථානි උදපජ්ජිසුං;
තතො සුවත්ථවසනො, ථෙරස්ස දස්සයීතුමං.

424. “යාවතා නන්දරාජස්ස, විජිතස්මිං පටිච්ඡදා;
තතො බහුතරා භන්තෙ, වත්ථානච්ඡාදනානි නො.

425. “කොසෙය්‍යකම්බලීයානි, ඛොම කප්පාසිකානි ච;
විපුලා ච මහග්ඝා ච, තෙපාකාසෙවලම්බරෙ.

426. “තෙ මයං පරිදහාම, යං යං හි මනසො පියං;
තථා භන්තෙ පරක්කම, යථා ගෙහං ලභාමසෙ”ති.

427. ථෙරො පණ්ණකුටිං කත්වා, සඞ්ඝෙ චාතුද්දිසෙ අදා;
දත්වා අන්වාදිසී ථෙරො, මාතු පිතු ච භාතුනො;
“ඉදං මෙ ඤාතීනං හොතු, සුඛිතා හොන්තු ඤාතයො”.

428. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, ඝරානි උදපජ්ජිසුං;
කූටාගාරනිවෙසනා, විභත්තා භාගසො මිතා.

429. ‘‘න මනුස්සෙසු ඊදිසා, යාදිසා නො ඝරා ඉධ;
අපි දිබ්බෙසු යාදිසා, තාදිසා නො ඝරා ඉධ.

430. ‘‘දද්දල්ලමානා ආභෙන්ති [ආභන්ති (ක.)], සමන්තා චතුරො දිසා;
‘තථා භන්තෙ පරක්කම, යථා පානීයං ලභාමසෙ’’ති.

431. ථෙරො කරණං [කරකං (සී. ස්‍යා. පී.)] පූරෙත්වා, සඞ්ඝෙ චාතුද්දිසෙ අදා;
දත්වා අන්වාදිසී ථෙරො, මාතු පිතු ච භාතුනො;
‘‘ඉදං මෙ ඤාතීනං හොතු, සුඛිතා හොන්තු ඤාතයො’.

432. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, පානීයං උදපජ්ජථ;
ගම්භීරා චතුරස්සා ච, පොක්ඛරඤ්ඤො සුනිම්මිතා.

433. සීතොදිකා සුප්පතිත්ථා, සීතා අප්පටිගන්ධියා;
පදුමුප්පලසඤ්ඡන්නා, වාරිකිඤ්ජක්ඛපූරිතා.

434. තත්ථ න්හත්වා පිවිත්වා ච, ථෙරස්ස පටිදස්සයුං;
‘‘පහූතං පානීයං භන්තෙ, පාදා දුක්ඛා ඵලන්ති නො’’.

435. ‘‘ආහිණ්ඩමානා ඛඤ්ජාම, සක්ඛරෙ කුසකණ්ටකෙ;
‘තථා භන්තෙ පරක්කම, යථා යානං ලභාමසෙ’’’ති.

436. ථෙරො සිපාටිකං ලද්ධා, සඞ්ඝෙ චාතුද්දිසෙ අදා;
දත්වා අන්වාදිසී ථෙරො, මාතු පිතු ච භාතුනො;
‘‘ඉදං මෙ ඤාතීනං හොතු, සුඛිතා හොන්තු ඤාතයො’’.

437. සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, පෙතා රථෙන මාගමුං;
‘‘අනුකම්පිතම්හ භදන්තෙ, භත්තෙනච්ඡාදනෙන ච.

438. ‘‘සීතෙන පානීයදානෙන, යානදානෙන චූභයං;
මුනිං කාරුණිකං ලොකෙ, භන්තෙ වන්දිතුමාගතා’’ති.

සාණවාසීථෙරපෙතවත්ථු දුතියං.

3. රථකාරපෙතිවත්ථු

439. ‘‘වෙළුරියථම්භං රුචිරං පභස්සරං, විමානමාරුය්හ අනෙකචිත්තං;
තත්ථච්ඡසි දෙවි මහානුභාවෙ, පථද්ධනි [සමන්තතො (ක.)] පන්නරසෙව චන්දො.

440. ‘‘වණ්ණො ච තෙ කනකස්ස සන්නිභො, උත්තත්තරූපො භුස දස්සනෙය්‍යො;
පල්ලඞ්කසෙට්ඨෙ අතුලෙ නිසින්නා, එකා තුවං නත්ථි ච තුය්හ සාමිකො.

441. ‘‘ඉමා ච තෙ පොක්ඛරණී සමන්තා, පහූතමල්‍යා [පහූතමාලා (සී. ස්‍යා.)] බහුපුණ්ඩරීකා;
සුවණ්ණචුණ්ණෙහි සමන්තමොත්ථතා, න තත්ථ පඞ්කො පණකො ච විජ්ජති.

442. ‘‘හංසා චිමෙ දස්සනීයා මනොරමා, උදකස්මිමනුපරියන්ති සබ්බදා;
සමය්‍ය වග්ගුපනදන්ති සබ්බෙ, බින්දුස්සරා දුන්දුභීනංව ඝොසො.

443. ‘‘දද්දල්ලමානා යසසා යසස්සිනී, නාවාය ච ත්වං අවලම්බ තිට්ඨසි;
ආළාරපම්හෙ හසිතෙ පියංවදෙ, සබ්බඞ්ගකල්‍යාණි භුසං විරොචසි.

444. ‘‘ඉදං විමානං විරජං සමෙ ඨිතං, උය්‍යානවන්තං [උය්‍යානවනං (ක.)] රතිනන්දිවඩ්ඪනං;
ඉච්ඡාමහං නාරි අනොමදස්සනෙ, තයා සහ නන්දනෙ ඉධ මොදිතු’’න්ති.

445. ‘‘කරොහි කම්මං ඉධ වෙදනීයං, චිත්තඤ්ච තෙ ඉධ නිහිතං භවතු [නතඤ්ච හොතු (ක.), නිතඤ්ච හොතු (ස්‍යා.)];
කත්වාන කම්මං ඉධ වෙදනීයං, එවං මමං ලච්ඡසි කාමකාමිනි’’න්ති.

446. ‘‘සාධූ’’ති සො තස්සා පටිස්සුණිත්වා, අකාසි කම්මං තහිං වෙදනීයං;
කත්වාන කම්මං තහිං වෙදනීයං, උපපජ්ජි සො මාණවො තස්සා සහබ්‍යතන්ති.

රථකාරපෙතිවත්ථු තතියං.

භාණවාරං දුතියං නිට්ඨිතං.

4. භුසපෙතවත්ථු

447. ‘‘භුසානි එකො සාලිං පුනාපරො, අයඤ්ච නාරී සකමංසලොහිතං;
තුවඤ්ච ගූථං අසුචිං අකන්තං [අකන්තිකං (සී. පී.)], පරිභුඤ්ජසි කිස්ස අයං විපාකො’’ති.

448. “අයං පුරෙ මාතරං හිංසති, අයං පන කූටවාණිජො;
අයං මංසානි ඛාදිත්වා, මුසාවාදෙන වඤ්චෙති.

449. “අහං මනුස්සෙසු මනුස්සභූතා, අගාරිනී සබ්බකුලස්ස ඉස්සරා;
සන්තෙසු පරිගුහාමි, මා ච කිඤ්චි ඉතො අදං.

450. “මුසාවාදෙන ඡාදෙමි, ‘නත්ථි එතං මම ගෙහෙ;
සචෙ සන්තං නිගුහාමි, ගූථො මෙ හොතු භොජනං’.

451. “තස්ස කම්මස්ස විපාකෙන, මුසාවාදස්ස චූභයං;
සුගන්ධං සාලිනො භත්තං, ගූථං මෙ පරිවත්තති.

452. “අවඤ්ඣානි ච කම්මානි, න හි කම්මං විනස්සති;
දුග්ගන්ධං කිමිනං [කිමිජං (සී.)] මීළ්හං, භුඤ්ජාමි ච පිවාමි චා”ති.

භූසපෙතවත්ථු චතුත්ථං.

5. කුමාරපෙතවත්ථු

453. අච්ඡෙරරූපං සුගතස්ස ඤාණං, සත්ථා යථා පුග්ගලං බ්‍යාකාසි;
උස්සන්නපුඤ්ඤාපි භවන්ති හෙකෙ, පරිත්තපුඤ්ඤාපි භවන්ති හෙකෙ.

454. අයං කුමාරො සීවථිකාය ඡඩ්ඩිතො, අඞ්ගුට්ඨස්නෙහෙන යාපෙති රත්තිං;
න යක්ඛභූතා න සරීසපා [සිරිංසපා (සී. ස්‍යා. පී.)] වා, විහෙඨයෙය්‍යුං කතපුඤ්ඤං කුමාරං.

455. සුනඛාපිමස්ස පලිහිංසු පාදෙ, ධඞ්කා සිඞ්ගාලා [සිගාලා (සී. ස්‍යා. පී.)] පරිවත්තයන්ති;
ගබ්භාසයං පක්ඛිගණා හරන්ති, කාකා පන අක්ඛිමලං හරන්ති.

456. නයිමස්ස [න ඉමස්ස (ස්‍යා.), නිමස්ස (ක.)] රක්ඛං විදහිංසු කෙචි, න ඔසධං සාසපධූපනං වා;
නක්ඛත්තයොගම්පි න අග්ගහෙසුං [න උග්ගහෙසුං (ක.)], න සබ්බධඤ්ඤානිපි ආකිරිංසු.

457. එතාදිසං උත්තමකිච්ඡපත්තං, රත්තාභතං සීවථිකාය ඡඩ්ඩිතං;
නොනීතපිණ්ඩංව පවෙධමානං, සසංසයං ජීවිතසාවසෙසං.

458. තමද්දසා දෙවමනුස්සපූජිතො, දිස්වා ච තං බ්‍යාකරි භූරිපඤ්ඤො;
“අයං කුමාරො නගරස්සිමස්ස, අග්ගකුලිකො භවිස්සති භොගතො ච” [භොගවා ච (ස්‍යා. ක.)].

459. “කිස්ස [කිං’ස (?)] වතං කිං පන බ්‍රහ්මචරියං, කිස්ස සුචිණ්ණස්ස අයං විපාකො;
එතාදිසං බ්‍යසනං පාපුණිත්වා, තං තාදිසං පච්චනුභොස්සතිද්ධි”න්ති.

460. බුද්ධපමුඛස්ස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස, පූජං අකාසි ජනතා උළාරං;
තත්‍රස්ස චිත්තස්සහු අඤ්ඤථත්තං, වාචං අභාසි ඵරුසං අසබ්භං.

461. සො තං විතක්කං පවිනොදයිත්වා, පීතිං පසාදං පටිලද්ධා පච්ඡා;
තථාගතං ජෙතවනෙ වසන්තං, යාගුයා උපට්ඨාසි සත්තරත්තං.

462. තස්ස [තං’ස (?)] වතං තං පන බ්‍රහ්මචරියං, තස්ස සුචිණ්ණස්ස අයං විපාකො;
එතාදිසං බ්‍යසනං පාපුණිත්වා, තං තාදිසං පච්චනුභොස්සතිද්ධිං.

463. ඨත්වාන සො වස්සසතං ඉධෙව, සබ්බෙහි කාමෙහි සමඞ්ගිභූතො;
කායස්ස භෙදා අභිසම්පරායං, සහබ්‍යතං ගච්ඡති වාසවස්සාති.

කුමාරපෙතවත්ථු පඤ්චමං.

6. සෙරිණීපෙතවත්ථු

464. “නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාසි, කිසා ධමනිසන්ථතා;
උප්ඵාසුලිකෙ කිසිකෙ, කා නු ත්වං ඉධ තිට්ඨසී”ති.

465. “අහං භදන්තෙ පෙතීම්හි, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා”ති.

466. “කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතා”ති.

467. “අනාවටෙසු තිත්ථෙසු, විචිනිං අඩ්ඪමාසකං;
සන්තෙසු දෙය්‍යධම්මෙසු, දීපං නාකාසිමත්තනො.

468. ‘‘නදිං උපෙමි තසිතා, රිත්තකා පරිවත්තති;
ඡායං උපෙමි උණ්හෙසු, ආතපො පරිවත්තති.

469. ‘‘අග්ගිවණ්ණො ච මෙ වාතො, ඩහන්තො උපවායති;
එතඤ්ච භන්තෙ අරහාමි, අඤ්ඤඤ්ච පාපකං තතො.

470. ‘‘ගන්ත්වාන හත්ථිනිං පුරං, වජ්ජෙසි මය්හ මාතරං;
‘ධීතා ච තෙ මයා දිට්ඨා, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’.

471. ‘‘අත්ථි මෙ එත්ථ නික්ඛිත්තං, අනක්ඛාතඤ්ච තං මයා;
චත්තාරිසතසහස්සානි, පල්ලඞ්කස්ස ච හෙට්ඨතො.

472. ‘‘තතො මෙ දානං දදතු, තස්සා ච හොතු ජීවිකා;
දානං දත්වා ච මෙ මාතා, දක්ඛිණං අනුදිච්ඡතු [අනුදිස්සතු (සී. පී.), අන්වාදිස්සතු (සයා.)];
තදාහං සුඛිතා හෙස්සං, සබ්බකාමසමිද්ධිනී’’ති.

473. ‘‘සාධූ’’ති සො පටිස්සුත්වා, ගන්ත්වාන හත්ථිනිං පුරං;
අවොච තස්සා මාතරං –

‘ධීතා ච තෙ මයා දිට්ඨා, දුග්ගතා යමලොකිකා;

පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’.

474. ‘‘සා මං තත්ථ සමාදපෙසි, ( ) [(ගන්ත්වාන හත්ථිනිං පුරං) (සයා. ක.)] වජ්ජෙසි මය්හ මාතරං;
‘ධීතා ච තෙ මයා දිට්ඨා, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’.

475. ‘‘අත්ථි ච මෙ එත්ථ නික්ඛිත්තං, අනක්ඛාතඤ්ච තං මයා;
චත්තාරිසතසහස්සානි, පල්ලඞ්කස්ස ච හෙට්ඨතො.

476. ‘‘තතො මෙ දානං දදතු, තස්සා ච හොතු ජීවිකා;
දානං දත්වා ච මෙ මාතා, දක්ඛිණං අනුදිච්ඡතු ( ) [(තතො තුවං දානං දෙහි, තස්සා දක්ඛිණමාදිසී) (ක.)];
‘තදා සා සුඛිතා හෙස්සං, සබ්බකාමසමිද්ධිනී’’’ති.

477. තතො හි සා දානමදා, තස්සා දක්ඛිණමාදිසි;
පෙතී ච සුඛිතා ආසි, තස්සා චාසි සුජීවිකාති.

සෙරිණීපෙතවත්ථු ඡට්ඨං.

7. මිගලුද්දකපෙතවත්ථු

478. ‘‘නරනාරිපුරක්ඛතො යුවා, රජනීයෙහි කාමගුණෙහි [කාමෙහි (ක.)] සොභසි;
දිවසං අනුභොසි කාරණං, කිමකාසි පුරිමාය ජාතියා’’ති.

479. ‘‘අහං රාජගහෙ රම්මෙ, රමණීයෙ ගිරිබ්බජෙ;
මිගලුද්දො පුරෙ ආසිං, ලොහිතපාණි දාරුණො.

480. ‘‘අවිරොධකරෙසු පාණිසු, පුථුසත්තෙසු පදුට්ඨමානසො;
විචරිං අතිදාරුණො සදා [තදා (සී.)], පරහිංසාය රතො අසඤ්ඤතො.

481. ‘‘තස්ස මෙ සහායො සුහදයො [සුහදො (සී.)], සද්ධො ආසි උපාසකො;
සොපි [සො හි (සයා.)] මං අනුකම්පන්තො, නිවාරෙසි පුනප්පුනං.

482. ‘‘‘මාකාසි පාපකං කම්මං, මා තාත දුග්ගතිං අගා;
සචෙ ඉච්ඡසි පෙච්ච සුඛං, විරම පාණවධා අසංයමා’.

483. ‘‘තස්සාහං වචනං සුත්වා, සුඛකාමස්ස හිතානුකම්පිනො;
නාකාසිං සකලානුසාසනිං, චිරපාපාභිරතො අබුද්ධිමා.

484. ‘‘සො මං පුන භූරිසුමෙධසො, අනුකම්පාය සංයමෙ නිවෙසයි;
‘සචෙ දිවා හනසි පාණිනො, අථ තෙ රත්තිං භවතු සංයමො’.

485. ‘‘ස්වාහං දිවා හනිත්වා පාණිනො, විරතො රත්තිමහොසි සඤ්ඤතො;
රත්තාහං පරිචාරෙමි, දිවා ඛජ්ජාමි දුග්ගතො.

486. ‘‘තස්ස කම්මස්ස කුසලස්ස, අනුභොමි රත්තිං අමානුසිං;
දිවා පටිහතාව [පටිහතා ච (ක.)] කුක්කුරා, උපධාවන්ති සමන්තා ඛාදිතුං.

487. ‘‘යෙ ච තෙ සතතානුයොගිනො, ධුවං පයුත්තා සුගතස්ස සාසනෙ;
මඤ්ඤාමි තෙ අමතමෙව කෙවලං, අධිගච්ඡන්ති පදං අසඞ්ඛත’’න්ති.

මිගලුද්දකපෙතවත්ථු සත්තමං.

8. දුතියමිගලුද්දකපෙතවත්ථු

488. ‘‘කූටාගාරෙ ච පාසාදෙ, පල්ලඞ්කෙ ගොනකත්ථතෙ;
පඤ්චඞ්ගිකෙන තුරියෙන, රමසි සුප්පවාදිතෙ.

489. ‘‘තතො රත්‍යා විවසානෙ [ව්‍යවසානෙ (සී.)], සූරියුග්ගමනං පති;
අපවිද්ධො සුසානස්මිං, බහුදුක්ඛං නිගච්ඡසි.

490. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, ඉදං දුක්ඛං නිගච්ඡසි’’.

491. ‘‘අහං රාජගහෙ රම්මෙ, රමණීයෙ ගිරිබ්බජෙ;
මිගලුද්දො පුරෙ ආසිං, ලුද්දො චාසිමසඤ්ඤතො.

492. ‘‘තස්ස මෙ සහායො සුහදයො, සද්ධො ආසි උපාසකො;
තස්ස කුලුපකො භික්ඛු, ආසි ගොතමසාවකො;
සොපි මං අනුකම්පන්තො, නිවාරෙසි පුනප්පුනං.

493. ‘‘‘මාකාසි පාපකං කම්මං, මා තාත දුග්ගතිං අගා;
සචෙ ඉච්ඡසි පෙච්ච සුඛං, විරම පාණවධා අසංයමා’.

494. ‘‘තස්සාහං වචනං සුත්වා, සුඛකාමස්ස හිතානුකම්පිනො;
නාකාසිං සකලානුසාසනිං, චිරපාපාභිරතො අබුද්ධිමා.

495. ‘‘සො මං පුන භූරිසුමෙධසො, අනුකම්පාය සංයමෙ නිවෙසයි;
‘සචෙ දිවා හනසි පාණිනො, අථ තෙ රත්තිං භවතු සංයමො’.

496. ‘‘ස්වාහං දිවා හනිත්වා පාණිනො, විරතො රත්තිමහොසි සඤ්ඤතො;
රත්තාහං පරිචාරෙමි, දිවා ඛජ්ජාමි දුග්ගතො.

497. ‘‘තස්ස කම්මස්ස කුසලස්ස, අනුභොමි රත්තිං අමානුසිං;
දිවා පටිහතාව කුක්කුරා, උපධාවන්ති සමන්තා ඛාදිතුං.

498. ‘‘යෙ ච තෙ සතතානුයොගිනො, ධුවං පයුත්තා [ධුවයුත්තා (සී.)] සුගතස්ස සාසනෙ;
මඤ්ඤාමි තෙ අමතමෙව කෙවලං, අධිගච්ඡන්ති පදං අසඞ්ඛත’’න්ති.

දුතියමිගලුද්දකපෙතවත්ථු අට්ඨමං.

9. කූටවිනිච්ඡයිකපෙතවත්ථු

499. ‘‘මාලී කිරිටී කායූරී [කෙයූරී (සී.)], ගත්තා තෙ චන්දනුස්සදා;
පසන්නමුඛවණ්ණොසි, සූරියවණ්ණොව සොභසි.

500. ‘‘අමානුසා පාරිසජ්ජා, යෙ තෙමෙ පරිචාරකා;
දස කඤ්ඤාසහස්සානි, යා තෙමා පරිචාරිකා;
තා [කා (ක.)] කම්බුකායූරධරා, කඤ්චනාවෙළභූසිතා.

501. ‘‘මහානුභාවොසි තුවං, ලොමහංසනරූපවා;
පිට්ඨිමංසානි අත්තනො, සාමං උක්කච්ච [උක්කඩ්ඪ (සී.)] ඛාදසි.

502. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පිට්ඨිමංසානි අත්තනො;
සාමං උක්කච්ච ඛාදසී’’ති.

503. ‘‘අත්තනොහං අනත්ථාය, ජීවලොකෙ අචාරිසං;
පෙසුඤ්ඤමුසාවාදෙන, නිකතිවඤ්චනාය ච.

504. ‘‘තත්ථාහං පරිසං ගන්ත්වා, සච්චකාලෙ උපට්ඨිතෙ;
අත්ථං ධම්මං නිරාකත්වා [නිරංකත්වා (ක.) නි + ආ + කර + ත්වා = නිරාකත්වා], අධම්මමනුවත්තිසං.

505. ‘‘එවං සො ඛාදතත්තානං, යො හොති පිට්ඨිමංසිකො;
යථාහං අජ්ජ ඛාදාමි, පිට්ඨිමංසානි අත්තනො.

506. ‘‘තයිදං තයා නාරද සාමං දිට්ඨං, අනුකම්පකා යෙ කුසලා වදෙය්‍යුං;
මා පෙසුණං මා ච මුසා අභාණි, මා ඛොසි පිට්ඨිමංසිකො තුව’’න්ති.

කූටවිනිච්ඡයිකපෙතවත්ථු නවමං.

10. ධාතුවිවණ්ණපෙතවත්ථු

507. ‘‘අන්තලික්ඛස්මිං තිට්ඨන්තො, දුග්ගන්ධො පූති වායසි;
මුඛඤ්ච තෙ කිමයො පූතිගන්ධං, ඛාදන්ති කිං කම්මමකාසි පුබ්බෙ.

508. ‘‘තතො සත්ථං ගහෙත්වාන, ඔක්කන්තන්ති පුනප්පුනං;
ඛාරෙන පරිප්ඵොසිත්වා, ඔක්කන්තන්ති පුනප්පුනං.

509. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, ඉදං දුක්ඛං නිගච්ඡසී’’ති.

510. ‘‘අහං රාජගහෙ රම්මෙ, රමණීයෙ ගිරිබ්බජෙ;
ඉස්සරො ධනධඤ්ඤස්ස, සුපහූතස්ස මාරිස.

511. ‘‘තස්සායං මෙ භරියා ච, ධීතා ච සුණිසා ච මෙ;
තා මාලං උප්පලඤ්චාපි, පච්චග්ඝඤ්ච විලෙපනං;
ථූපං හරන්තියො වාරෙසිං, තං පාපං පකතං මයා.

512. ‘‘ඡළාසීතිසහස්සානි , මයං පච්චත්තවෙදනා;
ථූපපූජං විවණ්ණෙත්වා, පච්චාම නිරයෙ භුසං.

513. ‘‘යෙ ච ඛො ථූපපූජාය, වත්තන්තෙ අරහතො මහෙ;
ආදීනවං පකාසෙන්ති, විවෙචයෙථ [විවෙචයථ (සී.)] නෙ තතො.

514. ‘‘ඉමා ච පස්ස ආයන්තියො, මාලධාරී අලඞ්කතා;
මාලාවිපාකංනුභොන්තියො [අනුභවන්ති (සී. පී.)], සමිද්ධා ච තා [සමිද්ධා තා (සී. ස්‍යා.)] යසස්සිනියො.

515. ‘‘තඤ්ච දිස්වාන අච්ඡෙරං, අබ්භුතං ලොමහංසනං;
නමො කරොන්ති සප්පඤ්ඤා, වන්දන්ති තං මහාමුනිං.

516. ‘‘සොහං නූන ඉතො ගන්ත්වා, යොනිං ලද්ධාන මානුසිං;
ථූපපූජං කරිස්සාමි, අප්පමත්තො පුනප්පුන’’න්ති.

ධාතුවිවණ්ණපෙතවත්ථු දසමං. චූළවග්ගො තතියො නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

අභිජ්ජමානො කුණ්ඩියො [කොණ්ඩඤ්ඤො (සබ්බත්ථ)], රථකාරී භුසෙන ච;
කුමාරො ගණිකා චෙව, ද්වෙ ලුද්දා පිට්ඨිපූජනා;
වග්ගො තෙන පවුච්චතීති.

4. මහාවග්ගො

1. අම්බසක්කරපෙතවත්ථු

517. වෙසාලී නාම නගරත්ථි වජ්ජීනං, තත්ථ අහු ලිච්ඡවි අම්බසක්කරො [අම්බසක්ඛරො (සී. ස්‍යා.), අප්පසක්කරො (ක.)];
දිස්වාන පෙතං නගරස්ස බාහිරං, තත්ථෙව පුච්ඡිත්ථ තං කාරණත්ථිකො.

518. ‘‘සෙය්‍යා නිසජ්ජා නයිමස්ස අත්ථි, අභික්කමො නත්ථි පටික්කමො ච;
අසිතපීතඛායිතවත්ථභොගා, පරිචාරිකා [පරිචාරණා (සී. පී.)] සාපි ඉමස්ස නත්ථි.

519. ‘‘යෙ ඤාතකා දිට්ඨසුතා සුහජ්ජා, අනුකම්පකා යස්ස අහෙසුං පුබ්බෙ;
දට්ඨුම්පි තෙ දානි න තං ලභන්ති, විරාජිතත්තො [විරාධිතත්තො (සී. පී.)] හි ජනෙන තෙන.

520. ‘‘න ඔග්ගතත්තස්ස භවන්ති මිත්තා, ජහන්ති මිත්තා විකලං විදිත්වා;
අත්ථඤ්ච දිස්වා පරිවාරයන්ති, බහූ මිත්තා උග්ගතත්තස්ස හොන්ති.

521. ‘‘නිහීනත්තො සබ්බභොගෙහි කිච්ඡො, සම්මක්ඛිතො සම්පරිභින්නගත්තො;
උස්සාවබින්දූව පලිම්පමානො, අජ්ජ සුවෙ ජීවිතස්සූපරොධො.

522. ‘‘එතාදිසං උත්තමකිච්ඡප්පත්තං, උත්තාසිතං පුචිමන්දස්ස සූලෙ;
‘අථ ත්වං කෙන වණ්ණෙන වදෙසි යක්ඛ, ජීව භො ජීවිතමෙව සෙය්‍යො’’’ති.

523. ‘‘සාලොහිතො එස අහොසි මය්හං, අහං සරාමි පුරිමාය ජාතියා;
දිස්වා ච මෙ කාරුඤ්ඤමහොසි රාජ, මා පාපධම්මො නිරයං පතායං [පති + අයං = පතායං].

524. ‘‘ඉතො චුතො ලිච්ඡවි එස පොසො, සත්තුස්සදං නිරයං ඝොරරූපං;
උපපජ්ජති දුක්කටකම්මකාරී, මහාභිතාපං කටුකං භයානකං.

525. ‘‘අනෙකභාගෙන ගුණෙන සෙය්‍යො, අයමෙව සූලො නිරයෙන තෙන;
එකන්තදුක්ඛං කටුකං භයානකං, එකන්තතිබ්බං නිරයං පතායං [පතෙ + අයං = පතායං].

526. ‘‘ඉදඤ්ච සුත්වා වචනං මමෙසො, දුක්ඛූපනීතො විජහෙය්‍ය පාණං;
තස්මා අහං සන්තිකෙ න භණාමි, මා මෙ කතො ජීවිතස්සූපරොධො’’.

527. ‘‘අඤ්ඤාතො එසො [අජ්ඣිතො එස (ක.)] පුරිසස්ස අත්ථො, අඤ්ඤම්පි ඉච්ඡාමසෙ පුච්ඡිතුං තුවං;
ඔකාසකම්මං සචෙ නො කරොසි, පුච්ඡාම තං නො න ච කුජ්ඣිතබ්බ’’න්ති.

528. ‘‘අද්ධා පටිඤ්ඤා මෙ තදා අහු [පටිඤ්ඤාතමෙතං තදාහු (ක.), පටිඤ්ඤා න මෙතෙ තදා අහු (?)], නාචික්ඛනා අප්පසන්නස්ස හොති;
අකාමා සද්ධෙය්‍යවචොති කත්වා, පුච්ඡස්සු මං කාමං යථා විසය්හ’’න්ති [විසයං (ක.)].

529. ‘‘යං කිඤ්චහං චක්ඛුනා පස්සිස්සාමි [පස්සාමි (ක.)], සබ්බම්පි තාහං අභිසද්දහෙය්‍යං;
දිස්වාව තං නොපි චෙ සද්දහෙය්‍යං, කරෙය්‍යාසි [කරොහි (කත්ථචි)] මෙ යක්ඛ නියස්සකම්ම’’න්ති.

530. ‘‘සච්චප්පටිඤ්ඤා තව මෙසා හොතු, සුත්වාන ධම්මං ලභ සුප්පසාදං;
අඤ්ඤත්ථිකො නො ච පදුට්ඨචිත්තො, යං තෙ සුතං අසුතඤ්චාපි ධම්මං;
සබ්බම්පි අක්ඛිස්සං [සබ්බං ආචික්ඛිස්සං (සී.)] යථා පජානන්ති.

531. ‘‘සෙතෙන අස්සෙන අලඞ්කතෙන, උපයාසි සූලාවුතකස්ස සන්තිකෙ;
යානං ඉදං අබ්භුතං දස්සනෙය්‍යං, කිස්සෙතං කම්මස්ස අයං විපාකො’’ති.

532. ‘‘වෙසාලියා නගරස්ස [තස්ස නගරස්ස (සී. ස්‍යා. පී.)] මජ්ඣෙ, චික්ඛල්ලමග්ගෙ නරකං අහොසි;
ගොසීසමෙකාහං පසන්නචිත්තො, සෙතං [සෙතුං (ස්‍යා. ක.)] ගහෙත්වා නරකස්මිං නික්ඛිපිං.

533. ‘‘එතස්මිං පාදානි පතිට්ඨපෙත්වා, මයඤ්ච අඤ්ඤෙ ච අතික්කමිම්හා;
යානං ඉදං අබ්භුතං දස්සනෙය්‍යං, තස්සෙව කම්මස්ස අයං විපාකො’’ති.

534. ‘‘වණ්ණො ච තෙ සබ්බදිසා පභාසති, ගන්ධො ච තෙ සබ්බදිසා පවායති;
යක්ඛිද්ධිපත්තොසි මහානුභාවො, නග්ගො චාසි කිස්ස අයං විපාකො’’ති.

535. ‘‘අක්කොධනො නිච්චපසන්නචිත්තො, සණ්හාහි වාචාහි ජනං උපෙමි;
තස්සෙව කම්මස්ස අයං විපාකො, දිබ්බො මෙ වණ්ණො සතතං පභාසති.

536. ‘‘යසඤ්ච කිත්තිඤ්ච ධම්මෙ ඨිතානං, දිස්වාන මන්තෙමි [දිස්වා සමන්තෙමි (ක.)] පසන්නචිත්තො;
තස්සෙව කම්මස්ස අයං විපාකො, දිබ්බො මෙ ගන්ධො සතතං පවායති.

537. ‘‘සභායානං තිත්ථස්මිං න්හායන්තානං, ඵලෙ ගහෙත්වා නිදහිස්ස දුස්සං;
ඛිඩ්ඩත්ථිකො නො ච පදුට්ඨචිත්තො, තෙනම්හි නග්ගො කසිරා ච වුත්තී’’ති.

538. ‘‘යො කීළමානො පකරොති පාපං, තස්සෙදිසං කම්මවිපාකමාහු;
අකීළමානො පන යො කරොති, කිං තස්ස කම්මස්ස විපාකමාහු’’ති.

539. ‘‘යෙ දුට්ඨසඞ්කප්පමනා මනුස්සා, කායෙන වාචාය ච සඞ්කිලිට්ඨා;
කායස්ස භෙදා අභිසම්පරායං, අසංසයං තෙ නිරයං උපෙන්ති.

540. ‘‘අපරෙ පන සුගතිමාසමානා, දානෙ රතා සඞ්ගහිතත්තභාවා;
කායස්ස භෙදා අභිසම්පරායං, අසංසයං තෙ සුගතිං උපෙන්තී’’ති.

541. ‘‘තං කින්ති ජානෙයාමහං අවෙච්ච, කල්‍යාණපාපස්ස අයං විපාකො;
කිං වාහං දිස්වා අභිසද්දහෙයාං, කො වාපි මං සද්දහාපෙය්‍ය එත’’න්ති.

542. ‘‘දිස්වා ච සුත්වා අභිසද්දහස්සු, කල්‍යාණපාපස්ස අයං විපාකො;
කල්‍යාණපාපෙ උභයෙ අසන්තෙ, සියා නු සත්තා සුගතා දුග්ගතා වා.

543. ‘‘නො චෙත්ථ කම්මානි කරෙය්‍යුං මච්චා, කල්‍යාණපාපානි මනුස්සලොකෙ;
නාහෙසුං සත්තා සුගතා දුග්ගතා වා, හීනා පණීතා ච මනුස්සලොකෙ.

544. ‘‘යස්මා ච කම්මානි කරොන්ති මච්චා, කල්‍යාණපාපානි මනුස්සලොකෙ;
තස්මා හි සත්තා සුගතා දුග්ගතා වා, හීනා පණීතා ච මනුස්සලොකෙ.

545. ‘‘ද්වයජ්ජ කම්මානං විපාකමාහු, සුඛස්ස දුක්ඛස්ස ච වෙදනීයං;
තා දෙවතායො පරිචාරයන්ති, පච්චන්ති බාලා ද්වයතං අපස්සිනො.

546. ‘‘න මත්ථි කම්මානි සයංකතානි, දත්වාපි මෙ නත්ථි යො [සො (සබ්බත්ථ)] ආදිසෙය්‍ය;
අච්ඡාදනං සයනමථන්නපානං, තෙනම්හි නග්ගො කසිරා ච වුත්තී’’ති.

547. ‘‘සියා නු ඛො කාරණං කිඤ්චි යක්ඛ, අච්ඡාදනං යෙන තුවං ලභෙථ;
ආචික්ඛ මෙ ත්වං යදත්ථි හෙතු, සද්ධායිකං [සද්ධායිතං (සී. පී.)] හෙතුවචො සුණොමා’’ති.

548. ‘‘කප්පිතකො [කප්පිනකො (සී.)] නාම ඉධත්ථි භික්ඛු, ඣායී සුසීලො අරහා විමුත්තො;
ගුත්තින්ද්‍රියො සංවුතපාතිමොක්ඛො, සීතිභූතො උත්තමදිට්ඨිපත්තො.

549. ‘‘සඛිලො වදඤ්ඤූ සුවචො සුමුඛො, ස්වාගමො සුප්පටිමුත්තකො ච;
පුඤ්ඤස්ස ඛෙත්තං අරණවිහාරී, දෙවමනුස්සානඤ්ච දක්ඛිණෙය්‍යො.

550. ‘‘සන්තො විධූමො අනීඝො නිරාසො, මුත්තො විසල්ලො අමමො අවඞ්කො;
නිරූපධී සබ්බපපඤ්චඛීණො, තිස්සො විජ්ජා අනුප්පත්තො ජුතිමා.

551. ‘‘අප්පඤ්ඤාතො දිස්වාපි න ච සුජානො, මුනීති නං වජ්ජීසු වොහරන්ති;
ජානන්ති තං යක්ඛභූතා අනෙජං, කල්‍යාණධම්මං විචරන්තං ලොකෙ.

552. ‘‘තස්ස තුවං එකයුගං දුවෙ වා, මමුද්දිසිත්වාන සචෙ දදෙථ;
පටිග්ගහීතානි ච තානි අස්සු, මමඤ්ච පස්සෙථ සන්නද්ධදුස්ස’’න්ති.

553. ‘‘කස්මිං පදෙසෙ සමණං වසන්තං, ගන්ත්වාන පස්සෙමු මයං ඉදානි;
යො මජ්ජ [ස මජ්ජ (සී.)] කඞ්ඛං විචිකිච්ඡිතඤ්ච, දිට්ඨිවිසූකානි විනොදයෙය්‍යා’’ති.

554. ‘‘එසො නිසින්නො කපිනච්චනායං, පරිවාරිතො දෙවතාහි බහූහි;
ධම්මිං කථං භාසති සච්චනාමො, සකස්මිමාචෙරකෙ අප්පමත්තො’’ති.

555. ‘‘තථාහං [යථාහං (ක.)] කස්සාමි ගන්ත්වා ඉදානි, අච්ඡාදයිස්සං සමණං යුගෙන;
පටිග්ගහිතානි ච තානි අස්සු, තුවඤ්ච පස්සෙමු සන්නද්ධදුස්ස’’න්ති.

556. ‘‘මා අක්ඛණෙ පබ්බජිතං උපාගමි, සාධු වො ලිච්ඡවි නෙස ධම්මො;
තතො ච කාලෙ උපසඞ්කමිත්වා, තත්ථෙව පස්සාහි රහො නිසින්න’’න්ති.

557. තථාති වත්වා අගමාසි තත්ථ, පරිවාරිතො දාසගණෙන ලිච්ඡවි;
සො තං නගරං උපසඞ්කමිත්වා, වාසූපගච්ඡිත්ථ සකෙ නිවෙසනෙ.

558. තතො ච කාලෙ ගිහිකිච්චානි කත්වා, න්හත්වා පිවිත්වා ච ඛණං ලභිත්වා;
විචෙය්‍ය පෙළාතො ච යුගානි අට්ඨ, ගාහාපයී දාසගණෙන ලිච්ඡවි.

559. සො තං පදෙසං උපසඞ්කමිත්වා, තං අද්දස සමණං සන්තචිත්තං;
පටික්කන්තං ගොචරතො නිවත්තං, සීතිභූතං රුක්ඛමූලෙ නිසින්නං.

560. තමෙනමවොච උපසඞ්කමිත්වා, අප්පාබාධං ඵාසුවිහාරඤ්ච පුච්ඡි;
‘‘වෙසාලියං ලිච්ඡවිහං භදන්තෙ, ජානන්ති මං ලිච්ඡවි අම්බසක්කරො.

561. ‘‘ඉමානි මෙ අට්ඨ යුගා සුභානි [යුගානි භන්තෙ (ස්‍යා. ක.)], පටිගණ්හ භන්තෙ පදදාමි තුය්හං;
තෙනෙව අත්ථෙන ඉධාගතොස්මි, යථා අහං අත්තමනො භවෙය්‍ය’’න්ති.

562. ‘‘දූරතොව සමණබ්‍රාහ්මණා ච, නිවෙසනං තෙ පරිවජ්ජයන්ති;
පත්තානි භිජ්ජන්ති ච තෙ [භිජ්ජන්ති තව (ස්‍යා. ක.)] නිවෙසනෙ, සඞ්ඝාටියො චාපි විදාලයන්ති [විපාටයන්ති (සී.), විපාතයන්ති (ක.)].

563. ‘‘අථාපරෙ පාදකුඨාරිකාහි, අවංසිරා සමණා පාතයන්ති;
එතාදිසං පබ්බජිතා විහෙසං, තයා කතං සමණා පාපුණන්ති.

564. ‘‘තිණෙන තෙලම්පි න ත්වං අදාසි, මූළ්හස්ස මග්ගම්පි න පාවදාසි;
අන්ධස්ස දණ්ඩං සයමාදියාසි, එතාදිසො කදරියො අසංවුතො තුවං;
අථ ත්වං කෙන වණ්ණෙන කිමෙව දිස්වා,
අම්හෙහි සහ සංවිභාගං කරොසී’’ති.

565. ‘‘පච්චෙමි භන්තෙ යං ත්වං වදෙසි, විහෙසයිං සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙ ච;
ඛිඩ්ඩත්ථිකො නො ච පදුට්ඨචිත්තො, එතම්පි මෙ දුක්කටමෙව භන්තෙ.

566. ‘‘ඛිඩ්ඩාය යක්ඛො පසවිත්වා පාපං, වෙදෙති දුක්ඛං අසමත්තභොගී;
දහරො යුවා නග්ගනියස්ස භාගී, කිං සු තතො දුක්ඛතරස්ස හොති.

567. ‘‘තං දිස්වා සංවෙගමලත්ථං භන්තෙ, තප්පච්චයා වාපි [තප්පච්චයා තාහං (සී.), තප්පච්චයා වාහං (පී.)] දදාමි දානං;
පටිගණ්හ භන්තෙ වත්ථයුගානි අට්ඨ, යක්ඛස්සිමා ගච්ඡන්තු දක්ඛිණායො’’ති.

568. ‘‘අද්ධා හි දානං බහුධා පසත්ථං, දදතො ච තෙ අක්ඛයධම්මමත්ථු;
පටිගණ්හාමි තෙ වත්ථයුගානි අට්ඨ, යක්ඛස්සිමා ගච්ඡන්තු දක්ඛිණායො’’ති.

569. තතො හි සො ආචමයිත්වා ලිච්ඡවි, ථෙරස්ස දත්වාන යුගානි අට්ඨ;
‘පටිග්ගහිතානි ච තානි අස්සු, යක්ඛඤ්ච පස්සෙථ සන්නද්ධදුස්සං’.

570. තමද්දසා චන්දනසාරලිත්තං, ආජඤ්ඤමාරූළ්හමුළාරවණ්ණං;
අලඞ්කතං සාධුනිවත්ථදුස්සං, පරිවාරිතං යක්ඛමහිද්ධිපත්තං.

571. සො තං දිස්වා අත්තමනා උදග්ගො, පහට්ඨචිත්තො ච සුභග්ගරූපො;
කම්මඤ්ච දිස්වාන මහාවිපාකං, සන්දිට්ඨිකං චක්ඛුනා සච්ඡිකත්වා.

572. තමෙනමවොච උපසඞ්කමිත්වා, ‘‘දස්සාමි දානං සමණබ්‍රාහ්මණානං;
න චාපි මෙ කිඤ්චි අදෙය්‍යමත්ථි, තුවඤ්ච මෙ යක්ඛ බහූපකාරො’’ති.

573. ‘‘තුවඤ්ච මෙ ලිච්ඡවි එකදෙසං, අදාසි දානානි අමොඝමෙතං;
ස්වාහං කරිස්සාමි තයාව සක්ඛිං, අමානුසො මානුසකෙන සද්ධි’’න්ති.

574. ‘‘ගතී ච බන්ධූ ච පරායණඤ්ච [පරායනඤ්ච (ස්‍යා. ක.)], මිත්තො මමාසි අථ දෙවතා මෙ [දෙවතාසි (සී. ස්‍යා.)];
යාචාමි තං [යාචාමහං (සී.)] පඤ්ජලිකො භවිත්වා, ඉච්ඡාමි තං යක්ඛ පුනාපි දට්ඨු’’න්ති.

575. ‘‘සචෙ තුවං අස්සද්ධො භවිස්සසි, කදරියරූපො විප්පටිපන්නචිත්තො;
ත්වං නෙව මං ලච්ඡසි [තෙනෙව මං න ලච්ඡසී (සී.), තෙනෙව මං ලිච්ඡවී (ස්‍යා.), තෙනෙව මං ලච්ඡසි (ක.)] දස්සනාය, දිස්වා ච තං නොපි ච ආලපිස්සං.

576. ‘‘සචෙ පන ත්වං භවිස්සසි ධම්මගාරවො, දානෙ රතො සඞ්ගහිතත්තභාවො;
ඔපානභූතො සමණබ්‍රාහ්මණානං, එවං මමං ලච්ඡසි දස්සනාය.

577. ‘‘දිස්වා ච තං ආලපිස්සං භදන්තෙ, ඉමඤ්ච සූලතො ලහුං පමුඤ්ච;
යතො නිදානං අකරිම්හ සක්ඛිං, මඤ්ඤාමි සූලාවුතකස්ස කාරණා.

578. ‘‘තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං අකරිම්හ සක්ඛිං, අයඤ්ච සූලතො [සූලාවුතො (සී. ස්‍යා.)] ලහුං පමුත්තො;
සක්කච්ච ධම්මානි සමාචරන්තො, මුච්චෙය්‍ය සො නිරයා ච තම්හා;
කම්මං සියා අඤ්ඤත්‍ර වෙදනීයං.

579. ‘‘කප්පිතකඤ්ච උපසඞ්කමිත්වා, තෙනෙව [තෙන (ස්‍යා. ක.)] සහ සංවිභජිත්වා කාලෙ;
සයං මුඛෙනූපනිසජ්ජ පුච්ඡ, සො තෙ අක්ඛිස්සති එතමත්ථං.

580. ‘‘තමෙව භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා, පුච්ඡස්සු අඤ්ඤත්ථිකො නො ච පදුට්ඨචිත්තො;
සො තෙ සුතං අසුතඤ්චාපි ධම්මං,

සබ්බම්පි අක්ඛිස්සති යථා පජාන''න්ති.

581. සො තත්ථ රහස්සං සමුල්ලපිත්වා, සක්ඛිං කරිත්වාන අමානුසෙන;
පක්කාමි සො ලිච්ඡවීනං සකාසං, අථ බ්‍රවි පරිසං සන්නිසින්නං.

582. ''සුණන්තු භොන්තො මම එකවාක්‍යං, වරං වරිස්සං ලභිස්සාමි අත්ථං;
සූලාවුතො පුරිසො ලුද්දකම්මො, පණීහිතදණ්ඩො [පණීතතණ්ඩො (ක.)] අනුසත්තරූපො [අනුපක්කරූපො (ක.)].

583. ''එත්තාවතා වීසතිරත්තිමත්තා, යතො ආවුතො නෙව ජීවති න මතො;
තාහං මොචයිස්සාමි දානි, යථාමතිං අනුජානාතු සඞ්ඝො''ති.

584. ''එතඤ්ච අඤ්ඤඤ්ච ලහුං පමුඤ්ච, කො තං වදෙථ [වදෙථාති (ක.), වදෙථ ච (ස්‍යා.)] තථා කරොන්තං;
යථා පජානාසි තථා කරොහි, යථාමතිං අනුජානාති සඞ්ඝො''ති.

585. සො තං පදෙසං උපසඞ්කමිත්වා, සූලාවුතං මොචයි ඛිප්පමෙව;
'මා භායි සම්මා'ති ච තං අවොච, තිකිච්ඡකානඤ්ච උපට්ඨපෙසි.

586. ''කප්පිතකඤ්ච උපසඞ්කමිත්වා, තෙනෙව සහ [තෙන සමං (සී.), තෙන සහ (ස්‍යා. ක.)] සංවිභජිත්වා කාලෙ;
සයං මුඛෙනූපනිසජ්ජ ලිච්ඡවි, තථෙව පුච්ඡිත්ථ නං කාරණත්ථිකො.

587. ''සූලාවුතො පුරිසො ලුද්දකම්මො, පණීතදණ්ඩො අනුසත්තරූපො;
එත්තාවතා වීසතිරත්තිමත්තා, යතො ආවුතො නෙව ජීවති න මතො.

588. ''සො මොචිතො ගන්ත්වා මයා ඉදානි, එතස්ස යක්ඛස්ස වචො හි භන්තෙ;
සියා නු ඛො කාරණං කිඤ්චිදෙව, යෙන සො නිරයං නො වජෙය්‍ය.

589. ''ආචික්ඛ භන්තෙ යදි අත්ථි හෙතු, සද්ධායිකං හෙතුවචො සුණොම;
න තෙසං කම්මානං විනාසමත්ථි, අවෙදයිත්වා ඉධ බ්‍යන්තිභාවො''ති.

590. ''සචෙ ස ධම්මානි සමාචරෙය්‍ය, සක්කච්ච රත්තින්දිවමප්පමත්තො;
මුච්චෙය්‍ය සො නිරයා ච තම්හා, කම්මං සියා අඤ්ඤත්‍ර වෙදනීය''න්ති.

591. ''අඤ්ඤාතො [ඤාතොම්හි (ක.)] එසො පුරිසස්ස අත්ථො, මමම්පි දානි අනුකම්ප භන්තෙ;
අනුසාස මං ඔවද භූරිපඤ්ඤ, යථා අහං නො නිරයං වජෙය්‍ය''න්ති.

592. ''අජ්ජෙව බුද්ධං සරණං උපෙහි, ධම්මඤ්ච සඞ්ඝඤ්ච පසන්නචිත්තො;
තථෙව සික්ඛාය පදානි පඤ්ච, අඛණ්ඩඵුල්ලානි සමාදියස්සු.

593. ''පාණාතිපාතා විරමස්සු ඛිප්පං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයස්සු;
අමජ්ජපො මා ච මුසා අභාණී, සකෙන දාරෙන ච හොහි තුට්ඨො;
ඉමඤ්ච අරියං [ඉමඤ්ච (ස්‍යා.)] අට්ඨඞ්ගවරෙනුපෙතං, සමාදියාහි කුසලං සුඛුද්‍රයං.

594. ''චීවරං පිණ්ඩපාතඤ්ච, පච්චයං සයනාසනං;
අන්නං පානං ඛාදනීයං, වත්ථසෙනාසනානි ච;
දදාහි උජුභූතෙසු, විප්පසන්නෙන චෙතසා [සදා පුඤ්ඤං පවඩ්ඪති (ස්‍යා. ක.)].

595. ''භික්ඛූපි සීලසම්පන්නෙ, වීතරාගෙ බහුස්සුතෙ;
තප්පෙහි අන්නපානෙන, සදා පුඤ්ඤං පවඩ්ඪති.

596. ''එවඤ්ච ධම්මානි [කම්මානි (සී. ස්‍යා.)] සමාචරන්තො, සක්කච්ච රත්තින්දිවමප්පමත්තො;
මුඤ්ච තුවං [මුච්චෙය්‍ය සො ත්වං (ක.)] නිරයා ච තම්හා, කම්මං සියා අඤ්ඤත්‍ර වෙදනීය''න්ති.

597. ''අජ්ජෙව බුද්ධං සරණං උපෙමි, ධම්මඤ්ච සඞ්ඝඤ්ච පසන්නචිත්තො;
තථෙව සික්ඛාය පදානි පඤ්ච, අඛණ්ඩඵුල්ලානි සමාදියාමි.

598. ''පාණාතිපාතා විරමාමි ඛිප්පං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයාමි;
අමජ්ජපො නො ච මුසා භණාමි, සකෙන දාරෙන ච හොමි තුට්ඨො;
ඉමඤ්ච අරියං අට්ඨඞ්ගවරෙනුපෙතං, සමාදියාමි කුසලං සුඛුද්‍රයං.

599. ''චීවරං පිණ්ඩපාතඤ්ච, පච්චයං සයනාසනං;
අන්නං පානං ඛාදනීයං, වත්ථසෙනාසනානි ච.

600. ''භික්ඛූ ච සීලසම්පන්නෙ, වීතරාගෙ බහුස්සුතෙ;
දදාමි න විකම්පාමි [විකප්පාමි (සී. ස්‍යා.)], බුද්ධානං සාසනෙ රතො''ති.

601. එතාදිසා ලිච්ඡවි අම්බසක්කරො, වෙසාලියං අඤ්ඤතරො උපාසකො;
සද්ධො මුදූ කාරකරො ච භික්ඛු, සඞ්ඝඤ්ච සක්කච්ච තදා උපට්ඨහි.

602. සුලාවුතො ච අරොගො හුත්වා, සෙරී සුඛී පබ්බජ්ජං උපාගමි [පබ්බජ්ජමුපගච්ඡි (ක.)];
භික්ඛුඤ්ච ආගම්ම කප්පිතකුත්තමං, උභොපි සාමඤ්ඤඵලානි අජ්ඣගුං.

603. එතාදිසා සප්පුරිසාන සෙවනා, මහප්ඵලා හොති සතං විජානතං;
සුලාවුතො අග්ගඵලං අඵස්සයි [ඵුස්සයි (ස්‍යා. ක.)], ඵලං කනිට්ඨං පන අම්බසක්කරො''ති.

අම්බසක්කරපෙතවත්ථු පඨමං.

2. සෙරීසකපෙතවත්ථු

604. [වි. ව. 1228] සුණොථ යක්ඛස්ස වාණිජාන ච, සමාගමො යත්ථ තදා අහොසි;
යථා කථං ඉතරිතරෙන චාපි, සුභාසිතං තඤ්ච සුණාථ සබ්බෙ.

605. යො සො අහු රාජා පායාසි නාම [නාමො (සී.)], භුම්මානං සහබ්‍යගතො යසස්සී;
සො මොදමානොව සකෙ විමානෙ, අමානුසො මානුසෙ අජ්ඣභාසීති.

606. ''වඞ්කෙ අරඤ්ඤෙ අමනුස්සට්ඨානෙ, කන්තාරෙ අප්පොදකෙ අප්පභක්ඛෙ;
සුදුග්ගමෙ වණ්ණුපථස්ස මජ්ඣෙ, වඞ්කංභයා නට්ඨමනා මනුස්සා.

607. ''නයිධ ඵලා මූලමයා ච සන්ති, උපාදානං නත්ථි කුතොධ භක්ඛො [භික්ඛො (ක.)];
අඤ්ඤත්‍ර පංසූහි ච වාලුකාහි ච, තතාහි උණ්හාහි ච දාරුණාහි ච.

608. ''උජ්ජඞ්ගලං තත්තමිවං කපාලං, අනායසං පරලොකෙන තුල්‍යං;
ලුද්දානමාවාසමිදං පුරාණං, භූමිප්පදෙසො අභිසත්තරූපො.

609. '''අථ තුම්හෙ කෙන වණ්ණෙන, කිමාසමානා ඉමං පදෙසං හි;
අනුපවිට්ඨා සහසා සමච්ච, ලොභා භයා අථ වා සම්පමූළ්හා'''ති.

610. ''මගධෙසු අඞ්ගෙසු ච සත්ථවාහා, ආරොපයිත්වා පණියං පුථුත්තං;
තෙ යාමසෙ සින්ධුසොවීරභූමිං, ධනත්ථිකා උද්දයං පත්ථයානා.

611. ''දිවා පිපාසං නධිවාසයන්තා, යොග්ගානුකම්පඤ්ච සමෙක්ඛමානා;
එතෙන වෙගෙන ආයාම සබ්බෙ, රත්තිං මග්ගං පටිපන්නා විකාලෙ.

612. ''තෙ දුප්පයාතා අපරද්ධමග්ගා, අන්ධාකුලා විප්පනට්ඨා අරඤ්ඤෙ;
සුදුග්ගමෙ වණ්ණුපථස්ස මජ්ඣෙ, දිසං න ජානාම පමූළ්හචිත්තා.

613. ''ඉදඤ්ච දිස්වාන අදිට්ඨපුබ්බං, විමානසෙට්ඨඤ්ච තවඤ්ච යක්ඛ;
තතුත්තරිං ජීවිතමාසමානා, දිස්වා පතීතා සුමනා උදග්ගා''ති.

614. ''පාරං සමුද්දස්ස ඉමඤ්ච වණ්ණුං, වෙත්තාචරං [වෙත්තං පරං (ස්‍යා.), වෙත්තාචාරං (ක.)] සඞ්කුපථඤ්ච මග්ගං;
නදියො පන පබ්බතානඤ්ච දුග්ගා, පුථුද්දිසා ගච්ඡථ භොගහෙතු.

615. ''පක්ඛන්දියාන විජිතං පරෙසං, වෙරජ්ජකෙ මානුසෙ පෙක්ඛමානා;
යං වො සුතං වා අථ වාපි දිට්ඨං, අච්ඡෙරකං තං වො සුණොම තාතා''ති.

616. ''ඉතොපි අච්ඡෙරතරං කුමාර, න නො සුතං වා අථ වාපි දිට්ඨං;
අතීතමානුස්සකමෙව සබ්බං, දිස්වා න තප්පාම අනොමවණ්ණං.

617. ''වෙහායසං පොක්ඛරඤ්ඤො සවන්ති, පහූතමල්‍යා [පහූතමාල්‍යා (ස්‍යා.)] බහුපුණ්ඩරීකා;
දුමා චිමෙ නිච්චඵලූපපන්නා, අතීව ගන්ධා සුරභිං පවායන්ති.

618. ''වෙළුරියථම්භා සතමුස්සිතාසෙ, සිලාපවාළස්ස ච ආයතංසා;
මසාරගල්ලා සහලොහිතඞ්ගා, ථම්භා ඉමෙ ජොතිරසාමයාසෙ.

619. ''සහස්සථම්භං අතුලානුභාවං, තෙසූපරි සාධුමිදං විමානං;
රතනන්තරං කඤ්චනවෙදිමිස්සං, තපනීයපට්ටෙහි ච සාධුඡන්නං.

620. ''ජම්බොනදුත්තත්තමිදං සුමට්ඨො, පාසාදසොපාණඵලූපපන්නො;
දළ්හො ච වග්ගු ච සුසඞ්ගතො ච [වග්ගු සුමුඛො සුසඞ්ගතො (සී.)], අතීව නිජ්ඣානඛමො මනුඤ්ඤො.

621. ''රතනන්තරස්මිං බහුඅන්නපානං, පරිවාරිතො අච්ඡරාසඞ්ගණෙන;
මුරජආලම්බරතූරියඝුට්ඨො, අභිවන්දිතොසි ථුතිවන්දනාය.

622. ''සො මොදසි නාරිගණප්පබොධනො, විමානපාසාදවරෙ මනොරමෙ;
අචින්තියො සබ්බගුණූපපන්නො, රාජා යථා වෙස්සවණො නළින්‍යා [නළිඤ්ඤං (ක.)].

623. ‘‘දෙවො නු ආසි උදවාසි යක්ඛො, උදාහු දෙවින්දො මනුස්සභූතො;
පුච්ඡන්ති තං වාණිජා සත්ථවාහා, ආචික්ඛ කො නාම තුවංසි යක්ඛො’’ති.

624. ‘‘සෙරීසකො නාම අහම්හි යක්ඛො, කන්තාරියො වණ්ණුපථම්හි ගුත්තො;
ඉමං පදෙසං අභිපාලයාමි, වචනකරො වෙස්සවණස්ස රඤ්ඤො’’ති.

625. ‘‘අධිච්චලද්ධං පරිණාමජං තෙ, සයං කතං උදාහු දෙවෙහි දින්නං;
පුච්ඡන්ති තං වාණිජා සත්ථවාහා, කථං තයා ලද්ධමිදං මනුඤ්ඤ’’න්ති.

626. ‘‘නාධිච්චලද්ධං න පරිණාමජං මෙ, න සයං කතං න හි දෙවෙහි දින්නං;
සකෙහි කම්මෙහි අපාපකෙහි, පුඤ්ඤෙහි මෙ ලද්ධමිදං මනුඤ්ඤ’’න්ති.

627. ‘‘කිං තෙ වතං කිං පන බ්‍රහ්මචරියං, කිස්ස සුචිණ්ණස්ස අයං විපාකො;
පුච්ඡන්ති තං වාණිජා සත්ථවාහා, කථං තයා ලද්ධමිදං විමාන’’න්ති.

628. ‘‘මමං පායාසීති අහු සමඤ්ඤා, රජ්ජං යදා කාරයිං කොසලානං;
නත්ථිකදිට්ඨී කදරියො පාපධම්මො, උච්ඡෙදවාදී ච තදා අහොසිං.

629. ‘‘සමණො ච ඛො ආසි කුමාරකස්සපො, බහුස්සුතො චිත්තකථී උළාරො;
සො මෙ තදා ධම්මකථං අභාසි, දිට්ඨිවිසූකානි විනොදයී මෙ.

630. ‘‘තාහං තස්ස ධම්මකථං සුණිත්වා, උපාසකත්තං පටිදෙවයිස්සං;
පාණාතිපාතා විරතො අහොසිං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයිස්සං;
අමජ්ජපො නො ච මුසා අභාණිං, සකෙන දාරෙන ච අහොසි තුට්ඨො.

631. ‘‘තං මෙ වතං තං පන බ්‍රහ්මචරියං, තස්ස සුචිණ්ණස්ස අයං විපාකො;
තෙහෙව කම්මෙහි අපාපකෙහි, පුඤ්ඤෙහි මෙ ලද්ධමිදං විමාන’’න්ති.

632. ‘‘සච්චං කිරාහංසු නරා සපඤ්ඤා, අනඤ්ඤථා වචනං පණ්ඩිතානං;
යහිං යහිං ගච්ඡති පුඤ්ඤකම්මො, තහිං තහිං මොදති කාමකාමී.

633. ‘‘යහිං යහිං සොකපරිද්දවො ච, වධො ච බන්ධො ච පරික්කිලෙසො;
තහිං තහිං ගච්ඡති පාපකම්මො, න මුච්චති දුග්ගතියා කදාචී’’ති.

634. ‘‘සම්මූළ්හරූපොව ජනො අහොසි, අස්මිං මුහුත්තෙ කලලීකතොව;
ජනස්සිමස්ස තුය්හඤ්ච කුමාර, අප්පච්චයො කෙන නු ඛො අහොසී’’ති.

635. ‘‘ඉමෙ ච සිරීසවනා [ඉමෙ සිරීසූපවනා ච (සී.), ඉමෙපි සිරීසවනා ච (පී. ක.)] තාතා, දිබ්බා ගන්ධා සුරභී සම්පවන්ති;
තෙ සම්පවායන්ති ඉමං විමානං, දිවා ච රත්තො ච තමං නිහන්ත්වා.

636. ‘‘ඉමෙසඤ්ච ඛො වස්සසතච්චයෙන, සිපාටිකා ඵලති එකමෙකා;
මානුස්සකං වස්සසතං අතීතං, යදග්ගෙ කායම්හි ඉධූපපන්නො.

637. ‘‘දිස්වානහං වස්සසතානි පඤ්ච, අස්මිං විමානෙ ඨත්වාන තාතා;
ආයුක්ඛයා පුඤ්ඤක්ඛයා චවිස්සං, තෙනෙව සොකෙන පමුච්ඡිතොස්මී’’ති.

638. ‘‘කථං නු සොචෙය්‍ය තථාවිධො සො, ලද්ධා විමානං අතුලං චිරාය;
යෙ චාපි ඛො ඉත්තරමුපපන්නා, තෙ නූන සොචෙය්‍යුං පරිත්තපුඤ්ඤා’’ති.

639. ‘‘අනුච්ඡවිං ඔවදියඤ්ච මෙ තං, යං මං තුම්හෙ පෙය්‍යවාචං වදෙථ;
තුම්හෙ ච ඛො තාතා මයානුගුත්තා, යෙනිච්ඡකං තෙන පලෙථ සොත්ථී’’න්ති.

640. ‘‘ගන්ත්වා මයං සින්ධුසොවීරභූමිං, ධනත්ථිකා උද්දයං පත්ථයානා;
යථාපයොගා පරිපුණ්ණචාගා, කාහාම සෙරීසමහං උළාර’’න්ති.

641. ‘‘මා චෙව සෙරීසමහං අකත්ථ, සබ්බඤ්ච වො භවිස්සති යං වදෙථ;
පාපානි කම්මානි විවජ්ජයාථ, ධම්මානුයොගඤ්ච අධිට්ඨහාථ.

642. ‘‘උපාසකො අත්ථි ඉමම්හි සඞ්ඝෙ, බහුස්සුතො සීලවතූපපන්නො;
සද්ධො ච චාගී ච සුපෙසලො ච, විචක්ඛණො සන්තුසිතො මුතීමා.

643. ‘‘සඤ්ජානමානො න මුසා භණෙය්‍ය, පරූපඝාතාය ච චෙතයෙය්‍ය;
වෙභූතිකං පෙසුණං නො කරෙය්‍ය, සණ්හඤ්ච වාචං සඛිලං භණෙය්‍ය.

644. ‘‘සගාරවො සප්පතිස්සො විනීතො, අපාපකො අධිසීලෙ විසුද්ධො;
සො මාතරං පිතරඤ්චාපි ජන්තු, ධම්මෙන පොසෙති අරියවුත්ති.

645. ‘‘මඤ්ඤෙ සො මාතාපිතූනං කාරණා, භොගානි පරියෙසති න අත්තහෙතු;

මාතාපිතූනඤ්ච යො අච්චයෙන, නෙක්ඛම්මපොණො චරිස්සති බ්‍රහ්මචරියං.

646. ‘‘උජූ අවඞ්කො අසඨො අමායො, න ලෙසකප්පෙන ච වොහරෙය්‍ය;
සො තාදිසො සුකතකම්මකාරී, ධම්මෙ ඨිතො කින්ති ලභෙථ දුක්ඛං.

647. ‘‘තං කාරණා පාතුකතොම්හි අත්තනා, තස්මා ධම්මං පස්සථ වාණිජාසෙ;
අඤ්ඤත්‍ර තෙනිහ භස්මී [භස්මි (ස්‍යා.), භස්ම (ක.)] භවෙථ, අන්ධාකුලා විප්පනට්ඨා අරඤ්ඤෙ;
තං ඛිප්පමානෙන ලහුං පරෙන, සුඛො භවෙ සප්පුරිසෙන සඞ්ගමො’’ති.

648. ‘‘කිං නාම සො කිඤ්ච කරොති කම්මං, කිං නාමධෙය්‍යං කිං පන තස්ස ගොත්තං;
මයම්පි නං දට්ඨුකාමම්හ යක්ඛ, යස්සානුකම්පාය ඉධාගතොසි;
ලාභා හි තස්ස යස්ස තුවං පිහෙසී’’ති.

649. ‘‘යො කප්පකො සම්භවනාමධෙය්‍යො, උපාසකො කොච්ඡඵලූපජීවී;
ජානාථ නං තුම්හාකං පෙසියො සො, මා ඛො නං හීළිත්ථ සුපෙසලො සො’’ති.

650. ‘‘ජානාමසෙ යං ත්වං පවදෙසි යක්ඛ, න ඛො නං ජානාම ස එදිසොති;
මයම්පි නං පූජයිස්සාම යක්ඛ, සුත්වාන තුය්හං වචනං උළාර’’න්ති.

651. ‘‘යෙ කෙචි ඉමස්මිං සත්ථෙ මනුස්සා, දහරා මහන්තා අථවාපි මජ්ඣිමා;
සබ්බෙව තෙ ආලම්බන්තු විමානං, පස්සන්තු පුඤ්ඤානං ඵලං කදරියා’’ති.

652. තෙ තත්ථ සබ්බෙව ‘අහං පුරෙ’ති, තං කප්පකං තත්ථ පුරක්ඛත්වා [පුරක්ඛිපිත්වා (සී.)];
සබ්බෙව තෙ ආලම්බිංසු විමානං, මසක්කසාරං විය වාසවස්ස.

653. තෙ තත්ථ සබ්බෙව ‘අහං පුරෙ’ති, උපාසකත්තං පටිවෙදයිංසු;
පාණාතිපාතා පටිවිරතා අහෙසුං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයිංසු;
අමජ්ජපා නො ච මුසා භණිංසු, සකෙන දාරෙන ච අහෙසුං තුට්ඨා.

654. තෙ තත්ථ සබ්බෙව ‘අහං පුරෙ’ති, උපාසකත්තං පටිවෙදයිත්වා;
පක්කාමි සත්ථො අනුමොදමානො, යක්ඛිද්ධියා අනුමතො පුනප්පුනං.

655. ගන්ත්වාන තෙ සින්ධුසොවීරභූමිං, ධනත්ථිකා උද්දයං [උදය (පී. ක.)] පත්ථයානා;
යථාපයොගා පරිපුණ්ණලාභා, පච්චාගමුං පාටලිපුත්තමක්ඛතං.

656. ගන්ත්වාන තෙ සඞ්ඝරං සොත්ථිවන්තො, පුත්තෙහි දාරෙහි සමඞ්ගිභූතා;
ආනන්දී විත්තා සුමනා පතීතා, අකංසු සෙරීසමහං උළාරං;
සෙරීසකං තෙ පරිවෙණං මාපයිංසු.

657. එතාදිසා සප්පුරිසාන සෙවනා, මහත්ථිකා ධම්මගුණාන සෙවනා;
එකස්ස අත්ථාය උපාසකස්ස, සබ්බෙව සත්තා සුඛිතා [සුඛිනො (පී. ක.)] අහෙසුන්ති.

සෙරීසකපෙතවත්ථු දුතියං.

භාණවාරං තතියං නිට්ඨිතං.

3. නන්දකපෙතවත්ථු

658. රාජා පිඞ්ගලකො නාම, සුරට්ඨානං අධිපති අහු;
මොරියානං උපට්ඨානං ගන්ත්වා, සුරට්ඨං පුනරාගමා.

659. උණ්හෙ මජ්ඣන්හිකෙ [මජ්ඣන්තිකෙ (සබ්බත්ථ)] කාලෙ, රාජා පඞ්කං [වඞ්කං (ක.)] උපාගමි;
අද්දස මග්ගං රමණීයං, පෙතානං තං වණ්ණුපථං [වණ්ණනාපථං (සී. ස්‍යා.)].

660. සාරථිං ආමන්තයී රාජා –
‘‘අයං මග්ගො රමණීයො, ඛෙමො සොවත්ථිකො සිවො;
ඉමිනා සාරථී යාම, සුරට්ඨානං සන්තිකෙ ඉතො’’.

661. තෙන පායාසි සොරට්ඨො, සෙනාය චතුරඞ්ගිනියා;
උබ්බිග්ගරූපො පුරිසො, සොරට්ඨං එතදබ්‍රවි.

662. ‘‘කුම්මග්ගං පටිපන්නම්හා, භිංසනං ලොමහංසනං;
පුරතො දිස්සති මග්ගො, පච්ඡතො ච න දිස්සති.

663. ‘‘කුම්මග්ගං පටිපන්නම්හා, යමපුරිසාන සන්තිකෙ;
අමානුසො වායති ගන්ධො, ඝොසො සූයති [සුය්‍යති (සී. ස්‍යා.)] දාරුණො’’.

664. සංවිග්ගො රාජා සොරට්ඨො, සාරථිං එතදබ්‍රවි;
“කුම්මග්ගං පටිපන්නම්හා, භිංසනං ලොමහංසනං;
පුරතො දිස්සති මග්ගො, පච්ඡතො ච න දිස්සති.

665. “කුම්මග්ගං පටිපන්නම්හා, යමපුරිසාන සන්තිකෙ;
අමානුසො වායති ගන්ධො, ඝොසො සූයති දාරුණො”.

666. හත්ථික්ඛන්ධං සමාරුය්හ, ඔලොකෙන්තො චතුද්දිසං [චතුද්දිස්සා (ක.)];
අද්දස නිග්‍රොධං රමණීයං [රුක්ඛං නිග්‍රොධං (සයා. ක.)], පාදපං ඡායාසම්පන්නං;
නීලබ්භවණ්ණසදිසං, මෙඝවණ්ණසිරීනිභං.

667. සාරථිං ආමන්තයී රාජා, “කිං එසො දිස්සති බ්‍රහා;
නීලබ්භවණ්ණසදිසො, මෙඝවණ්ණසිරීනිභො”.

668. “නිග්‍රොධො සො මහාරාජ, පාදපො ඡායාසම්පන්නො;
නීලබ්භවණ්ණසදිසො , මෙඝවණ්ණසිරීනිභො”.

669. තෙන පායාසි සොරට්ඨො, යෙන සො දිස්සතෙ බ්‍රහා;
නීලබ්භවණ්ණසදිසො, මෙඝවණ්ණසිරීනිභො.

670. හත්ථික්ඛන්ධතො ඔරුය්හ, රාජා රුක්ඛං උපාගමි;
නිසීදි රුක්ඛමූලස්මිං, සාමච්චො සපරිජ්ජනො;
පූරං පානීයසරකං, පූවෙ විත්තෙ ච අද්දස.

671. පුරිසො ච දෙවවණ්ණී, සබ්බාභරණභූසිතො;
උපසඞ්කමිත්වා රාජානං, සොරට්ඨං එතදබ්‍රවි.

672. “ස්වාගතං තෙ මහාරාජ, අථො තෙ අදුරාගතං;
පිවතු දෙවො පානීයං, පූවෙ ඛාද අරින්දම”.

673. පිවිත්වා රාජා පානීයං, සාමච්චො සපරිජ්ජනො;
පූවෙ ඛාදිත්වා පිත්වා ච, සොරට්ඨො එතදබ්‍රවි.

674. “දෙවතා නුසි ගන්ධබ්බො, අදු සක්කො පුරින්දදො;
අජානන්තා තං පුච්ඡාම, කථං ජානෙමු තං මය”න්ති.

675. “නාම්හි දෙවො න ගන්ධබ්බො, නාපි [නම්හි (ක.)] සක්කො පුරින්දදො;
පෙතො අහං මහාරාජ, සුරට්ඨා ඉධ මාගතො”ති.

676. “කිංසීලො කිංසමාචාරො, සුරට්ඨස්මිං පුරෙ තුවං;
කෙන තෙ බ්‍රහ්මචරියෙන, ආනුභාවො අයං තවා”ති.

677. “තං සුණොහි මහාරාජ, අරින්දම රට්ඨවඩ්ඪන;
අමච්චා පාරිසජ්ජා ච, බ්‍රාහ්මණො ච පුරොහිතො.

678. “සුරට්ඨස්මිං අහං දෙව, පුරිසො පාපචෙතසො;
මිච්ඡාදිට්ඨී ච දුස්සීලො, කදරියො පරිභාසකො.

679. “‘දදන්තානං කරොන්තානං, වාරයිස්සං බහුජ්ජනං;
අඤ්ඤෙසං දදමානානං, අන්තරායකරො අහං.

680. “‘විපාකො නත්ථි දානස්ස, සංයමස්ස කුතො ඵලං;
නත්ථි ආචරියො නාම, අදන්තං කො දමෙස්සති.

681. “‘සමතුල්‍යානි භූතානි, කුතො [කුලෙ (සයා. ක.)] ජෙට්ඨාපචායිකො;
නත්ථි බලං වීරියං වා, කුතො උට්ඨානපොරිසං.

682. “‘නත්ථි දානඵලං නාම, න විසොධෙති වෙරිනං;
ලද්ධෙය්‍යං ලභතෙ මච්චො, නියතිපරිණාමජං [පරිණාමජා (සී. ක.)].

683. “‘නත්ථි මාතා පිතා භාතා, ලොකො නත්ථි ඉතො පරං;
නත්ථි දින්නං නත්ථි හුතං, සුනිහිතං න විජ්ජති.

684. “‘යොපි හනෙය්‍ය පුරිසං, පරස්ස ඡින්දතෙ [පුරිසස්ස ඡින්දෙ (සයා. ක.)] සිරං;
න කොචි කඤ්චි හනති, සත්තන්නං විවරමන්තරෙ.

685. “‘අච්ඡෙජ්ජාභෙජ්ජො හි [භෙජ්ජො (සී.), අභෙජ්ජො (සයා.), භෙජ්ජාසි (ක.)] ජීවො, අට්ඨංසො ගුළපරිමණ්ඩලො;
යොජනානං සතං පඤ්ච, කො ජීවං ඡෙත්තුමරහති.

686. '''යථා සුත්තගුළෙ ඛිත්තෙ, නිබ්බෙඨෙන්තං පලායති;
එවමෙව ච සො ජීවො, නිබ්බෙඨෙන්තො පලායති.

687. '''යථා ගාමතො නික්ඛම්ම, අඤ්ඤං ගාමං පවිසති;
එවමෙව ච සො ජීවො, අඤ්ඤං බොන්දිං පවිසති.

688. '''යථා ගෙහතො නික්ඛම්ම, අඤ්ඤං ගෙහං පවිසති;
එවමෙව ච සො ජීවො, අඤ්ඤං බොන්දිං පවිසති.

689. '''චුල්ලාසීති [චුළාසීති (සී. ස්‍යා. ක.)] මහාකප්පිනො [මහාකප්පුනො (සී.)], සතසහස්සානි හි;
යෙ බාලා යෙ ච පණ්ඩිතා, සංසාරං ඛෙපයිත්වාන;
දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සරෙ.

690. '''මිතානි සුඛදුක්ඛානි, දොණෙහි පිටකෙහි ච;
ජිනො සබ්බං පජානාති', සම්මූළ්හා ඉතරා පජා.

691. ''එවංදිට්ඨී පුරෙ ආසිං, සම්මූළ්හො මොහපාරුතො;
මිච්ඡාදිට්ඨී ච දුස්සීලො, කදරියො පරිභාසකො.

692. ''ඔරං මෙ ඡහි මාසෙහි, කාලඞ්කිරියා භවිස්සති;
එකන්තකටුකං ඝොරං, නිරයං පපතිස්සහං.

693. [පෙ. ව. 70] ''චතුක්කණ්ණං චතුද්වාරං, විභත්තං භාගසො මිතං;
අයොපාකාරපරියන්තං, අයසා පටිකුජ්ජිතං.

694. [පෙ. ව. 71] ''තස්ස අයොමයා භූමි, ජලිතා තෙජසා යුතා;
සමන්තා යොජනසතං, ඵරිත්වා තිට්ඨති සබ්බදා.

695. ''වස්සානි සතසහස්සානි, ඝොසො සුය්‍යති තාවදෙ;
ලක්ඛො එසො මහාරාජ, සතභාගවස්සකොටියො.

696. ''කොටිසතසහස්සානි , නිරයෙ පච්චරෙ ජනා;
මිච්ඡාදිට්ඨී ච දුස්සීලා, යෙ ච අරියූපවාදිනො.

697. ''තත්ථාහං දීඝමද්ධානං, දුක්ඛං වෙදිස්ස වෙදනං;
ඵලං පාපස්ස කම්මස්ස, තස්මා සොචාමහං භුසං.

698. ''තං සුණොහි මහාරාජ, අරින්දම රට්ඨවඩ්ඪන;
ධීතා මය්හං මහාරාජ, උත්තරා භද්දමත්ථු තෙ.

699. ''කරොති භද්දකං කම්මං, සීලෙසුපොසථෙ රතා;
සඤ්ඤතා සංවිභාගී ච, වදඤ්ඤූ වීතමච්ඡරා.

700. ''අඛණ්ඩකාරී සික්ඛාය, සුණ්හා පරකුලෙසු ච;
උපාසිකා සක්‍යමුනිනො, සම්බුද්ධස්ස සිරීමතො.

701. ''භික්ඛු ච සීලසම්පන්නො, ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසි;
ඔක්ඛිත්තචක්ඛු සතිමා, ගුත්තද්වාරො සුසංවුතො.

702. ''සපදානං චරමානො, අගමා තං නිවෙසනං;
'තමද්දස මහාරාජ, උත්තරා භද්දමත්ථු තෙ'.

703. ''පූරං පානීයසරකං, පූවෙ විත්තෙ ච සා අදා;
'පිතා මෙ කාලඞ්කතො, භන්තෙ තස්සෙතං උපකප්පතු'.

704. ''සමනන්තරානුද්දිට්ඨෙ, විපාකො උදපජ්ජථ;
භුඤ්ජාමි කාමකාමීහං, රාජා වෙස්සවණො යථා.

705. ''තං සුණොහි මහාරාජ, අරින්දම රට්ඨවඩ්ඪන;
සදෙවකස්ස ලොකස්ස, බුද්ධො අග්ගො පවුච්චති;
තං බුද්ධං සරණං ගච්ඡ, සපුත්තදාරො අරින්දම.

706. ''අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන, ඵුසන්ති අමතං පදං;
තං ධම්මං සරණං ගච්ඡ, සපුත්තදාරො අරින්දම.

707. ''චත්තාරො ච පටිපන්නා [මග්ගපටිපන්නා (සී. ස්‍යා.)], චත්තාරො ච ඵලෙ ඨිතා;
එස සඞ්ඝො උජුභූතො, පඤ්ඤාසීලසමාහිතො;
තං සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡ, සපුත්තදාරො අරින්දම.

708. “පාණාතිපාතා විරමස්සු ඛිප්පං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයස්සු;
අමජ්ජපො මා ච මුසා අභාණී, සකෙන දාරෙන ච හොහි තුට්ඨො”ති.

709. “අත්ථකාමොසි මෙ යක්ඛ, හිතකාමොසි දෙවතෙ;
කරොමි තුය්හං වචනං, ත්වංසි ආචරියො මම.

710. “උපෙමි සරණං බුද්ධං, ධම්මඤ්චාපි අනුත්තරං;
සඞ්ඝඤ්ච නරදෙවස්ස, ගච්ඡාමි සරණං අහං.

711. “පාණාතිපාතා විරමාමි ඛිප්පං, ලොකෙ අදින්නං පරිවජ්ජයාමි;
අමජ්ජපො නො ච මුසා භණාමි, සකෙන දාරෙන ච හොමි තුට්ඨො.

712. “ඔඵුණාමි [ඔපුණාමි (සී.), ඔඵුනාමි (ස්‍යා. ක.), ඔපුනාමි (?)] මහාවාතෙ, නදියා සීඝගාමියා;
වමාමි පාපිකං දිට්ඨිං, බුද්ධානං සාසනෙ රතො”.

713. ඉදං වත්වාන සොරට්ඨො, විරමිත්වා පාපදස්සනා [පාපදස්සනං (ස්‍යා. ක.)];
නමො භගවතො කත්වා, පාමොක්ඛො රථමාරුහීති.

නන්දකපෙතවත්ථු තතියං.

4. රෙවතීපෙතවත්ථු

714. [වි. ව. 863] “උට්ඨෙහි රෙවතෙ සුපාපධම්මෙ, අපාරුතද්වාරෙ අදානසීලෙ;
නෙස්සාම තං යත්ථ ථුනන්ති දුග්ගතා, සමප්පිතා [සමජ්ජතා (සී.)] නෙරයිකා දුක්ඛෙනා”ති.

715. ඉච්චෙව [ඉච්චෙවං (ස්‍යා. ක.)] වත්වාන යමස්ස දූතා, තෙ ද්වෙ යක්ඛා ලොහිතක්ඛා බ්‍රහන්තා;
පච්චෙකබාහාසු ගහෙත්වා රෙවතං, පක්කාමයුං දෙවගණස්ස සන්තිකෙ.

716. “ආදිච්චවණ්ණං රුචිරං පභස්සරං, බ්‍යම්හං සුභං කඤ්චනජාලඡන්නං;
කස්සෙතමාකිණ්ණජනං විමානං, සූරියස්ස රංසීරිව ජොතමානං.

717. “නාරීගණා චන්දනසාරලිත්තා [චන්දනසාරානුලිත්තා (ස්‍යා.)], උභතො විමානං උපසොභයන්ති;
තං දිස්සති සූරියසමානවණ්ණං, කො මොදති සග්ගපත්තො විමානෙ”ති.

718. “බාරාණසියං නන්දියො නාමාසි, උපාසකො අමච්ඡරී දානපති වදඤ්ඤූ;
තස්සෙතමාකිණ්ණජනං විමානං, සූරියස්ස රංසීරිව ජොතමානං.

719. “නාරීගණා චන්දනසාරලිත්තා, උභතො විමානං උපසොභයන්ති;
තං දිස්සති සූරියසමානවණ්ණං, සො මොදති සග්ගපත්තො විමානෙ”ති.

720. “නන්දියස්සාහං භරියා, අගාරිනී සබ්බකුලස්ස ඉස්සරා;
භත්තු විමානෙ රමිස්සාමි දානහං, න පත්ථයෙ නිරයදස්සනායා”ති.

721. “එසො තෙ නිරයො සුපාපධම්මෙ, පුඤ්ඤං තයා අකතං ජීවලොකෙ;
න හි මච්ඡරී රොසකො පාපධම්මො, සග්ගූපගානං ලභති සහබ්‍යත”න්ති.

722. “කිං නු ගූථඤ්ච මුත්තඤ්ච, අසුචී පටිදිස්සති;
දුග්ගන්ධං කිමිදං මීළ්හං, කිමෙතං උපවායතී”ති.

723. “එස සංසවකො නාම, ගම්භීරො සතපොරිසො;
යත්ථ වස්සසහස්සානි, තුවං පච්චසි රෙවතෙ”ති.

724. “කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කෙන සංසවකො ලද්ධො, ගම්භීරො සතපොරිසො”ති.

725. “සමණෙ බ්‍රාහ්මණෙ චාපි, අඤ්ඤෙ වාපි වනිබ්බකෙ;
මුසාවාදෙන වඤ්චෙසි, තං පාපං පකතං තයා.

726. “තෙන සංසවකො ලද්ධො, ගම්භීරො සතපොරිසො;
තත්ථ වස්සසහස්සානි, තුවං පච්චසි රෙවතෙ.

727. “හත්ථෙපි ඡින්දන්ති අථොපි පාදෙ, කණ්ණෙපි ඡින්දන්ති අථොපි නාසං;
අථොපි කාකොළගණා සමෙච්ච, සඞ්ගම්ම ඛාදන්ති විඵන්දමාන”න්ති.

728. “සාධු ඛො මං පටිනෙථ, කාහාමි කුසලං බහුං;
දානෙන සමචරියාය, සංයමෙන දමෙන ච;
යං කත්වා සුඛිතා හොන්ති, න ච පච්ඡානුතප්පරෙ”ති.

729. “පුරෙ තුවං පමජ්ජිත්වා, ඉදානි පරිදෙවසි;
සයං කතානං කම්මානං, විපාකං අනුභොස්සසී”ති.

730. “කො දෙවලොකතො මනුස්සලොකං, ගන්ත්වාන පුට්ඨො මෙ එවං වදෙය්‍ය;
‘නික්ඛිත්තදණ්ඩෙසු දදාථ දානං, අච්ඡාදනං සෙය්‍ය [සයන (සී.)] මථන්නපානං;
න හි මච්ඡරී රොසකො පාපධම්මො, සග්ගුපගානං ලභති සහබ්‍යතං’.

731. “සාහං නූන ඉතො ගන්ත්වා, යොනිං ලද්ධාන මානුසිං;
වදඤ්ඤූ සීලසම්පන්නා, කාහාමි කුසලං බහුං;
දානෙන සමචරියාය, සංයමෙන දමෙන ච.

732. “ආරාමානි ච රොපිස්සං, දුග්ගෙ සඞ්කමනානි ච;
පපඤ්ච උදපානඤ්ච, විප්පසන්නෙන චෙතසා.

733. “චාතුද්දසිං පඤ්චදසිං, යා ච පක්ඛස්ස අට්ඨමී;
පාටිහාරියපක්ඛඤ්ච, අට්ඨඞ්ගසුසමාගතං.

734. “උපොසථං උපවසිස්සං, සදා සීලෙසු සංවුතා;
න ච දානෙ පමජ්ජිස්සං, සාමං දිට්ඨමිදං මයා”ති.

735. ඉච්චෙවං විප්පලපන්තිං, ඵන්දමානං තතො තතො;
ඛිපිංසු නිරයෙ ඝොරෙ, උද්ධංපාදං අවංසිරං.

736. “අහං පුරෙ මච්ඡරිනී අහොසිං, පරිභාසිකා සමණබ්‍රාහ්මණානං;
විතථෙන ච සාමිකං වඤ්චයිත්වා, පච්චාමහං නිරයෙ ඝොරරූපෙ”ති.

රෙවතීපෙතවත්ථු චතුත්ථං.

5. උච්ඡුපෙතවත්ථු

737. “ඉදං මම උච්ඡුවනං මහන්තං, නිබ්බත්තති පුඤ්ඤඵලං අනප්පකං;
තං දානි මෙ න [න දානි මෙ තං (සී. ක.)] පරිභොගමෙති, ආචික්ඛ භන්තෙ කිස්ස අයං විපාකො.

738. “හඤ්ඤාමි [විහඤ්ඤාමි (ක.)] ඛජ්ජාමි ච වායමාමි, පරිසක්කාමි පරිභුඤ්ජිතුං කිඤ්චි;
ස්වාහං ඡින්නථාමො කපණො ලාලපාමි, කිස්ස [කිස්සස්ස (සී.), කිස්සස්සු (?)] කම්මස්ස අයං විපාකො.

739. “විඝාතො චාහං පරිපතාමි ඡමායං, පරිවත්තාමි වාරිචරොව ඝම්මෙ;
රුදතො ච මෙ [දුරතො ච මෙ (ස්‍යා. ක.)] අස්සුකා නිග්ගලන්ති, ආචික්ඛ භන්තෙ කිස්ස අයං විපාකො.

740. “ඡාතො කිලන්තො ච පිපාසිතො ච, සන්තස්සිතො සාතසුඛං න වින්දෙ;
පුච්ඡාමි තං එතමත්ථං භදන්තෙ, කථං නු උච්ඡුපරිභොගං ලභෙය්‍ය”න්ති.

741. “පුරෙ තුවං කම්මමකාසි අත්තනා, මනුස්සභූතො පුරිමාය ජාතියා;
අහඤ්ච තං එතමත්ථං වදාමි, සුත්වාන ත්වං එතමත්ථං විජාන.

742. “උච්ඡුං තුවං ඛාදමානො පයාතො, පුරිසො ච තෙ පිට්ඨිතො අන්වගච්ඡි;
සො ච තං පච්චාසන්තො කථෙසි, තස්ස තුවං න කිඤ්චි ආලපිත්ථ.

743. “සො ච තං අභණන්තං අයාචි, ‘දෙහය්‍ය උච්ඡු’න්ති ච තං අවොච;
තස්ස තුවං පිට්ඨිතො උච්ඡුං අදාසි, තස්සෙතං කම්මස්ස අයං විපාකො.

744. “ඉඞ්ඝ ත්වං ගන්ත්වාන පිට්ඨිතො ගණ්හෙය්‍යාසි [ඉඞ්ඝ ත්වං පිට්ඨිතො ගණ්හ උච්ඡුං (සී.)], ගහෙත්වාන තං ඛාදස්සු යාවදත්ථං;
තෙනෙව ත්වං අත්තමනො භවිස්සසි, හට්ඨො චුදග්ගො ච පමොදිතො චා”ති.

745. ගන්ත්වාන සො පිට්ඨිතො අග්ගහෙසි, ගහෙත්වාන තං ඛාදි යාවදත්ථං;
තෙනෙව සො අත්තමනො අහොසි, හට්ඨො චුදග්ගො ච පමොදිතො චාති.

උච්ඡුපෙතවත්ථු පඤ්චමං.

6. කුමාරපෙතවත්ථු

746. “සාවත්ථි නාම නගරං, හිමවන්තස්ස පස්සතො;
තත්ථ ආසුං ද්වෙ කුමාරා, රාජපුත්තාති මෙ සුතං.

747. “සම්මත්තා [පමත්තා (ක.)] රජනීයෙසු, කාමස්සාදාභිනන්දිනො;
පච්චුප්පන්නසුඛෙ ගිද්ධා, න තෙ පස්සිංසුනාගතං.

748. ‘‘තෙ චුතා ච මනුස්සත්තා, පරලොකං ඉතො ගතා;
තෙධ සොසෙන්තාදිස්සන්තා, පුබ්බෙ දුක්කටමත්තනො.

749. ‘‘‘බහුසු වත [බහුස්සුතෙසු (සී. ක.)] සන්තෙසු, දෙයාධම්මෙ උපට්ඨිතෙ;
නාසක්ඛිම්හා ච අත්තානං, පරිත්තං කාතුං සුඛාවහං.

750. ‘‘‘කිං තතො පාපකං අස්ස, යං නො රාජකුලා චුතා;
උපපන්නා පෙත්තිවිසයං, ඛුප්පිපාසසමප්පිතා [ඛුප්පිපාසාසමප්පිතා (සී. පී.)].

751. ‘‘සාමිනො ඉධ හුත්වාන, හොන්ති අසාමිනො තහිං;
භමන්ති [චරන්ති (සී. පී.), මරන්ති (ස්‍යා.)] ඛුප්පිපාසාය, මනුස්සා උන්නතොනතා.

752. ‘‘එතමාදීනවං ඤත්වා, ඉස්සරමදසම්භවං;
පහාය ඉස්සරමදං, භවෙ සග්ගගතො නරො;
කායස්ස භෙදා සප්පඤ්ඤො, සග්ගං සො උපපජ්ජතී’’ති.

කුමාරපෙතවත්ථු ඡට්ඨං.

7. රාජපුත්තපෙතවත්ථු

753. පුබ්බෙ කතානං කම්මානං, විපාකො මථයෙ මනං;
රූපෙ සද්දෙ රසෙ ගන්ධෙ, ඵොට්ඨබ්බෙ ච මනොරමෙ.

754. නච්චං ගීතං රතිං ඛිඩ්ඩං, අනුභුත්වා අනප්පකං;
උය්‍යානෙ පරිචරිත්වා, පවිසන්තො ගිරිබ්බජං.

755. ඉසිං සුනෙත්ත [සුනිත (ක.)] මද්දක්ඛි, අත්තදන්තං සමාහිතං;
අප්පිච්ඡං හිරිසම්පන්නං, උඤ්ඡෙ පත්තගතෙ රතං.

756. හත්ථික්ඛන්ධතො ඔරුය්හ, ලද්ධා භන්තෙති චාබ්‍රවි;
තස්ස පත්තං ගහෙත්වාන, උච්චං පග්ගය්හ ඛත්තියො.

757. ථණ්ඩිලෙ පත්තං භින්දිත්වා, හසමානො අපක්කමි;
‘‘රඤ්ඤො කිතවස්සාහං පුත්තො, කිං මං භික්ඛු කරිස්සසි’’.

758. තස්ස කම්මස්ස ඵරුසස්ස, විපාකො කටුකො අහු;
යං රාජපුත්තො වෙදෙසි, නිරයම්හි සමප්පිතො.

759. ඡළෙව චතුරාසීති, වස්සානි නවුතානි ච;
භුසං දුක්ඛං නිගච්ඡිත්ථො, නිරයෙ කතකිබ්බිසො.

760. උත්තානොපි ච පච්චිත්ථ, නිකුජ්ජො වාමදක්ඛිණො;
උද්ධංපාදො ඨිතො චෙව, චිරං බාලො අපච්චථ.

761. බහූනි වස්සසහස්සානි, පූගානි නහුතානි ච;
භුසං දුක්ඛං නිගච්ඡිත්ථො, නිරයෙ කතකිබ්බිසො.

762. එතාදිසං ඛො කටුකං, අප්පදුට්ඨප්පදොසිනං;
පච්චන්ති පාපකම්මන්තා, ඉසිමාසජ්ජ සුබ්බතං.

763. සො තත්ථ බහුවස්සානි, වෙදයිත්වා බහුං දුඛං;
ඛුප්පිපාසහතො නාම [ඛුප්පිපාසාහතො නාම (සී. පී)], පෙතො ආසි තතො චුතො.

764. එතමාදීනවං ඤත්වා [දිස්වා (සී.)], ඉස්සරමදසම්භවං;
පහාය ඉස්සරමදං, නිවාතමනුවත්තයෙ.

765. දිට්ඨෙව ධම්මෙ පාසංසො, යො බුද්ධෙසු සගාරවො;
කායස්ස භෙදා සප්පඤ්ඤො, සග්ගං සො උපපජ්ජතීති.

රාජපුත්තපෙතවත්ථු සත්තමං.

8. ගූථඛාදකපෙතවත්ථු

766. ‘‘ගූථකූපතො උග්ගන්ත්වා, කො නු දීනො පතිට්ඨසි [දීනො හි තිට්ඨසි (සී.)];
නිස්සංසයං පාපකම්මන්තො, කිං නු සද්දහසෙ තුව’’න්ති.

767. ‘‘අහං භදන්තෙ පෙතොම්හි, දුග්ගතො යමලොකිකො;

පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතො’’.

768. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, ඉදං දුක්ඛං නිගච්ඡසී’’ති.

769. ‘‘අහු ආවාසිකො මය්හං, ඉස්සුකී කුලමච්ඡරී;
අජ්ඣොසිතො මය්හං ඝරෙ, කදරියො පරිභාසකො.

770. ‘‘තස්සාහං වචනං සුත්වා, භික්ඛවො පරිභාසිසං;
තස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතො’’ති.

771. ‘‘අමිත්තො මිත්තවණ්ණෙන, යො තෙ ආසි කුලූපකො;
කායස්ස භෙදා දුප්පඤ්ඤො, කිං නු පෙච්ච ගතිං ගතො’’ති.

772. ‘‘තස්සෙවාහං පාපකම්මස්ස, සීසෙ තිට්ඨාමි මත්ථකෙ;
සො ච පරවිසයං පත්තො, මමෙව පරිචාරකො.

773. ‘‘යං භදන්තෙ හදන්තඤ්ඤෙ, එතං මෙ හොති භොජනං;
අහඤ්ච ඛො යං හදාමි, එතං සො උපජීවතී’’ති.

ගූථඛාදකපෙතවත්ථු අට්ඨමං.

9. ගූථඛාදකපෙතිවත්ථු

774. ‘‘ගූථකූපතො උග්ගන්ත්වා, කා නු දීනා පතිට්ඨසි;
නිස්සංසයං පාපකම්මන්තා, කිං නු සද්දහසෙ තුව’’න්ති.

775. ‘‘අහං භදන්තෙ පෙතීම්හි, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

776. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, ඉදං දුක්ඛං නිගච්ඡසී’’ති.

777. ‘‘අහු ආවාසිකො මය්හං, ඉස්සුකී කුලමච්ඡරී;
අජ්ඣොසිතො මය්හං ඝරෙ, කදරියො පරිභාසකො.

778. ‘‘තස්සාහං වචනං සුත්වා, භික්ඛවො පරිභාසිසං;
තස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

779. ‘‘අමිත්තො මිත්තවණ්ණෙන, යො තෙ ආසි කුලූපකො;
කායස්ස භෙදා දුප්පඤ්ඤො, කිං නු පෙච්ච ගතිං ගතො’’ති.

780. ‘‘තස්සෙවාහං පාපකම්මස්ස, සීසෙ තිට්ඨාමි මත්ථකෙ;
සො ච පරවිසයං පත්තො, මමෙව පරිචාරකො.

781. ‘‘යං භදන්තෙ හදන්තඤ්ඤෙ, එතං මෙ හොති භොජනං;
අහඤ්ච ඛො යං හදාමි, එතං සො උපජීවතී’’ති.

ගූථඛාදකපෙතිවත්ථු නවමං.

10. ගණපෙතවත්ථු

782. ‘‘නග්ගා දුබ්බණ්ණරූපාත්ථ, කිසා ධමනිසන්ථතා;
උප්ඵාසුලිකා [උප්පාසුළිකා (ක.)] කිසිකා, කෙ නු තුම්හෙත්ථ මාරිසා’’ති.

783. ‘‘මයං භදන්තෙ පෙතාම්හා, දුග්ගතා යමලොකිකා;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

784. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, පෙතලොකං ඉතො ගතා’’ති.

785. ‘‘අනාවටෙසු තිත්ථෙසු, විචිනිම්හද්ධමාසකං;
සන්තෙසු දෙය්‍යධම්මෙසු, දීපං නාකම්හ අත්තනො.

786. ‘‘නදිං උපෙම තසිතා, රිත්තකා පරිවත්තති;
ඡායං උපෙම උණ්හෙසු, ආතපො පරිවත්තති.

787. ‘‘අග්ගිවණ්ණො ච නො වාතො, ඩහන්තො උපවායති;
එතඤ්ච භන්තෙ අරහාම, අඤ්ඤඤ්ච පාපකං තතො.

788. ‘‘අපි යොජනානි [අධියොජනානි (සී. ක.)] ගච්ඡාම, ඡාතා ආහාරගෙධිනො;
අලද්ධාව නිවත්තාම, අහො නො අප්පපුඤ්ඤතා.

789. ‘‘ඡාතා පමුච්ඡිතා භන්තා, භූමියං පටිසුම්භිතා;
උත්තානා පටිකිරාම, අවකුජ්ජා පතාමසෙ.

790. ‘‘තෙ ච තත්ථෙව පතිතා [තත්ථ පපභිතා (ක.)], භූමියං පටිසුම්භිතා;
උරං සීසඤ්ච ඝට්ටෙම, අහො නො අප්පපුඤ්ඤතා.

791. ‘‘එතඤ්ච භන්තෙ අරහාම, අඤ්ඤඤ්ච පාපකං තතො;
සන්තෙසු දෙය්‍යධම්මෙසු, දීපං නාකම්හ අත්තනො.

792. ‘‘තෙ හි නූන ඉතො ගන්ත්වා, යොනිං ලද්ධාන මානුසිං;
වදඤ්ඤූ සීලසම්පන්නා, කාහාම කුසලං බහු’’න්ති.

ගණපෙතවත්ථු දසමං.

11. පාටලිපුත්තපෙතවත්ථු

793. ‘‘දිට්ඨා තයා නිරයා තිරච්ඡානයොනි,
පෙතා අසුරා අථවාපි මානුසා දෙවා; සයමද්දස කම්මවිපාකමත්තනො,
නෙස්සාමි තං පාටලිපුත්තමක්ඛතං; තත්ථ ගන්ත්වා කුසලං කරොහි කම්මං’’.

794. ‘‘අත්ථකාමොසි මෙ යක්ඛ, හිතකාමොසි දෙවතෙ;
කරොමි තුය්හං වචනං, ත්වංසි ආචරියො මම.

795. ‘‘දිට්ඨා මයා නිරයා තිරච්ඡානයොනි, පෙතා අසුරා අථවාපි මානුසා දෙවා;
සයමද්දසං කම්මවිපාකමත්තනො, කාහාමි පුඤ්ඤානි අනප්පකානී’’ති.

පාටලිපුත්තපෙතවත්ථු එකාදසමං.

12. අම්බවනපෙතවත්ථු

796. ‘‘අයඤ්ච තෙ පොක්ඛරණී සුරම්මා, සමා සුතිත්ථා ච මහොදකා ච;
සුපුප්ඵිතා භමරගණානුකිණ්ණා, කථං තයා ලද්ධා අයං මනුඤ්ඤා.

797. ‘‘ඉදඤ්ච තෙ අම්බවනං සුරම්මං, සබ්බොතුකං ධාරයතෙ [ධාරයති (ස්‍යා. ක.)] ඵලානි;
සුපුප්ඵිතං භමරගණානුකිණ්ණං, කථං තයා ලද්ධමිදං විමානං’’.

798. ‘‘අම්බපක්කං දකං [අම්බපක්කොදකං (සී. ස්‍යා. පී.), අම්බපක්කූදකං (ක.)] යාගු, සීතච්ඡායා මනොරමා;
ධීතාය දින්නදානෙන, තෙන මෙ ඉධ ලබ්භති’’.

799. ‘‘සන්දිට්ඨිකං කම්මං එවං [සන්දිට්ඨිකං එව (ස්‍යා.)] පස්සථ, දානස්ස දමස්ස සංයමස්ස විපාකං;
දාසී අහං අය්‍යකුලෙසු හුත්වා, සුණිසා හොමි අගාරස්ස ඉස්සරා’’ති.

අම්බවනපෙතවත්ථු ද්වාදසමං.

13. අක්ඛරුක්ඛපෙතවත්ථු

800. ‘‘යං දදාති න තං හොති, දෙථෙව දානං දත්වා උභයං තරති;
උභයං තෙන දානෙන [තෙන (ක.)] ගච්ඡති, ජාගරථ මාපමජ්ජථා’’ති.
අක්ඛරුක්ඛපෙතවත්ථු තෙරසමං.

14. භොගසංහරපෙතවත්ථු

801. ‘‘මයං භොගෙ සංහරිම්හ, සමෙන විසමෙන ච;
තෙ අඤ්ඤෙ පරිභුඤ්ජන්ති, මයං දුක්ඛස්ස භාගිනී’’ති.

භොගසංහරපෙතවත්ථු චුද්දසමං.

15. සෙට්ඨිපුත්තපෙතවත්ථු

802. [ජා. 1.4.54 ජාතකෙපි] ‘‘සට්ඨිවස්සසහස්සානි, පරිපුණ්ණානි සබ්බසො;
නිරයෙ පච්චමානානං, කදා අන්තො භවිස්සති’’.

803. [ජා. 1.4.55 ජාතකෙපි] ‘‘නත්ථි අන්තො කුතො අන්තො, න අන්තො පටිදිස්සති;
තථා හි පකතං පාපං, තුය්හං මය්හඤ්ච මාරිසා [මම තුය්හඤ්ච මාරිස (සී. ස්‍යා. පී.)].

804. [ජා. 1.4.53 ජාතකෙපි] ‘‘දුජ්ජීවිතමජීවම්හ , යෙ සන්තෙ න දදම්හසෙ;
සන්තෙසු දෙය්‍යධම්මෙසු, දීපං නාකම්හ අත්තනො.

805. [ජා. 1.4.56 ජාතකෙපි] ‘‘සොහං නූන ඉතො ගන්ත්වා, යොනිං ලද්ධාන මානුසිං;
වදඤ්ඤූ සීලසම්පන්නො, කාහාමි කුසලං බහු’’න්ති.

සෙට්ඨිපුත්තපෙතවත්ථු පන්නරසමං.

16. සට්ඨිකූටපෙතවත්ථු

806. ‘‘කිං නු උම්මත්තරූපොව, මිගො භන්තොව ධාවසි;
නිස්සංසයං පාපකම්මන්තො [පාපකම්මං (ස්‍යා. පී.)], කිං නු සද්දායසෙ තුව’’න්ති.

807. ‘‘අහං භදන්තෙ පෙතොම්හි, දුග්ගතො යමලොකිකො;
පාපකම්මං කරිත්වාන, පෙතලොකං ඉතො ගතො.

808. ‘‘සට්ඨි කූටසහස්සානි, පරිපුණ්ණානි සබ්බසො;
සීසෙ මය්හං නිපතන්ති, තෙ භින්දන්ති ච මත්ථක’’න්ති.

809. ‘‘කිං නු කායෙන වාචාය, මනසා දුක්කටං කතං;
කිස්ස කම්මවිපාකෙන, ඉදං දුක්ඛං නිගච්ඡසි.

810. ‘‘සට්ඨි කූටසහස්සානි, පරිපුණ්ණානි සබ්බසො;
සීසෙ තුය්හං නිපතන්ති, තෙ භින්දන්ති ච මත්ථක’’න්ති.

811. ‘‘අථද්දසාසිං සම්බුද්ධං, සුනෙත්තං භාවිතින්ද්‍රියං;
නිසින්නං රුක්ඛමූලස්මිං, ඣායන්තං අකුතොභයං.

812. ‘‘සාලිත්තකප්පහාරෙන, භින්දිස්සං තස්ස මත්ථකං;
තස්ස කම්මවිපාකෙන, ඉදං දුක්ඛං නිගච්ඡිසං.

813. ‘‘සට්ඨි කූටසහස්සානි, පරිපුණ්ණානි සබ්බසො;
සීසෙ මය්හං නිපතන්ති, තෙ භින්දන්ති ච [නිපතන්ති, වො භින්දන්තෙව (සී. ධම්මපදට්ඨකථා)]
මත්ථක’’න්ති.

814. ‘‘ධම්මෙන තෙ කාපුරිස, සට්ඨිකූටසහස්සානි, පරිපුණ්ණානි සබ්බසො;
සීසෙ තුය්හං නිපතන්ති, තෙ භින්දන්ති ච මත්ථක’’න්ති.

සට්ඨිකූටපෙතවත්ථු සොළසමං.

මහාවග්ගො චතුත්ථො නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

අම්බසක්කරො සෙරීසකො, පිඞ්ගලො රෙවති උච්ඡු;
ද්වෙ කුමාරා දුවෙ ගූථා, ගණපාටලිඅම්බවනං.

අක්ඛරුක්ඛභොගසංහරා, සෙට්ඨිපුත්තසට්ඨිකූටා;
ඉති සොළසවත්ථූනි, වග්ගො තෙන පවුච්චති.

අථ වග්ගුද්දානං –

උරගො උපරිවග්ගො, චූළමහාති චතුධා;
වත්ථූනි එකපඤ්ඤාසං, චතුධා භාණවාරතො.

පෙතවත්ථුපාළි නිට්ඨිතා.